

Esbo stads

UTVÄRDERINGSBERÄTTELSE 2023

Revisionsnämnden 2024

INNEHÅLL

ORDFÖRANDENS ÖVERSIKT	1
1 UTVÄRDERING AV UTFALLET AV MÅLEN FÖR BERÄTTELSEN OM ESBO	4
1.1 MÅLSYSTEMET FÖR BERÄTTELSEN OM ESBO	4
1.2 GENOMFÖRANDET AV FULLMÄKTIGEPERIODENS MÅL OCH DE ÅRLIGA RESULTATMÅLEN	5
1.2.1 GENOMFÖRANDET AV FULLMÄKTIGEPERIODENS MÅL	5
1.2.2 UPPSTÄLLNING OCH UTFALLSRAPPORTERING AV DE BINDANDE RESULTATMÅLEN I BUDGETEN FÖR 2023	6
1.3 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING AV GENOMFÖRANDET AV BERÄTTELSEN OM ESBO SAMT UPPNÅENDET AV OCH AVVIKELSERNA I RESULTATMÅLEN FÖR 2023	7
2 UTVÄRDERING AV STADENS OCH STADSKONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD	15
2.1 STADENS OCH STADSKONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD	15
2.1.1 BOKSLUTETS OCH KONCERNBOKSLUTETS NYCKELTAL	15
2.1.2 GENOMFÖRANDE AV PRODUKTIVITETS- OCH ANPASSNINGSPROGRAMMET EN EKONOMISKT HÅLLBAR STAD	16
2.1.3 PLACERINGSFONDER	17
2.2 STADENS OCH KONCERNENS INVESTERINGAR OCH LÅN	19
2.2.1 INVESTERINGAR	19
2.2.2 LÅNESTOCKENS UTVECKLING	20
2.3 STADENS BALANSENHETER	22
2.4 PERSONAL	24
2.4.1 ATT FÅ OCH HÅLLA KVAR PERSONAL I SEKTORN FÖR FOSTRAN OCH LÄRANDE	26
2.4.2 ARBETSOLYCKOR, VÅLD OCH HOT SOM PERSONALEN RÅKAR UT FÖR	27
2.5 STADENS FORSKNINGS- OCH STATISTIKVERKSAMHET	28
2.6 SÄKERHET OCH RISKHANTERING	31
2.6.1 SÄKERHET SOM STADENS RESULTATMÅL	32
2.6.2 BROOLYCKAN I HAGALUND	35
3 UTVÄRDERING AV TJÄNSTERNA INOM RESULTATOMRÅDET FÖR LIVSKRAFT	38
3.1 SYSSELSÄTTNINGSTJÄNSTERNA OCH ARBETSMARKNADSSTÖDETS KOMMUNANDELSKOSTNAD	38
3.2 FRÄMJANDE AV SYSSELSÄTTNING BLAND UNGA INOM SYSSELSÄTTNING ESBO OCH VID NAVIGATORHUSET INOM UNGDOMSTJÄNSTERNA	41
3.3 HOBBYMODELLER MED LÅG TRÖSKEL FÖR BARN OCH UNGA INOM KULTUR- OCH IDROTTSTJÄNSTERNA	44
3.4 KULTUR- OCH IDROTTSTJÄNSTER FÖR ÄLDRE OCH FÖR GRUPPER MED SÄRSKILDA BEHOV	50
4 UTVÄRDERING AV TJÄNSTER I SEKTORN FÖR FOSTRAN OCH LÄRANDE	55
4.1 SMÅBARNSPEDAGOGIKENS TJÄNSTER OCH TJÄNSTERNAS KVALITET	55
4.2 STÖD FÖR LÄRANDE OCH INKLUDERING INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN, FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN OCH DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN	58
4.3 STÖDJANDE AV ELEVER MED FINSKA ELLER SVENSKA SOM ANDRA SPRÅK	62
4.4 UNGDOMSTJÄNSTER	66
5 UTVÄRDERING AV STADSMILJÖSEKTORNENS TJÄNSTER	69
5.1 TILLGÄNGLIGHET I DEN BYGGDA STADSMILJÖN OCH I STADENS BYGGNADER	69
5.2 NATURENS MÅNGFALD	75
5.3 MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD	79
5.4 FRÄMJANDE AV MÖJLIGHETER TILL UTOMHUS- OCH NÄRMOTION INOM STADSTEKNIKCENTRALEN OCH IDROTTSTJÄNSTERNA	81
6 KONCERNEN	87
6.1 ÄGARPOLITIK OCH KONCERNSTYRNING	87
6.2 LÄNSIMETRO OY	89
6.3 SAMKOMMUNEN HELSINGFORSREGIONENS TRAFIK (HRT)	92
7 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERINGS- OCH GRANSKNINGSARBETE	97
BILAGA 1: Utfallet av stadens, affärsverkens och koncernsammanslutningarnas resultatmål enligt bokslutet och revisionsnämnden	100
BILAGA 2: Uppföljning av observationerna i utvärderingsberättelserna för 2021–2022	104
Bilduppgifter, källförteckning och länkar	106

ORDFÖRANDENS ÖVERSIKT

Omvärlden

Det finns stora osäkerhetsfaktorer i omvärlden. Rysslands anfallskrig i Ukraina fortsatte, medan konflikten i Mellanöstern samt de stigande kostnaderna och räntorna försvagade utsikterna för ekonomin och omvärlden år 2023.

Befolkningstillväxten i Esbo var fortsatt stark år 2023. År 2023 var folkökningen 8 800 invånare, det vill säga 2,9 procent från året innan. Detta syntes särskilt som en ökning av antalet barn och unga. I slutet av året hade Esbo 314 150 invånare.

Resultatmål

Berättelsen om Esbo är stadens strategi som avses i kommunallagen. Ur fullmäktigeperiodens mål härleds stadens årliga resultatmål och fastställs mätare för dem.

I budgeten för år 2023 uppställdes för staden 26, för affärsverket två och för koncernsammanslutningarna 31 bindande resultatmål. Enligt revisionsnämndens utvärdering nåddes nio av stadens resultatmål, medan fem nåddes delvis, åtta nåddes inte och fyra kunde inte utvärderas. Affärsverkets två resultatmål uppnåddes inte. Av koncernsammanslutningarnas 31 resultatmål uppnåddes 20, åtta uppnåddes delvis och tre nåddes inte.

Ekonomi

Utfallet för Esbo stads ekonomi var bättre än väntat år 2023 på grund av poster av engångsnatur och en bättre utveckling av skatteinkomsterna än väntat. Stadens placeringsfonder utvecklades också väl år 2023.

I och med vårdreformen sjunker andelen skatteinkomster i stadens inkomstbas märkbart och beroendet av statsandelar ökar.

Den utjämning av statsandelar som baserar sig på stadens skatteinkomster, det vill säga det belopp som Esbo stad betalar i utjämning av skatteinkomsterna till andra delar av Finland, var 23,6 miljoner euro.

Sysselsättning

Andelen arbetslösa av arbetskraften var 9,8 procent i slutet av december 2023, det vill säga en procentenhet högre än ett år tidigare. Andelen arbetslösa av arbetskraften under 25 år var 9,4 procent i slutet av 2023, jämfört med 7,5 procent ett år tidigare.

Kostnaderna för arbetsmarknadsstödet kommunandel låg fortfarande på en hög nivå, sammanlagt 29,2 miljoner euro, vilket var 1,7 miljoner euro mer än i den ursprungliga budgeten. Ansvaret för att ordna sysselsättnings- och näringsstjänster överförs från staten till kommunerna 1.1.2025. Esbo bereder inrättandet av ett sysselsättningsområde tillsammans med Grankulla stad. I och med arbets- och näringsreformen kommer arbetsmarknadsstödet kommunandelskostnader från år 2025 att uppgå till uppskattningsvis cirka 42 miljoner euro i Esbo.

Främjande av hälsa och välfärd

Esbo stads social- och hälsovårdstjänster samt elevvårdens psykolog- och kuratorstjänster överfördes 1.1.2023 till Västra Nylands välfärdsområde. Ansvaret för det förebyggande välfärdsarbetet överfördes i Esbo till resultatområdet för livskraft. Tyngdpunkten inom resultatområdet för livskraft

var år 2023 att med hjälp av publik- och gemenskapsarbete öka aktiviteten och samhörigheten samt att stöda kommuninvånarnas välmående med hjälp av kultur och idrott. Ett av resultatmålen för resultatområdet var att alla barn och unga ska ha en hobby som de tycker om. Projektet Hobbystigen i Esbo förverkligar Finlandsmodellen för hobbyverksamhet.

Resultatenheten för idrott erbjuder seniorer mångsidiga ledda motionsgrupper. Staden erbjuder alla Esboseniorer som är 68 år eller äldre gratis motionstjänster.

Samarbetet mellan staden och välfärdsområdet vidareutvecklas enligt planerna.

Välbefinnande bland barn och unga

Två av resultatmålen för 2023, det vill säga Nolltolerans mot mobbning i skolan och Barn och unga mår bra, uppnåddes inte.

Enligt en elevenkät har resultaten för svaren på påståendena De vuxna i vår skola ingriper i mobbning och Jag blir inte mobbad blivit märkbart sämre jämfört med föregående resultat. Enligt elevenkäten är resultatet för påståendet Jag mår bra i skolan märkbart sämre än de två föregående gångerna. Det har blivit svårare att få hjälp av skolkuratorn eller skolpsykologen.

Antalet barn som behöver stöd har ökat och behoven av stöd varierar. Inom småbarnspedagogiken ordnas barnets stöd i första hand i barnets egen grupp i enlighet med inkluderingsprincipen. Specialundervisningen förnyas så att allt fler elever kan gå i sin närskola eller i en skola i sitt område. Inkludering ska inte vara ett sparmedel, utan tillräckliga personalresurser och andra resurser ska garanteras för undervisningen så att förutsättningarna för lärande tryggas.

Därför är det viktigt att Esbo stad och välfärdsområdet samarbetar, samt att tjänster som stöder barn och unga utvecklas och de unga får tillgång till dem i rätt tid. Alla aktörer behövs i arbetet att stärka välfärden bland barn och unga.

Tillgänglighet när staden byggs

I stadens uppgifter ingår att se till att den byggda miljön och stadens byggnader är tillgängliga. Alla kommuninvånare ska kunna använda tjänsterna och lokalerna på lika villkor.

Genomförandet av tillgängligheten handlar om god planering och praktiskt genomförande av planerna i byggnads- och ombyggnadsfaserna. Tillgängligheten ska utöver själva byggnaderna också gälla byggnadernas trafikleder och parkeringsplatser.

Utlåtanden ska begäras av äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning, och dessa utlåtanden ska utnyttjas på ett heltäckande sätt i stadens byggprojekt. Rådens utlåtanden ger värdefull information om hur tillgängligheten förverkligas.

Personal

Staden hade 10 957 anställda i slutet av år 2023. Antalet anställda minskade med cirka 5 000 på grund av vårdreformen. Av personalen arbetade cirka 77 procent, det vill säga nästan 8 500 personer, inom sektorn för fostran och lärande, där tillgången på arbetskraft fortfarande var en utmaning.

Personalens sjukfrånvaro minskade från år 2022. Antalet olycksfall i arbetet låg på samma nivå som året innan. Det inträffade nästan tusen olycksfall i arbetet och 310 olycksfall på vägen till eller från arbetet. Det rapporterades 3 554 fall av våld och hot.

Paula Viljakainen
Revisionsnämndens ordförande

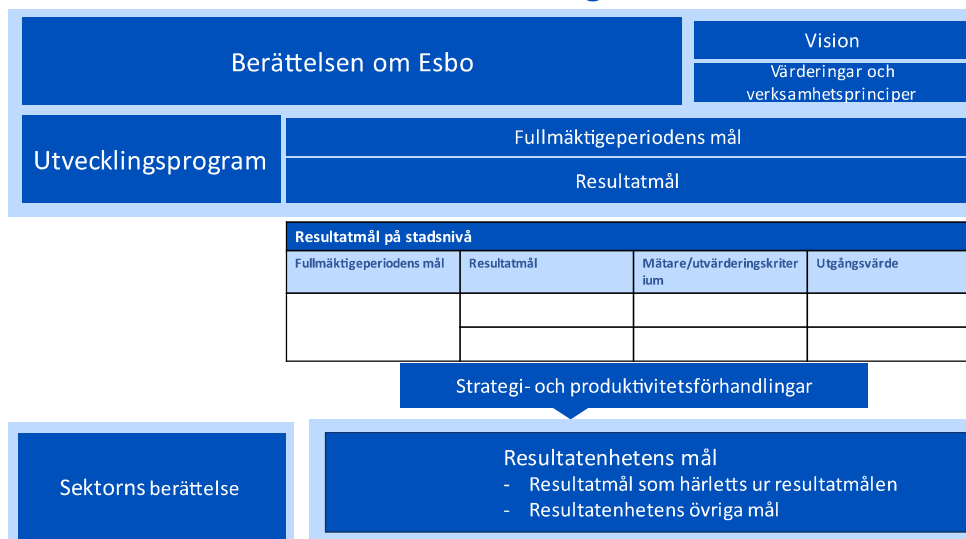
1 UTVÄRDERING AV UTFALLET AV MÅLEN FÖR BERÄTTELSEN OM ESBO

1.1 MÅLSYSTEMET FÖR BERÄTTELSEN OM ESBO

Berättelsen om Esbo presenterar de långsiktiga målen för stadskoncernens verksamhet och ekonomi. Stadskoncernen utvecklas på ett ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt hållbart sätt och tjänsterna ordnas på ett invånar- och kundorienterat samt kostnadseffektivt sätt. Berättelsen om Esbo för fullmäktigeperioden 2021–2025, som fullmäktige godkände hösten 2021, genomförs med hjälp av målen för fullmäktigeperioden, de årliga resultatmålen, sektorernas och resultatenheternas egna mål samt de förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen.

Esbo stads strategimodell beskriver de element som stadens strategiska ledning består av. Ur Berättelsen om Esbo och målen för fullmäktigeperioden härleds årligen resultatmål på stadsnivå, som är bindande för fullmäktige. Stadens ledningsgrupp följer hur de resultatmål som ska rapporteras till fullmäktige uppnås. Fullmäktige följer hur resultatmålen uppnås via delårsrapporterna och bokslutet. Vid genomförandet av Berättelsen om Esbo utnyttjas sektorernas och resultatenheternas berättelser och styrkort samt de förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen. Styrkortet för resultatenhetens mål härleds ur resultatenhetens berättelse och ur stadens resultatmål. Hur målen uppnås följs regelbundet upp av resultatledningsgruppen, som leds av stadsdirektören.

Esbo stads strategimodell

Stadsdirektören håller årligen en strategidiskussion med ledningsgruppen för varje sektor, där deltagarna går igenom hur sektorn och resultatenheterna för sin del genomför Berättelsen om Esbo. Under diskussionerna utvärderas hur målen för innevarande år uppnåtts, risker som är förenade med dem samt beredningen av målen för det kommande året. Genomförandet av Berättelsen om Esbo behandlas dessutom av bland annat resultatledningsgruppen samt på ledningens forum och sektorernas egna tillställningar.

De förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen är plattformar på stadsnivå inom vilka man utvecklar lösningar för centrala förvaltningsövergripande utvecklingsområden tillsammans med invånare, partner och intressentgrupper. Utfallet av programmen rapporteras till fullmäktige två gånger per år.

Hur väl Berättelsen om Esbo förverkligats utvärderas årligen och vid fullmäktigeperiodens slut. För utvärderingen väljs de indikatorer som beskriver hur Berättelsen om Esbo förverkligas. I slutet av fullmäktigeperioden förs en utvärderande diskussion om genomförandet.

Det rapporteras att uppnåendet av målet *Esbo är en trivsamt, säker och naturnära hemstad* varit framgångsrikt. Arbetet med Esbos generalplan 2060 har inletts. Målet för planläggning av bostäder i avtalet om markanvändning, boende och trafik mellan staten och kommunerna har nästan uppnåtts. Investeringarna i infrastruktur har riktats till områden som är väl tillgängliga med kollektivtrafik. Inrättandet av nya skyddsområden framskrider och webbsidan Natursmart Esbo har publicerats. Utvidgningen av skyddsområden har understött målet om total icke-försämring av naturen, som finns i Berättelsen om Esbo. Invånarnas känsla av säkerhet har sjunkit en aning jämfört med tidigare år.

Målet *Esbo är klimatneutralt år 2030* har enligt bokslutet i huvudsak främjats enligt planerna. Arbetet med målet har främjats bland annat genom banprojekt och en ny klimatvakt. En klimatfärdplan och en klimatbudget samt ett avtal om klimatstäder är under beredning. De totala utsläppen och utsläppen per invånare har huvudsakligen sjunkit per år, men år 2022 ökade dock utsläppen per invånare en aning. Som orsak till ökningen av utsläppen rapporterades det exceptionella läget i tillgången på bränsle till följd av Rysslands anfallskrig. Enligt en preliminär utvärdering minskade utsläppen år 2023. I bokslutet rapporteras också att arbetet med att planera infrastrukturen för ett datacenterprojekt har inletts.

Det rapporteras att målet *Esbo är bäst i Finland på att integrera* uppnåtts delvis. Vid ett fullmäktigeseminarium lyftes det fram att de internationella experter som deltagit i karriärtjänster fått bättre erfarenheter av att höra till en gemenskap, och att antalet deltagare i Talent Espoo-verksamheten ökat, samtidigt som kompetenscentrumen för invandrare varit resultatrika. Den relativa skillnaden mellan de utländska arbetstagarnas arbetslöshetsgrad och den allmänna arbetslöshetsgraden har inte minskat. Inom den grundläggande utbildningen är målet att förnya S2-undervisningen (finska eller svenska som andraspråk). Andelen personer med ett främmande språk som modersmål i de finska gymnasierna har ökat och man arbetar för att förhindra att studerande avbryter sina studier. I bokslutet rapporteras dessutom att staden strävar efter att stöda de ukrainare som bor i området genom att erbjuda dem tjänster som behövs som stöd för integration, och för att de ska bli hemmastadda i Esbo.

1.2.2 UPPSTÄLLNING OCH UTFALLSRAPPORTERING AV DE BINDANDE RESULTATMÅLEN I BUDGETEN FÖR 2023

Enligt stadens strategimodell ska budgeten och ekonomiplanen göras upp så att de genomför Berättelsen om Esbo och så att förutsättningarna för skötseln av stadens uppgifter tryggas. Ur fullmäktigeperiodens mål härleds stadens årliga resultatmål och fastställs mätare för dem. För år 2023 uppställdes för staden 26, för affärsverket två och för koncernsammanslutningarna 31 bindande resultatmål i förhållande till fullmäktige. Om uppnåendet av dessa rapporterades till fullmäktige i delårsrapporter, koncernrapporter, förhandsbeskedet om bokslutet och bokslutet.

I bokslutet rapporterades att 21 resultatmål uppnåddes åtminstone till största delen. För fem av resultatmålen rapporterades avvikelser. Fullmäktige godkände i samband med behandlingen av årets tredje delårsrapport avvikelser från tre resultatmål. *Ungdomsarbetslösheten* har inte återgått till nivån före coronapandemin. Vid *handläggningen av bygglov* har det vidtagits utvecklingsåtgärder, men målet har inte uppnåtts. Inom *verksamhetskostnaderna* har man ännu inte nått målet som anges i budgeten. I bokslutet rapporterades att det observerats försämringar i målen som anknyter till välbefinnande bland barnen och till mobbning. Avvikelse rapporterades i resultatmålen *Nolltolerans mot mobbning och våld i skolan* och *Barn och unga mår bra*.

Fullmäktige sänkte resultatmålet för affärsverket Esbo lokaler med 7,0 miljoner euro i samband med behandlingen av tredje delårsrapporten, och i bokslutet rapporterades att det ändrade resultatmålet inte uppnåtts.

Av de 31 resultatmål som uppställts för koncernsammanslutningarna nåddes enligt bokslutet 21 och åtta nåddes delvis. Enligt bokslutet uppnåddes inte två mål som anknyter till samkommunen Omnia. Dessa mål anknyter till balansering av ekonomin och antalet studerande som avbrutit sina examensstudier.

1.3 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING AV GENOMFÖRANDET AV BERÄTTELSEN OM ESBO SAMT UPPNÅENDET AV OCH AVVIKELSERNA I RESULTATMÅLEN FÖR 2023

Enligt kommunallagen ska man i stadens strategi ta hänsyn till främjandet av invånarnas välfärd, ordnandet och produktionen av tjänster, de mål för tjänsterna som ställs upp i lagar, ägarpolitiken, personalpolitiken, invånarnas möjligheter att delta och påverka samt utvecklingen av områdets livskraft. Strategin ska grunda sig på en utvärdering av nuläget i staden samt av framtida förändringar i omvärlden och deras inverkan på fullgörandet av stadens uppgifter. I strategin ska det också anges hur genomförandet av strategin utvärderas och följs upp.

Enligt kommunallagen ska målen bindas till de resurser som anvisats för dem. Detta innebär att det i budgeten anvisas de anslag och inkomstposter som målen förutsätter. Å andra sidan ska målen visa vilka effekter användningen av medlen ska uppnå.

Enligt Kommunförbundets budgetrekommendation bör man vid uppställandet av målen kunna visa sambandet mellan målet och de anslag som används för det, beakta till exempel hur krävande, realistiska och mätbara målen är samt hur staden genom sina åtgärder kan påverka uppnåendet av målen.

Revisionsnämnden har nedan utvärderat hur resultatmålet uppnåtts. Särskild uppmärksamhet har ägnats de resultatmål som enligt revisionsnämndens utvärdering inte uppnåddes eller uppnåddes delvis. Dessutom granskades de resultatmål som enligt revisionsnämnden inte gick att utvärdera på ett heltäckande sätt på basis av de uppgifter som framfördes i bokslutet.

I bilaga 1 presenteras sammanfattningar av hur stadens, affärsverkets och koncernsammanslutningarnas samtliga resultatmål har nåtts enligt bokslutet och enligt revisionsnämndens utvärdering.

I följande figur, som kallas kommunstrategins stålträdsmodell, presenteras hur kommunstrategin skapas från vision till årsvisa mål, samtidigt som den framför de centrala frågorna för olika skeden i processen.

Kommunstrategins stålträdsmodell

Källa Presentation till revisionsnämnden av verkställande direktören för Stiftelsen för kommunal utveckling 4.4.2024.

Enligt rekommendationen Budget och ekonomiplan för kommuner och samkommuner ska kommunens strategi, de program som genomför den, verksamhets- och ekonomiplanen samt målen i budgeten bilda en enhetlig och konsekvent helhet. De mätbara målen ställs för olika delområden

i strategin i budgeten, både på kort och på lång sikt. Målen ska vara tillräckligt krävande, men ändå realistiska, så att det är möjligt att uppnå dem till exempel genom en effektivisering av verksamheten. De mål som ställs ska vara sådana att kommunen själv kan påverka dem genom sina åtgärder, och sådana att uppnåendet av dem kan mätas eller utvärderas.

I följande tabeller presenteras en sammanfattning av revisionsnämndens utvärdering av utfallet av de bindande resultatmål som uppställts för staden, affärsverken och koncernsammanslutningarna i budgeten för 2023.

Utvärdering av utfallet av stadens resultatmål

Stadens resultatmål		REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte utvärderas
TOTALT	26	9	5	8	4

Utvärdering av utfallet av affärsverkets resultatmål

Affärsverkets resultatmål		REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte utvärderas
TOTALT	2	-	-	2	-

Utvärdering av utfallet av koncernsammanslutningarnas resultatmål

Koncernsammanslutningarnas resultatmål		REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte utvärderas
TOTALT	31	20	8	3	-

Revisionsnämndens utvärdering av avvikelserna från resultatmålen för 2023

Avvikelse i stadens resultatmål

Avvikelse i stadens resultatmål som fullmäktige godkände i december 2023

Fullmäktige godkände i samband med behandlingen av den tredje delårsrapporten 11.12.2023 avvikelser från tre resultatmål som uppställts för staden. Avvikelse som rapporterats i bokslutet är markerade med en röd triangel som pekar neråt ▼. Revisionsnämndens utvärdering om avvikelserna i följande resultatmål är enhetlig med det som rapporterats i den tredje delårsrapporten och bokslutet. Revisionsnämndens bedömning av att resultatmålet inte uppnåtts är markerat med en röd pil som pekar neråt ↓.

▼ *Behandlingstiden för tillstånd inom byggande förbättras så att 85 procent av ansökningarna beslutas inom högst 75 dygn.* Konjunkturläget inom byggbranschen har påverkat dem som påbörjar projekt, och byggarna har strävat efter att bromsa upp eller avbryta tillståndprocesserna. En analys av byggnadstillsynens tillståndsprcess har utförts och utvecklingsarbetet har fortsatt.

▼ *Ungdomsarbetslösheten minskar till 2019 års nivå.* Arbetslöshetsgraden bland unga har börjat stiga. Inom sysselsättningstjänsterna har man lyckats öka aktiveringsgraden bland unga, och antalet sysselsatta unga är 2 047, när målet är 2 200.

▼ *Ökningen av verksamhetsutgifterna dämpas i enlighet med programmet En ekonomiskt hållbar stad och budgeten.* Verksamhetsutgifterna överskred den ursprungliga budgeten med 8 miljoner euro. Stadens produktivetsmål underskreds sålunda med 0,6 miljoner euro på årsnivå.

Avvikelser i stadens resultatmål som rapporterades i bokslutet

Förutom avvikelserna i resultatmålen som nämndes ovan rapporterades i bokslutet dessutom avvikelser i följande två resultatmål. Revisionsnämndens utvärdering om avvikelserna i resultatmålen är enhetliga med det som rapporterats i bokslutet.

▼ *Nolltolerans mot mobbning och våld i skolan.* Enligt en elevenkät har resultaten för svaren på påståendena *De vuxna i vår skola ingriper i mobbning* och *Jag blir inte mobbad* blivit märkbart sämre jämfört med föregående resultat.

▼ *Barn och unga mår bra.* Enligt elevenkäten är resultatet för påståendet *Jag mår bra i skolan* märkbart sämre än de två föregående gångerna. Det har blivit svårare att få hjälp av skolkuratoren eller skolpsykologen.

Stadens resultatmål (utöver de ovannämnda) som enligt revisionsnämndens utvärdering inte har uppnåtts

I bokslutet har följande resultatmål rapporterats som uppnådda eller i huvudsak uppnådda, men revisionsnämnden anser att de på basis av de rapporterade uppgifterna inte har uppnåtts.

▼ *Tjänsteproduktionens kostnadseffektivitet förbättras tack vare digitala spetsprojekt.* Ibrukttagandet av DigiOne i Esbo blir inte helt slutfört under programperioden för En ekonomiskt hållbar stad på grund av förseningar och ökade kostnader för projektet, som är gemensamt med andra kommuner. Esbo stads system för ekonomistyrning (JoTo) försenades mer över ett år från den ursprungliga tidsplanen. Efter en översyn av projekten OmaEspoo och HR digi beslutade man att endast delvis utföra ibruktagningen.

▼ *Gränssnitten och servicekedjorna mellan Esbo stad och Västra Nylands välfärdsområde fungerar väl.* Samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde (LUVN) håller fortfarande på att hitta sin slutliga form. De centrala utmaningarna består av avsaknaden av riktlinjer för de gemensamma målen, kundstyrningen och servicekedjorna samt avsaknaden av konkreta kontaktpersoner. En del av samarbetet har enligt bokslutet ordnats väl.

▼ *Säkerheten i Esbo och trygghet som invånarna upplever.* Den trygghet som invånarna upplever har sjunkit från utgångsvärdet. Målutfallet utvärderas närmare i avsnitt 2.7.

Stadens resultatmål som enligt revisionsnämndens utvärdering har nåtts delvis

I bokslutet rapporteras att sju resultatmål har uppnåtts till största delen. Revisionsnämnden kallar dessa *resultatmål som nåtts delvis*. Enligt revisionsnämndens utvärdering uppnåddes följande resultatmål delvis:

► *Jobbets lockelse förbättras och personalens belastning minskar inom småbarnspedagogiken och undervisningen.* En del av mätarna har genomförts, men antalet behöriga lärare inom småbarnspedagogiken och antalet speciallärare har minskat. Stämningsbarometern visar en uppgång i hur de anställda orkar i arbetet under början av året, men resultatet har försämrats sedan den föregående mätningen.

► *Esbo profilerar sig som Nordens bästa stad för etablering av uppstarts- och tillväxtföretag. För detta ändamål utvecklar vi ett campus för tillväxtföretag tillsammans med våra partner.* Summan på den offentligt gjorda finansieringen har sjunkit från det föregående året. Antalet uppstarts företag har minskat sedan året innan. Planerna som hänför sig till utvecklingen av innovations- och tillväxtföretagssammanslutningar har definierats.

► *Esbo växer hållbart.* En av mätarna för målet är att staden utvecklar en kvantitativ och kvalitativ utvärdering av hur partnerskap och samsamarbetsmodeller utnyttjas som en del av genomförandet av investeringar och utvecklingsprojekt. Utfallet av mätaren rapporteras inte i bokslutet. Utfallet av övriga mätare är samma som utgångsvärdena eller bättre. Enligt en mobilitetsundersökning som Helsingforsregionens trafik publicerade i mars 2024 hade andelen hållbara färdssätt i Esbo ökat till 59 procent, i enlighet med målet.

► *Klimatutsläppen minskar i enlighet med målet.* En del av mätarnas målvärden uppnåddes, men helhetsutsläppen ökade, liksom klimatutsläppen från uppvärmning, industri och trafik. Likaså ökade utsläppen per invånare. Till exempel har klimatutsläppen från el och avfallshantering sjunkit enligt mätarnas målvärden. Informationen om utfallet är från 2022.

► *Integrationen i Esbo är resultatrik.* En del av mätresultaten blir tillgängliga under våren 2024. Arbetslöshetsgraden bland utländska arbetstagare i förhållande till den allmänna arbetslöshetsgraden har sjunkit enligt målet. Relationstalet för unga som avlagt studentexamen har ökat i enlighet med målet. Andelen barn med främmande språk som modersmål som deltog i småbarnspedagogik var oförändrad.

Stadens resultatmål vars utfall revisionsnämnden inte kunde utvärdera på ett heltäckande sätt

I bokslutet rapporterades att resultatmålen nedan hade uppnåtts. Enligt revisionsnämndens syn var det ännu inte möjligt att på basis av uppgifterna om utfallet för år 2023 göra en heltäckande utvärdering av uppnåendet av följande omfattande och mer långsiktiga resultatmål:

- *Tjänsteproduktionen utvecklas invånar- och kundorienterat samt kostnadseffektivt med hjälp av ett koncept med flera producenter.* Hur modellen med flera producenter utnyttjas har beskrivits per sektor, men det saknas rapportering om kostnadseffektiviteten. Sektoreernas rapportering är inkonsekvent. Esbobor- nas tillfredsställelse med tjänsterna har förbättrats i enlighet med målet.
- *Esbo stads tjänsteinnehavare och politiska beslutsfattare påverkar beredningen av regeringsprogram- met och besluten på riksplanet så att Esbo stads möjligheter till tillväxt och investeringar tryggas.* Målet är till sin karaktär ett mål för minst en hel fullmäktigeperiod och dess uppnående kan inte utvärderas på ett heltäckande sätt utifrån utfallsrapporteringen för år 2023. Dessutom har Esbo stad begränsade möj- ligheter att påverka hur målet uppnås. Staden har aktivt påverkat regeringsprogrammet och arbetet bör fortsättas. Vid en omdömning av statsandelssystemet är det med tanke på stadens finansiering viktigt att stadens synpunkter blir hörda.
- *Esbo är en eftertraktad partner i utvecklingen av hållbara stads- och servicelösningar.* I ljuset av de valda mätarna ser målet ut att uppnås, men den rapporterade kvalitativa bedömningen över hur samar- betet utvecklats är snäv och möjliggör inte en helhetsutvärdering av hur målet uppnåtts.
- *Esbo är Nordens bästa plats för internationella experter.* I ljuset av de valda mätarna håller målet på att uppnås, men målet är till sin natur ett mål för minst en fullmäktigeperiod och en del av mätarna är kumu- lativa, så uppnåendet av dem utvärderas per fullmäktigeperiod. Jämförelseuppgifter enligt målet har inte presenterats i rapporteringen. Hur målet som helhet genomförts kan utvärderas tidigast vid fullmäktige- periodens slut.

Avvikelser i resultatmålen för affärsverket Esbo lokaler:

Avvikelse i resultatmål för affärsverket Esbo lokaler som rapporterats i bokslutet

I bokslutet rapporterades att följande av affärsverkets resultatmål år 2023 inte uppnåddes.

- ▼ Enligt bokslutet uppnåddes inte resultatmålet enligt den uppdaterade dispositionsplanen. I den ursprungliga budgeten konstaterades att *resultatmålet är ett överskott på 18,9 miljoner euro före reserveringar*. I den tredje delårsöversikten sänktes resultatmålet från 18,9 miljoner euro till 11,9 miljoner euro. Det faktiska resultatet var 10,745 miljoner euro, vilket underskred resultatmålet med 1,149 miljoner euro. Revisionsnämndens bedömning om att resultatmålet inte har nåtts är enhetligt med det som rapporterats i bokslutet.

Revisionsnämnden bedömer att följande resultatmål (utöver det ovannämnda) för affärs- verket Esbo lokaler inte uppnåddes

- ▼ Affärsverket Esbo lokalers resultatmål *husbyggnadsprojekt genomförs enligt den av fullmäktige god- kända budgeten och tidtabellen och kostnadsförslaget i ekonomiplanens investeringsprogram*. Anslagen för år 2023 i relation till budgeten underskreds med 35,9 miljoner euro och utfallet var 69,4 miljoner euro. I bokslutet rapporterades att målet nåddes, trots att det enligt rapporteringen förekom en del projektspe- cifika avvikelser. Revisionsnämnden anser att målet inte nåddes.

Avvikelser i koncernsammanslutningarnas resultatmål

Mål som inte nåddes enligt bokslutet

Revisionsnämndens utvärdering av de två resultatmål som inte nåtts överensstämmer med det som rapporterats i bokslutet.

- ▼ *Utbildningssamkommunen Omnias ekonomi är i balans och produktiviteten ökar.* Det kum- ulativa verksamhetsbidraget var 1,5 miljoner euro och avskrivningarna 2,5 miljoner euro, vilket innebär att totalresultatet var 0,7 miljoner euro i stället för det eftersträvade nollresulta- tet.
- ▼ *Antalet personer på Omnia som avbrutit examensutbildning på andra stadiet minskar.* Andelen studerande som avbröt sin examensutbildning var 13,1 procent, i stället för målet som var högst 10 procent.

Resultatmål som enligt revisionsnämndens utvärdering inte har nåtts

Bland de resultatmål som ställdes för koncernsammanslutningarna uppnåddes följande resultatmål inte (förutom de ovan nämnda) enligt revisionsnämndens bedömning:

- ↓ EMMA – Esbo moderna konstmuseum: *Ökning av självfinansieringsandelen för verksamheten*. I bokslutet rapporteras att det egna inkomstförvärvet år 2023 uppgick till 1,2 miljoner euro, då det år 2022 uppgick till 1,448 miljoner euro. I bokslutet har målet antecknats som delvis uppnått, och det rapporteras att EMMA Shops försäljning ökade med 10 procent. Dessutom överskred företagssamarbetet det budgeterade 18 procent och projektunderstöden 52 procent. Deras andel är dock mindre än under jämförelseåret eftersom Fiskarsprojektet och utställningslokalen Collection Kakkonen färdigställdes i slutet av år 2022.

Resultatmål som enligt revisionsnämndens utvärdering har nåtts delvis

Enligt bokslutet nåddes delvis åtta av de resultatmål som uppställts för koncernsammanslutningarna. Med undantag av det ovan nämnda målet som gäller Esbo moderna konstmuseum och målet nedan, som gäller samkommunen Helsingforsregionens trafik, är revisionsnämndens utvärdering av de sex mål, som rapporterats ha uppnåtts delvis, enhetliga med det som rapporterats i bokslutet.

- Esbo bostäder Ab: *I snitt påbörjas 300 bostäder årligen, tills beslut om bostadsprogrammet fattas på nytt. Målet ändrades enligt de boende- och markanvändningsprinciper som fullmäktige beslutat om, från 400 till 300 påbörjade bostäder*. År 2023 påbörjades 182 bostäder. Det glidande medelvärde är 341 bostäder per år. Enligt koncernrapporten ökar bostadsproduktionen under de kommande två åren till över 400 bostäder, vilket syns som en ökning av investeringarna åren 2025–2026.
- EMMA – Esbo moderna konstmuseum *Kundnöjdhet*. Utvärderingssättet ändrades under året. I slutet av året fick EMMA och utställningarna medelvitsordet 8,13 på skalan 1–10. Resultatet från första kvartalet år 2023 visade att 93 procent av besökarna ansåg att deras museibesök varit utmärkt eller bra.
- Samkommunen Helsingforsregionens trafik HRT: *Produktiviteten ökar under hela granskningsperioden sammanlagt minst fem procent jämfört med genomsnittet 2015–2019*. Revisionsnämnden har utvärderat närmare hur målet uppnåtts i kapitel 6.3.
- Helsingforsregionens trafik: *De kommunspecifika subventioneringsandelarna till slutet av granskningsperioden är högst 50 procent av de kommunspecifika totala kostnaderna*. Revisionsnämnden har utvärderat närmare hur målet uppnåtts i kapitel 6.3.
- Helsingforsregionens miljötjänster HRM: *Produktiviteten ökar årligen med minst 1,5 procent*. Helsingforsregionens miljötjänster har ett strategiskt mål att nollställa nettoupplåningen under strategiperioden. Enligt den nuvarande prognosen uppnås målet ifall utvecklingen av kundavgifter, driftskostnaderna för verksamheten och investeringarna genomförs enligt planen. Målet har uppnåtts delvis på grund av ovan nämnda osäkerhetsfaktorer.
- Helsingforsregionens miljötjänster: *Större miljöansvar*. Prognosen för återvinningsgraden år 2023 är 47 procent. Åtgärder för hantering av kväveoxidutsläpp och analys av avvikelser är ett av Helsingforsregionens miljötjänsters spetsprojekt inom programmet för klimatneutralitet år 2024. Verksamhetskostnaderna i euro per invånare, som används som mätare, har inte rapporterats.
- Helsingforsregionens miljötjänster: *Bättre fungerande vatten och avlopp samt avfallshantering*. Andelen icke-fakturerat vatten var 20,3 procent, vilket överskred målvärdet med 1,3 procent. Ett åtgärdsprogram för minskning av icke-fakturerat vatten färdigställdes år 2023, och genomförandet pågår.

Enligt revisionsnämndens bedömning uppnåddes endast delvis följande av Helsingforsregionens trafiks mål, som i bokslutet rapporterats som uppnått:

- Helsingforsregionens trafik: *Bättre fungerande kollektivtrafik och ansvarstagande* Revisionsnämnden har utvärderat närmare hur målet uppnåtts i kapitel 6.3.

Revisionsnämndens slutsatser

Genomförandet av fullmäktigeperiodens mål

Halvtidsöversynen av fullmäktigeperiodens mål presenterades kortfattat på ett fullmäktigeseminarium hösten 2023 och i bokslutet för 2023. Det är viktigt att granska hur de betydande målen för fullmäktigeperioden uppnås på ett mer övergripande sätt när den pågående fullmäktigeperioden avslutas. En heltäckande bedömning av hur målen för fullmäktigeperioden uppnås förutsätter att tydliga bedömningskriterier fastställs och att det rapporteras om dem.

Övergripande mål enligt målsystemet i Esbo

Fullmäktigeperiodens mål som bygger på Berättelsen om Esbo, samt budgeten, ekonomiplanen och resultatmålen för verksamheten och ekonomin ska bilda en enhetlig helhet på det sätt som beskrivs i Esbo stads målsystemshelhet.

De kortsiktiga heltäckande resultatmålen ska precisera de långsiktiga övergripande målen för fullmäktigeperioden på ett realistiskt sätt och styra verksamheten i den riktning som fullmäktige beslutar.

Uppställande av resultatmål och mätare samt rapportering om utfallet

Mätarna för resultatmålen, som är bindande i förhållande till fullmäktige, ska enligt revisionsnämnden utvecklas och kompletteras i förhållande till det omfattande och mångsidiga resultatmål som uppställts och det mål för fullmäktigeperioden som styr resultatmålet. Uppmärksamhet ska ägnas åt att mätarna beskriver målet och stadens prestationsförmåga så bra som möjligt. *Resultatenheternas mål*, som nämnderna godkänner och följer upp, innehåller delvis bättre exempel på mål och mätare som motsvarar kriterierna i Kommunförbundets budgetrekommendationer, än de *resultatmål som är bindande i förhållande till fullmäktige*.

Esbo har också ställt upp mål som baserar sig på jämförelser, men har inte rapporterat en jämförelse av de valda mätarna enligt målet. I budgeten uppges inte heller vilket eller vilka organ som har ansvar för att resultatmålet genomförs och till vilket eller vilka organ som anslagen för att nå målet har riktats. Enligt Kommunförbundets budgetrekommendation ska uppnåendet av resultatmålen kunna bedömas och i budgeten ska man anvisa de anslag som målen förutsätter.

I den andra delårsrapporten för räkenskapsåret 2023 gavs endast kortfattat information om utfallet av resultatmålen. Under räkenskapsåret rapporterades utfallsuppgifterna för mätarna för resultatmål som är bindande i förhållande till fullmäktige första gången så sent som i december, i samband med den tredje delårsrapporten. För att man ska kunna följa upp hur resultatmålen uppnås och reagera på eventuella avvikelser i rätt tid, krävs presentation av aktuella utfallsuppgifter, en konsekvent rapportering och att man i rapporteringen för fram de åtgärder som utnyttjas för att resultatmålet ska nås.

Utmaningar vid bedömningen av genomförandet av resultatmålen

En del av de årsvisa resultatmålen har ställts på en så hög nivå, att det inte är möjligt att på ett övergripande sätt utvärdera om målen och mätarna uppnåtts utan uppgifter om utfallet på sektor- och resultatenhetsnivå samt andra tilläggsutredningar från sektorerna. Dessa mer detaljerade uppgifter rapporteras inte till fullmäktige, så revisionsnämnden har därför tagit upp dem i utvärderingsberättelsen.

En del av de uppställda resultatmålen har ställts på ett sådant sätt som förutsätter att det inte bara är Esbo stads sektorer som deltar i genomförandet, utan också företagen i Esbo och hela Esbo som gemenskap. Detta är motiverat med tanke på att trygga livskraften och konkurrenskraften i Esbo, med gör det svårt att bedöma om stadens åtgärder för att uppnå målet är tillräckliga och framgångsrika.

Utvärderingen av hur resultatmålen uppnåtts försvåras i synnerhet av de mätare som för en del

av målen baserar sig på en kvalitativ utvärdering, eftersom de saknar ett tydligt utvärderingskriterium som visar om mätaren blivit genomförd. Kvalitativa funderingar om hur resultatmålet uppnått är välkomna som stöd för de konkreta uppgifterna om utfallet, men kräver som mätare för resultatmålet ett tydligt utvärderingskriterium och en tydlig rapportering som visar vilka åtgärder som har vidtagits, samt hur arbetet visar att verksamheten stöder uppnåendet av målet. För de numeriska mätarnas del har presentationen av utgångs- och målvärdena förbättrats i budgeten för år 2024.

Revisionsnämnden har närmare behandlat de åtgärder som vidtagits för att genomföra flera resultatmål i de följande kapitlen i utvärderingsberättelsen i samband med utvärderingen av stadens verksamhet enligt sitt utvärderingsprogram. Genomförandet av de förvaltningsövergripande programmen under den pågående fullmäktigeperioden utvärderas enligt utvärderingsprogrammet våren 2025.

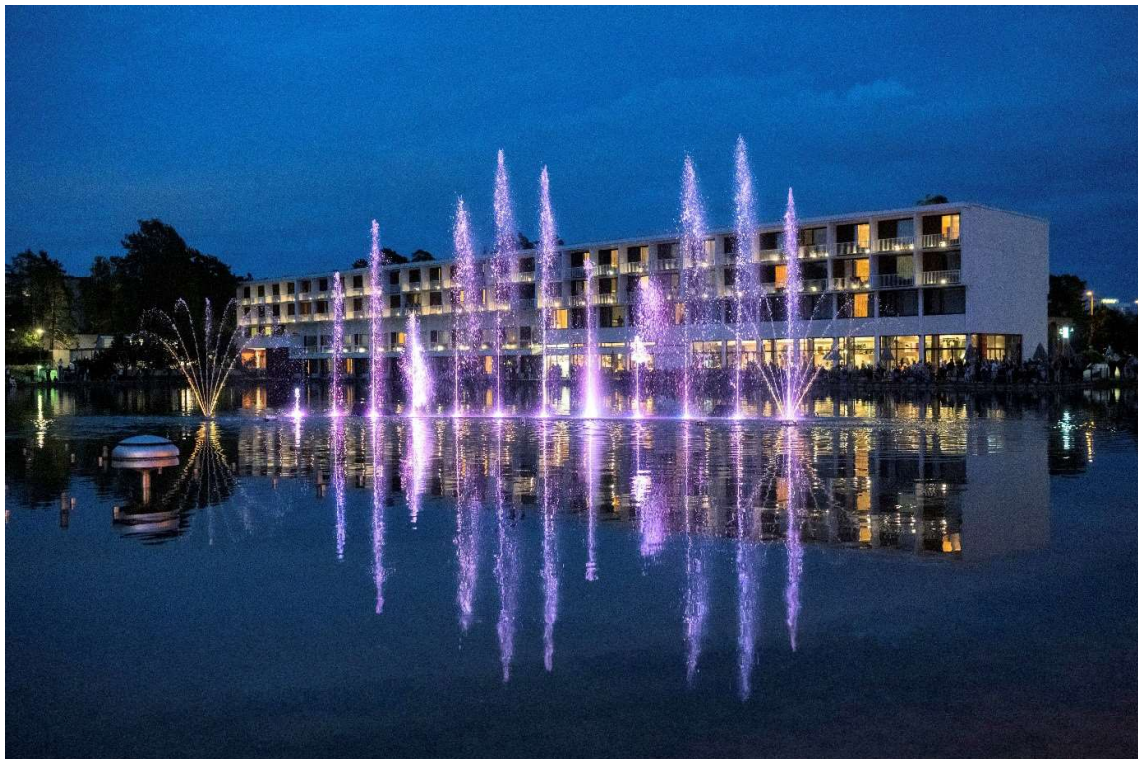
Revisionsnämndens rekommendationer

Resultatmålen och mätarna som är bindande i förhållande till fullmäktige ska samtidigt vara ambitiösa och verkningsfulla samt gå att nå med stadens egna åtgärder.

För resultatmålen ska det utses aktörer som har ansvar för att målen genomförs och för koordineringen av rapporteringen.

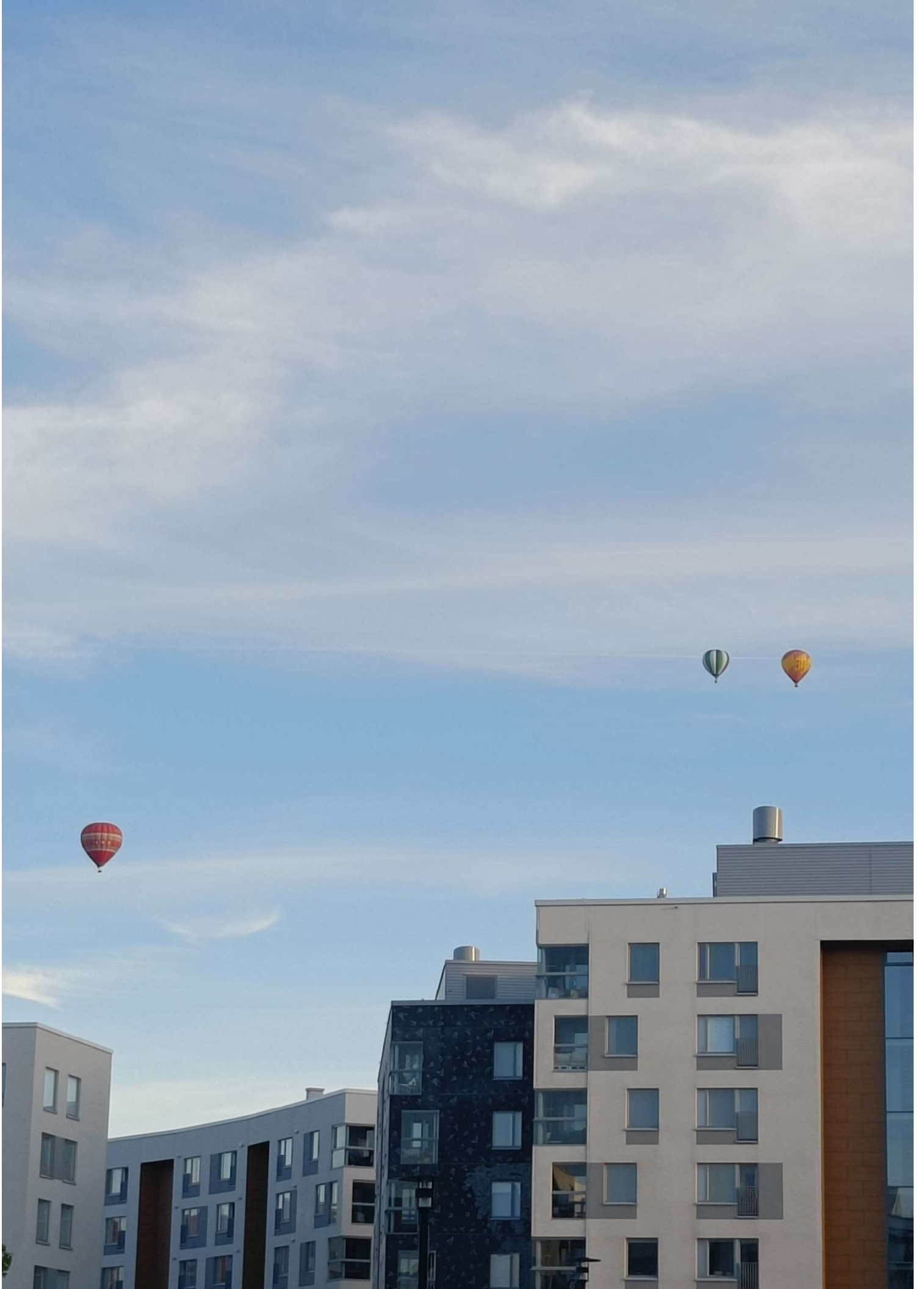
För att möjliggöra en utvärdering av hur målen uppnått bör man för både fullmäktigeperiodens mål och de mätare som ställs upp för de årliga resultatmålen ägna uppmärksamhet åt att de kan utvärderas kvalitativt eller kvantitativt.

Rapporteringen under räkenskapsperioden ska utvecklas så att det mest aktuella möjliga utfallet av mätarna rapporteras till fullmäktige i ett tillräckligt tidigt skede under räkenskapsperioden samt att man för fram de åtgärder genom vilka uppnåendet av målet har främjats och kommer att främjas.

Esbodagens ljusspektakel vid Centralbassängen i Hagalund, en del av konceptet Tanssivat vedet.

Bild: Juho Kuva

2 UTVÄRDERING AV STADENS OCH STADSKONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD

2.1 STADENS OCH STADSKONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD

Rysslands fortsatta anfallskrig i Ukraina, konflikten i Mellanöstern samt effekterna av de stigande kostnaderna och räntorna försvagade utsikterna för ekonomin och omvärlden 2023. Utöver osäkerhetsfaktorerna i den internationella omvärlden försvårade de under år 2023 försämrade ekonomi- och sysselsättningsutsikterna i Finland prognostiseringen av den ekonomiska utvecklingen i Esbo stad. Enligt Statistikcentralen minskade Finlands bruttonationalprodukt med 1,0 procent år 2023. Osäkerheten i omvärlden och de ökade kostnaderna påverkade också företagens och hushållens verksamhet.

Enligt stadens bokslut är det svårt att jämföra de ekonomiska siffrorna, i synnerhet skatteintäkternas utveckling, med utfallet året innan, eftersom det skett stora strukturella förändringar. I siffrorna för tidigare år ingår dessutom bland annat särskilda kostnader och understöd i anslutning till coronapandemin. Stadens ökade beroende av statsandelar på grund av vårdreformen och den kommande statsandelsreformen skapar väsentliga risker i stadens finansieringsbas. Ansvar för att ordna arbets- och näringstjänster överförs till kommunerna vid ingången av år 2025 och kommunernas ansvar för finansiering av arbetslöshetsförmåner utvidgas. För att lägesbilden ska vara uppdaterad har stadens egen kalkylering av tjänsternas kostnader, prognostisering av servicebehovet och analys av skattefinansieringen betonats.

Folkmängden i Esbo ökar kraftigt. I synnerhet ökar antalet barn och unga. Enligt det preliminära bokslutet var Esbos folkmängd 314 150 vid utgången av år 2023. År 2023 var folkökningen 8 800 invånare, 2,9 procent. I Esbo har den relativa ökningen varit störst bland de finländska städerna.

2.1.1 BOKSLUTETS OCH KONCERNBOKSLUTETS NYCKELTAL

De största utmaningarna i stadens ekonomiska omvärld är hanteringen av de ökande behoven av service och investeringar. På grund av vårdreformen ökade stadens beroende av statsandelar betydligt. Det snabbt ökande behovet av service för den växande befolkningen höjer kostnaderna för många av stadens verksamheter.

Enligt bokslutet redovisades ännu i januari 2023 och i rättelserna skatteintäkter enligt den högre skatteprocenten från före vårdreformen, vilket ökade skatteintäkterna för 2023. Sådana poster förekommer inte längre år 2024 och därför minskar stadens skatteintäkter.

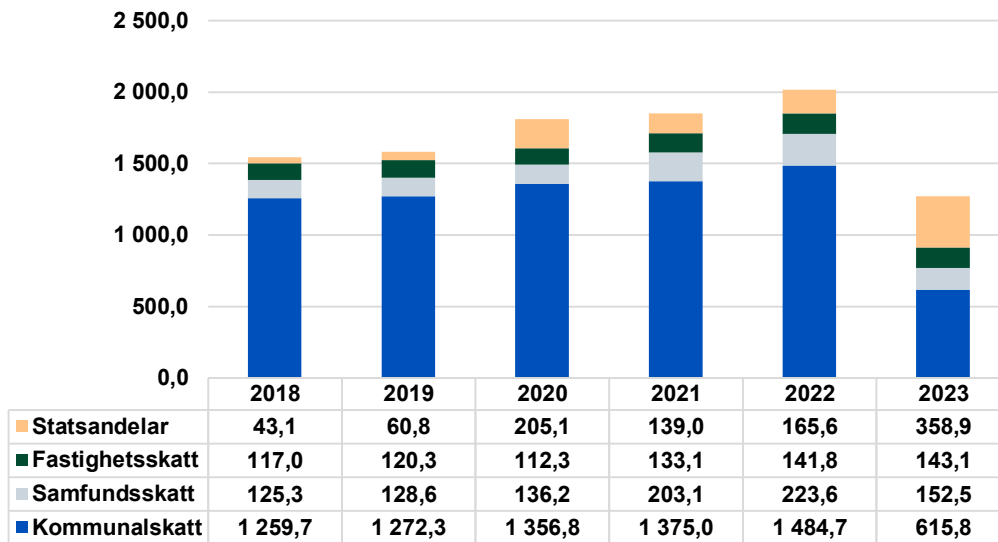
De externa verksamhetsintäkterna var 403,9 miljoner euro, vilket överskred den ursprungliga budgeten med 37 miljoner euro. Överskridningen beror framför allt på en enskild försäljning av ett markområde för 31 miljoner euro. De externa verksamhetskostnaderna var 1 283,3 miljoner euro, vilket överskred den ursprungliga budgeten med cirka 14 miljoner euro. De största överskridningarna förekom i sektorn för fostran och lärande och affärsverket Esbo lokaler. De största andelarna var personalkostnader, 543 miljoner euro och köp av tjänster, 447 miljoner euro. Verksamhetsbidragets underskott var 868,5 miljoner euro, 25 miljoner euro bättre än i budgeten.

Stadens resultat var 261,6 miljoner euro, 107 miljoner euro mer än i den ursprungliga budgeten. Det justerade resultatet var 89,2 miljoner euro. Detta exkluderar en stor intäkt av engångsnatur för försäljning av ett markområde, effekterna av de sent influtna skatteintäkterna samt återbärningar av nedskrivningar av fonder. Årsbidraget var 454,3 miljoner euro, 105 miljoner euro mer än i den ursprungliga budgeten. Årsbidraget visar de internt tillförda medel som kan användas för investeringar, placeringar och låneamorteringar. Årsbidraget måste alltså vara betydligt större än avskrivningarna för att staden ska klara av ersättande investeringar och tillväxtinvesteringar samt amorteringar. De planerade avskrivningarna och nedskrivningarna var 192,6 miljoner euro.

Esbokoncernens resultat var 195,1 miljoner euro och årsbidraget 556,2 miljoner euro. Årsbidraget förbättrades av ökade statsandelar och finansiella intäkter.

Skattefinansieringen, det vill säga skatteintäkter och statsandelar, uppgick till sammanlagt 1 270 miljoner euro, 37 procent mindre än året innan. Skatteintäkterna uppgick till 911 miljoner euro och statsandelarna till 359 miljoner euro. Staden betalade 23,6 miljoner euro i den på skatteintäkterna baserade utjämnningen av statsandelar mellan kommunerna.

Skatteintäkter och statsandelar 2018–2023
miljoner euro

Källa: Esbo stads bokslut 2018–2023.

2.1.2 GENOMFÖRANDE AV PRODUKTIVITETS- OCH ANPASSNINGSPROGRAMMET EN EKONOMISKT HÅLLBAR STAD

Produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad, som godkänts av fullmäktige, följer Berättelsen om Esbo. Programmet genomförs 2021–2025. Programmets mål är att bromsa upp driftsekonomin ökning med 116 miljoner euro jämfört med basscenariot, sänka stadens investeringsnivå med 10 procent, förbättra tjänsternas och processernas kostnadseffektivitet samt avyttra av lokaler som inte behövs för stadens egen verksamhet för att minska koncernens skuldsättning.

Programmets produktivetsmål för 2023 var 19,3 miljoner euro. Utfallet var enligt bokslutet 18,7 miljoner euro. Produktivetsmålet underskreds sålunda med 0,6 miljoner euro. Av sammanlagt 200 produktivetsåtgärder genomfördes 75 procent som planerat. Cirka 25 procent av åtgärderna framskred inte som planerat. De kräver därför lösningar av avvikelserna eller kompenserande åtgärder under de kommande åren. Produktivetsmålen ingick i budgeten för 2023 och programmet är en del av genomförandet av budgeten som helhet.

Uppnåendet av det övergripande målet för programperioden har fördelats på fullmäktigeperioden så att det nås före utgången av 2025. Med de resultatenheter som blir efter i uppnåendet av målen avtalas om hur underskridningen kompenseras så att det ursprungliga programmålet kan nås. Målet för år 2024 är 22,5 miljoner euro.

2.1.3 PLACERINGSFONDER

Enligt kommunallagen ska fullmäktige besluta om grunderna för stadens placeringsverksamhet. Fullmäktige har i förvaltningsstadgan utfärdat allmänna anvisningar om placering av stadens medel. Fullmäktige har godkänt stadgorna för fonderna och användningsändamålen för deras medel. Stadsstyrelsen beslutar om de långsiktiga principerna för placeringsverksamheten, stadsdirektören om den årliga placeringsplanen och finansieringsdirektören om verkställighet. Esbo stad beaktar FN:s principer för ansvarsfull placering och förbinder sig att främja och genomföra ansvarsfull placeringsverksamhet. Ansvarsfull placering som en del av aktiv kapitalförvaltning innebär en hållbarhetsanalys årligen, kapitalförvaltarnas utvärdering av ansvarsfulla placeringar halvårsvis och aktiv utveckling av rapporteringen. Med ansvarsfull placering avses att miljöaspekter, faktorer kring socialt ansvar och förvaltningssed beaktas så att portföljens avkastnings- och riskprofil förbättras.

Placeringsfonderna har sina egna uppgifter enligt förvaltningsstadgan. De har allokeringegränser som viktar olika förmögenhetsslag enligt placeringsprinciperna och placeringsplanerna. Allokeringegränserna bestämmer i hög grad fondernas risknivå och avkastningsprofil.

Den största av stadens placeringsfonder är investeringsfonden för basservice och markanskaffning, vars syfte är att trygga finansieringen av stadens investeringar i basservice och markanskaffning på lång sikt. Fonden grundades när staden sålde andelar av Esbo Elektriska Ab åren 2002 och 2006. Ur investeringsfonden för basservice och markanskaffning har i enlighet med budgeten budgeterats en överföring av medel på 15 miljoner euro per år. På grund av stadens goda kassasituation överfördes ingenting ur fonden år 2023. De övriga placeringsfonderna är fonden för utveckling av näringar och sysselsättning, skadefonden och investeringsfonden.

Dessutom har staden en likviditetsfond för förvaltning av stadens dagliga penningmedel. Staden placerade kassamedel år 2023 så att avkastningen var 19 miljoner euro.

Esbo stads placeringsfonder är stora i kommunsektorn. Utvecklingen av dem har därför huvudsakligen jämförts med pensionsfonderna. Pensionstillgångarnas genomsnittliga, nominella avkastning var enligt Arbetspensionsförsäkrarna TELLA rf. 6,3 procent år 2023. Avkastningen av Esbos placeringsfonder var 8,2 procent 2023 exklusive likviditetsfonden.

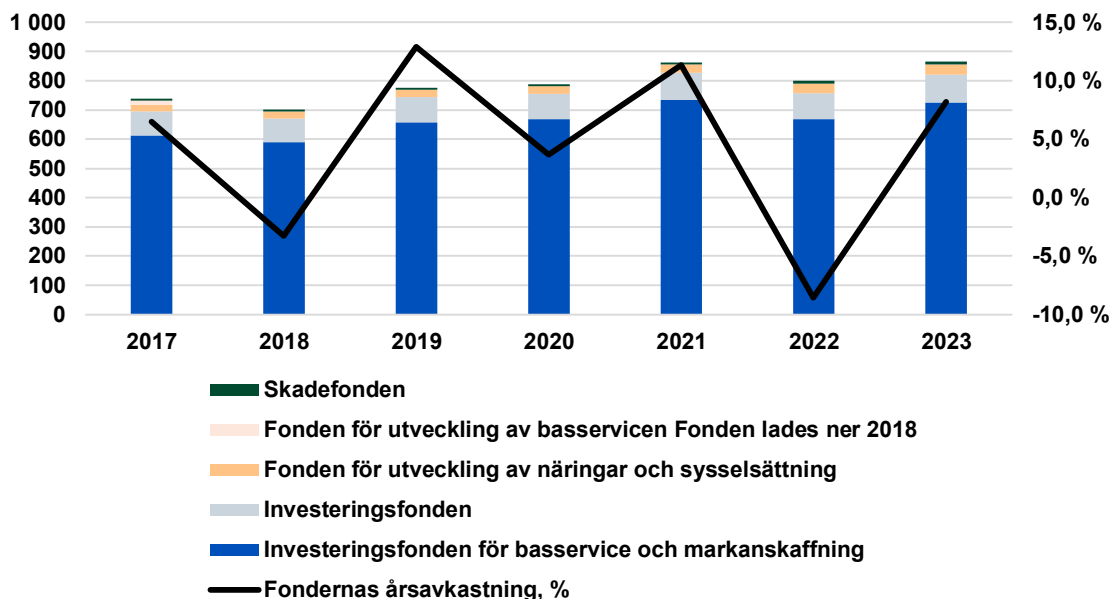
I tabellen nedan visas fondernas placeringar 31.12.2023 enligt marknadsvärde, avkastningen i årets början och årlig avkastning under tre år i procent.

Fondernas placeringar 31.12.2023 enligt marknadsvärde

Fond	Placeringarnas värde, €	Avkastning från årets början, €	Avkastning från årets början, %	Avkastning under tre år, %
Investeringsfonden för basservice och markanskaffning	725 918 654	58 347 154	8,69	10,2
Investeringsfonden	95 664 264	7 174 387	8,09	10,8
Fonden för utveckling av näringar och sysselsättning	34 418 191	2 494 197	7,75	9,1
Skadefonden	10 866 326	787 464	7,81	5,4
TOTALT	866 867 435	68 803 202	8,20	9,3

Källa: Koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 3/2024.

Sammandrag av fondernas marknadsvärde och avkastning 2017–2023, miljoner euro

Källor: Balansförvaltningsrapporterna 2017–2019, månadsrapporterna 2020–2021 och koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 3/2023 och 3/2024.

Efter det föregående svaga året visade sig investeringsåret 2023 vara bra. Fondernas bokföringsmässiga resultat var 40,6 miljoner euro mot budgeterade 16,3 miljoner euro. Marknadsvärdet på stadens fonder ökade år 2023, även om det rådde osäkerhet på placeringsmarknaden. Bokföringsvärdet på investeringsfonden för basservice och markanskaffning var 639,9 miljoner euro och marknadsvärdet 725,9 miljoner euro i slutet av 2023. Fondens avkastning var 8,7 procent år 2023. Fondens tillgångar bestod i slutet av 2023 av penningmarknadsplaceringar (3 procent), masskuldebrevslån (28 procent), aktier (43 procent) och alternativa investeringar (26 procent). Det egna kapitalet i fonden för utveckling av näringar och sysselsättning var 57,1 miljoner euro och marknadsvärdet 34,4 miljoner euro. Investeringsfondens marknadsvärde var 95,7 miljoner euro och skadefondens 10,9 miljoner euro. Ur skadebestånden betalades inga ersättningar.

Revisionsnämndens slutsatser

Utfallet av stadens driftsekonomi var bättre än väntat år 2023. Stadens resultat var gott på grund av extraordinära poster och oväntat stora skatteintäkter. Stadens placeringsfonder marknadsvärde utvecklades väl år 2023.

Den växande befolkningens ökade servicebehov ökar verksamhetskostnaderna och orsakar investeringstryck. Efter vårdreformen ökade stadens beroende av statsandelar betydligt. Särskilt för Esbo stad är reformen av statsandelssystemet och finansieringsbasen under de kommande åren förenade med väsentliga risker för att skattefinansieringen i fortsättningen inte räcker till för att täcka den växande stadens servicebehov. På grund av osäkerhet i den ekonomiska miljön och omvärlden och de omfattande strukturella reformer som genomförts har stadens egen kalkyl av kostnader för tjänster, prognostisering av servicebehovet och analys av skatteinkomstfinansieringen betonats.

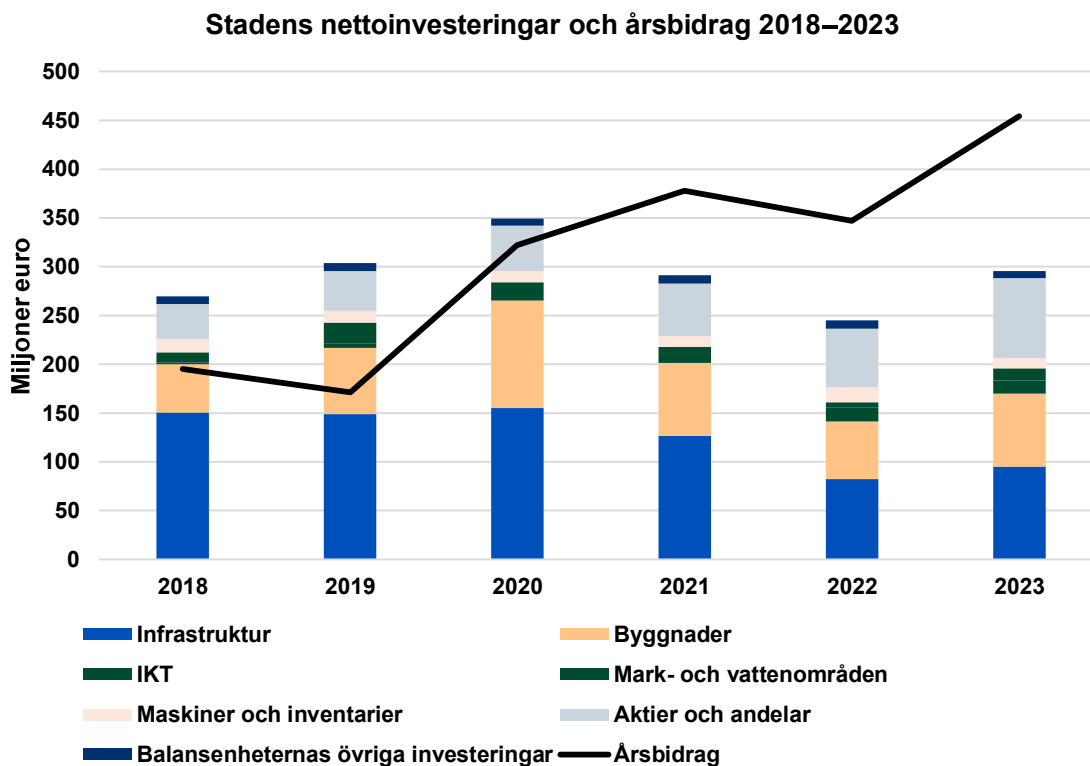
2.2 STADENS OCH KONCERNENS INVESTERINGAR OCH LÅN

Esbokoncernens investeringsprogram bygger på de riktlinjer och mål i Berättelsen om Esbo som fokuserar på utveckling av områden, förbättring av trafikförbindelser samt nybyggnad och ombyggnad av lokaler. Hela stadskoncernen investerade 375 miljoner euro år 2023. Av investeringarna finansierades 151 procent med internt tillförda medel. Koncernens lånestock var 3,9 miljarder euro. Inga budgetlån lyftes år 2023.

2.2.1 INVESTERINGAR

Stadens, affärsverkens och balansenheterans investeringar

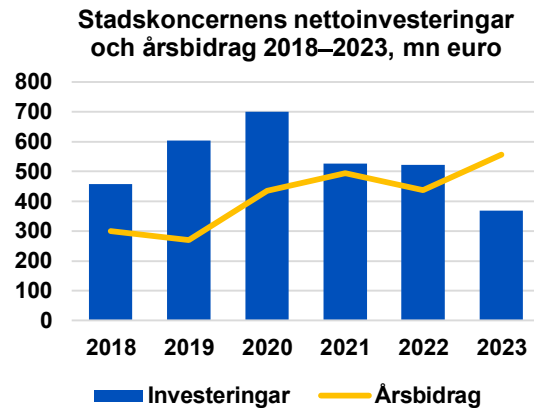
Stadens bruttoinvesteringar, inklusive baskommunen, affärsverken och balansenheterna, var 297 miljoner euro. Med beaktande av finansieringsandelarna var nettoinvesteringarna 292 miljoner euro. Investeringarna underskred den ändrade budgeten med 54 miljoner euro. Investeringarna ökade med 38 miljoner euro från året innan. Investeringarna i lokaler underskreds med 37 miljoner euro, i huvudsak på grund av det svåra marknadsläget och framflyttning av projekt. Soliditet anger de internt tillförda medlens andel av investeringarna. Stadens soliditet var 156 procent, det vill säga investeringarna finansierades i sin helhet med internt tillförda medel.

Källa: Esbo stads bokslut 2018–2023.

Stadens och koncernens investeringar

Koncernens investeringsprogram var, liksom de föregående åren, omfattande. Koncernens nettoinvesteringar var 369 miljoner euro, 162 miljoner euro mindre än året innan. Bland koncernsammanslutningarna investerades mest av Esbo bostäder Ab (62 miljoner euro), Kiinteistö Oy Matinkylän lukio (20 miljoner euro), Kiinteistö Oy Espoon koulu- ja päiväkotitalat (6 miljoner euro) och Länsimetro Oy (5 miljoner euro). Bland sammkommunerna var bruttoinvesteringarna störst i Helsingforsregionens miljöjänster (193 miljoner euro, varav Esbo stads andel var 43 miljoner euro) och Helsingforsregionens trafik (22 miljoner euro, varav Esbo stads andel var 5 miljoner euro).

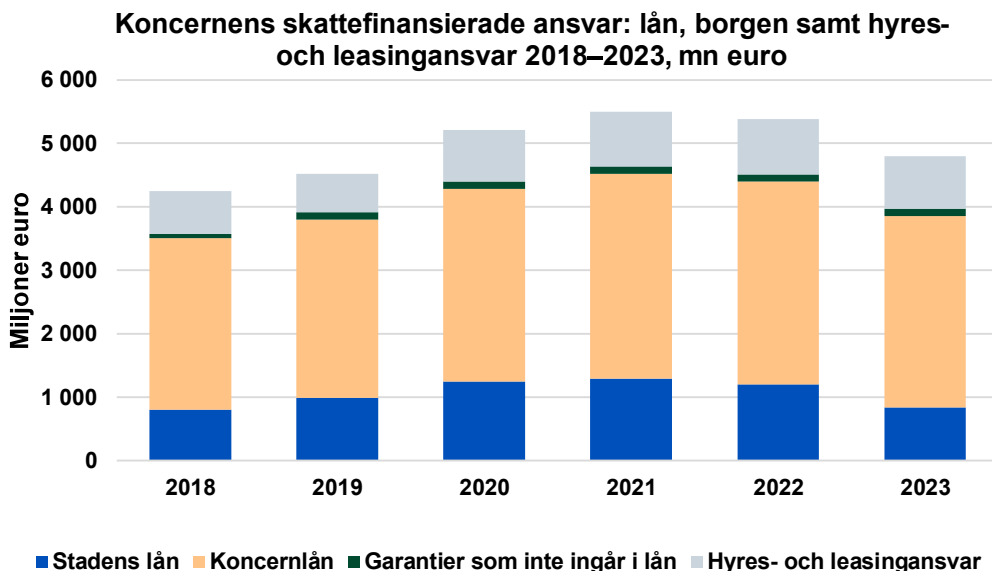
Källa: Esbo stads bokslut 2018–2023.

2.2.2 LÅNESTOCKENS UTVECKLING

Stadens lånestock var 948 miljoner euro, 3 017 euro per invånare, i slutet av 2023. Under 2023 lyftes inga nya budgetlån. Stadens lånestock skyddas mot ränterisk med derivat. Låneportföljens säkringsgrad var 86,2 procent och genomsnittsräntan var 1,11 procent år 2023.

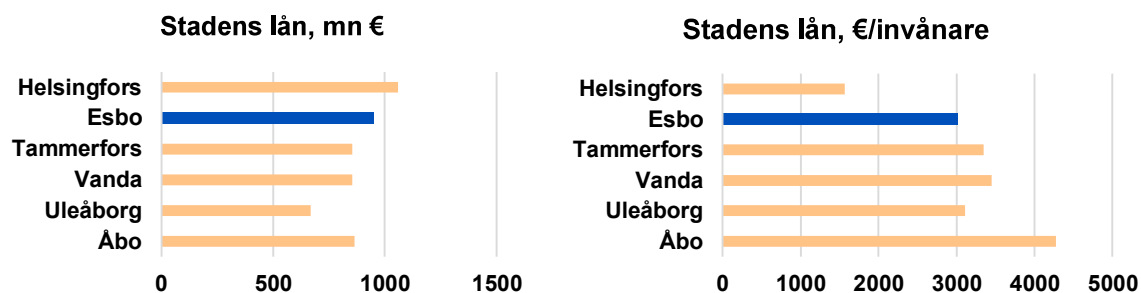
Koncernens lånestock var 3,9 miljarder euro, 236 miljoner euro mindre än året innan. Lånestocken per invånare var 12 268 euro. Den justerade lånestocken var 2 352 miljoner euro. I den justerade lånestocken ingår inte Esbo bostäder Ab:s och Helsingforsregionens miljöjänsters lån och från Länsimetro Oy:s lån har Helsingfors stads andel dragits av. Den kalkylerade justerade lånestocken visar den lånestock som huvudsakligen amorteras med skatteintäkter. Esbo bostäder Ab:s och Helsingforsregionens miljöjänsters lån har åtskilt från kalkylen, eftersom dessa på lång sikt finansierar sina investeringar och sin verksamhet med internt tillförda medel. Den justerade lånestocken per invånare var 7 512 euro.

I diagrammet visas Esbokoncernens ansvar (koncernlån och borgen samt hyres- och leasingansvar), som uppgick till 4,8 miljarder euro 2023.

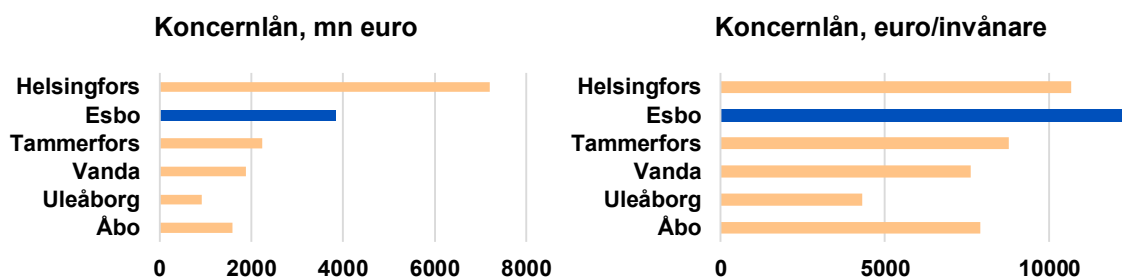
Källa: Esbo stads bokslut 2018–2023.

Av de största städerna har Esbo den näst största lånestocken och i relation till folkmängden den femte största.

Källa: Jämförelse mellan de stora städernas bokslut 2023, Lahtis stads revisionsbyrå 4/2024.

I jämförelse med koncernerna är Esbokoncernens lånestock näst störst och per invånare klart störst.

Källa: Jämförelse mellan de stora städernas bokslut 2023, Lahtis stads revisionsbyrå 4/2024.

Revisionsnämndens slutsatser

Stadens och koncernens investeringar finansierades i sin helhet med internt tillförda medel 2023. Stadskoncernens nettoinvesteringar var 369 miljoner euro, 162 miljoner euro mindre än året innan.

Staden kommer år 2024 att bereda ett tioårigt investeringsprogram som utvecklar samordningen av folkökning, lokalbehov och planläggning.

Esbokoncernens lånestock minskade 184 miljoner euro från året innan. Lånestocken är fortfarande stor och en stor del, nästan 2,4 miljarder euro, ska enligt bokslutet huvudsakligen amorteras med skattefinansiering. Av koncernens lånestock amorterar Esbo bostäder Ab och Helsingforsregionens miljötjänster på lång sikt sina lån huvudsakligen med internt tillförda medel.

Storleken på Esbokoncernens lånestock och investeringstrycket under de kommande åren upprätthåller behovet av en övergripande och kritisk granskning av stadens ekonomi. I skötseln av ekonomin kombineras åtgärder som balanserar stadskoncernens ekonomi, tryggande av tjänster för invånarna och en planmässig minskning av lånestocken inom en realistisk tidsram.

Revisionsnämndens rekommendation

Storleken på Esbokoncernens lånestock och investeringstrycket under de kommande åren understryker behovet av att kontinuerligt kritiskt granska stadskoncernens ekonomiska utveckling och av att bevara balansen för att Esbos livskraft ska bevaras och tjänsterna för invånarna tryggas.

2.3 STADENS BALANSEHETER

Esbo stads balansenheter är Storåkem, Hagalund och Idrottsparken. Via balansenheter investeras infrastruktur för utveckling av området och från fall till fall också lokalprojekt. Fullmäktige beslutar om grundande och upplösning av balansenheter samt godkänner budgeterna för dessa. Balansenheter startade år 2005, balansenheter Hagalund år 2009 och balansenheter Idrottsparken år 2021. Balansenheter har inte bindande intäktsmål eller bindande anslag som förekommer i baskommunens driftsekonomi. Balansenheter bindes av stadens investeringsram. Genomförandet av balansenheters investeringsprojekt anpassas till andra projekt och deras tidsplaner.

Ekonomisk styrning av balansenheter

När balansenheter inrättades var de ifrågavarande områdena strategiska spetsprojekt. Staden har velat trygga genomförandet av dem genom att samla ihop den finansiering som behövs för utveckling av området. Balansenheters investeringar finansieras med internt tillförda medel från området. Intäkterna består av markförsäljningsvinster och långfristiga arrendeavtal. Idrottsparken ägs helt av Esbo stad. Balansenheter Hagalund och Storåkem får också inkomster av markanvändningsersättning, som flyter in i takt med genomförda investeringar. Hagalunds balansenheter får dessutom inkomster av vinsterna av försäljning av fastigheter som staden ägt.

Balansenheters verksamhetskostnader består av den operativa ledningen och tjänster som köps av stadens enheter, såsom planläggning, planering av kommunalteknik, kostnader för ekonomiförvaltningstjänster och planerliga avskrivningar. Balansenheters bindande nivå är förmögenhetsslag. Balansenheter har inte eget bankkonto, utan verksamheten finansieras vid behov via stadens förmedlingskonto.

I de separata balansenheter kan byggkostnader och intäkterna från området följas på lång sikt. Utan balansenheter skulle ekonomiska analyser av ifrågavarande områdes utveckling kräva betydande mängder extra arbete. Stadsmiljösektor har inte gjort någon helhetsbedömning av balansenhetsmodellen, men i den nuvarande JoTo-helheten har skötseln av balansenheters ekonomiförvaltning upplevts vara effektiv. Det planeras inte nya balansenheter.

Balansenheters investeringar har bromsats bland annat av minskad efterfrågan på bostäder, byggandets allmänna lågkonjunktur och räntemarknadens osäkerhet, vilket har minskat fastighetsutvecklarnas investeringsvilja. Balansenheters investeringar genomförs inom ramen för stadens allmänna investeringsanslag.

Storåkem

- Det livslånga målet för balansenheter Storåkem, som grundades 2004, är en innovativ miljö för boende, utbildning och arbete som på ett nytt sätt förenar boende, arbetsplatser och service. De allmänna områdena byggs av stadsteknikcentralen inom balansenheters balansräkning och de allmänna byggnaderna av affärsverket Esbo lokaler i dess balansräkning.
- Enligt bokslutet minskade fullmäktige den ursprungliga inkomstbudgeten på 7,5 miljoner euro med 2,7 miljoner euro, eftersom de planerade tomtansökningarna framflyttades. Det ändrade inkomstmålet uppnåddes. Verksamhetskostnaderna underskred budgeten och avskrivningarna följde budgeten. För balansenheters investeringar användes 4 miljoner euro. År 2023 öppnades Bysmedsvägen för trafik och gator och andra allmänna områden i detaljplaneområden slutfördes. Bostäder påbörjades på sex objekt med sammanlagt 55 000 kvadratmeter våningsyta och bostäder färdigställdes på tre objekt med sammanlagt 12 000 kvadratmeter våningsyta. Dessutom har det reserverats en tomt för planeringen av ett affärscentrum. Utvecklingen av samarbetet med invånare och andra intressenter har fortsatt. Inledningen av en ändring av detaljplanen för servicekvartersområdet samt försäljning av stadens kvarter och fortsatt bostadsbyggande i detaljplaneområdet III har inte genomförts som planerat på grund av den ringa efterfrågan på tomter och ogymsamma konjunkturen.

Hagalund

- Balansenhetens mål är att göra det möjligt att nå målen i Berättelsen om Esbo för Hagalund, Otnäs och Kägeludden med intäkter från området. Utgångspunkterna för utvecklingen av området är Västmetron, snabbspårvägen som körde igång i oktober 2023 och utvecklingen av Aalto-universitetets campus.
- Enligt bokslutet uppnåddes inkomstmålet för år 2023 enligt budgeten. Intäkterna av markanvändningsersättningar var 22,3 miljoner euro, av markförsäljningsvinster 14,6 miljoner euro och av arrenden 1,2 miljoner euro. Kostnaderna utföll enligt budgeten, men de interna räntekostnaderna överskred budgeten, trots att skulden på stadens och balansenhetens förmedlingskonto minskade under året. Balansenhetens övriga investeringar var totalt 16 miljoner euro. Infrastruktur byggdes för 8,7 miljoner euro och investeringarna i aktier och andelar var 7,3 miljoner euro.
- Viktigt år 2023 var bland annat att detaljplaneringen för utbyggnaden av Esbo kulturcentrum i Hagalund och dess omgivning inleddes samt att detaljplanen för den planskilda anslutningen Marknuten trädde i kraft. Bostadsbyggandet framskred i Hagalunds centrum och Bågparken. Dessutom påbörjades byggandet av Portti-projektet i Kägeludden. I Kägeludden bereddades byggandet av en bergumparkering och en detaljplaneändring som gäller utbyggnad av Otnäs centrum.

Idrottsparken

- Balansenheten ska utveckla norra delen av Hagalunds idrottspark och särskilt fotbollsstadionsprojektet på grundval av stadsstyrelsens beslut i juni 2019. Detaljplanen för norra delen av idrottsparken fastställdes i september 2022.
- Arrendeintäkterna år 2023 följde budgeten. Byggandet inleddes inte i den omfattning som budgeterats. Investeringarna var 0,3 miljoner euro. De bestod av anskaffning av konsulttjänster.
- Planerna för den stadion och parkeringsanläggning som planerats i Hagalunds idrottspark år 2023 vidareutvecklades på grund av det försämrade läget på bostadsmarknaden. Till följd av vidareutvecklingen separerades den bostadsdel som hade planerats som en fast del av läktarbyggnaden från denna, vilket möjliggör att bostadsdelen och stadion vid behov kan byggas under olika tider. Projektplanen för stadion har ännu inte förelagts beslutsfattarna. Materialet för upphandling av byggandet av stadion och parkeringsanläggningen blev färdigt i väntan på ett beslut om genomförandet av projektet. Stadsteknikcentralens utredningsplaner för idrottsparken färdigställdes som grund för byggnadsplaner som ska utarbetas år 2024.

Revisionsnämndens slutsatser

Den ekonomiska planeringen och uppföljningen inom balansenheterna, separat från stadens övriga ekonomi, möjliggör långsiktig uppföljning av kostnaderna för områdesbyggande och intäkterna av markanvändningsersättningar från området. Med balansenheterna vill staden trygga finansieringen av projekt, som var strategiska spetsprojekt när balansenheterna inrättades och som gynnar utvecklingen av området i fråga. Balansenheterna verkar inom definierade områden. Den infrastruktur som krävs enligt markanvändnings- och bygglagen och markanvändningsavtalen finansieras huvudsakligen med markanvändningsavtalsersättningar från området.

Balansenheterna befinner sig i olika skeden av sin livscykel. När en balansenhets mål har nåtts integreras den i baskommunens bokföring. Uppnåendet av balansenheternas mål är konjunkturkänsligt. Balansenheternas investeringar har bromsats bland annat av minskad efterfrågan på bostäder, byggandets allmänna lågkonjunktur och den ekonomiska osäkerheten.

Revisionsnämndens rekommendation

Användningen av balansenheter får inte leda till ojämlikhet, utan staden måste se till att stadens olika områdena utvecklas jämligt.

2.4 PERSONAL

Enligt Berättelsen om Esbo baserar sig ledningen av staden på en positiv människobild och tillit till människan. Staden har en frisk, kompetent och engagerad personal. Växelverkan på arbetsplatsen bygger på respekt. Med sporrande, högklassig och ansvarsfull ledning samt kompetensutveckling bland stadens anställda upprätthålls förutsättningar för invånar- och kundorienterad verksamhet och en fungerande vardag.

Sektorernas och resultatenheternas planer sammanställs i en personalplan som görs i samband med budgeten. I planen bedöms hur betoningar och förändringar i verksamheten påverkar antalet anställda och kompetensutvecklingen. Planen ligger också till grund för till exempel nyanställning och främjande av personalens arbetsförmåga. Under året uppföljs bland annat antalet anställda, antalet jobbsökande hos staden, hälsorelaterad frånvaro, avgång och personalens hälsa.

Antalet anställda minskade med cirka 5 000 vid vårdreformen i början av 2023, när social- och hälsovårdens personal samt räddningsväsendet överfördes till Västra Nylands välfärdsområde. Personalen ökade mest i sektorn för fostran och lärande för att tillgodose stadens ökade servicebehov. Antalet anställda var 10 957 i slutet av år 2023. År 2024 beräknas personalen öka med cirka 150 anställda, eftersom i synnerhet småbarnspedagogiken och undervisningen behöver mera personal när antalet barn ökar.

Koncernförvaltningen svarar för styrningen av personalresurserna, för företagshälsovården och centraliserad personalförvaltning. Koncernförvaltningens personalenhet består av ansvarsområdena för arbetsgivarpolitik, personalpolitik och kompetensutveckling samt ansvarsenheterna för personalhälsovård och personaltjänster.

Målet för stadens arbetarskydd är att personalen ska bevara sin arbetsförmåga samt att säkerställa att arbetet är sunt och tryggt. Till målen i arbetarskyddets verksamhetsprogram 2022–2025 hör att kännedomen om ansvaret för arbetarskydd ska öka bland cheferna, att antalet arbetsolyckor ska minska och att kännedomen om våldsförebyggande i arbetet och rätt agerande ska öka.

Nyckeltal om personalen

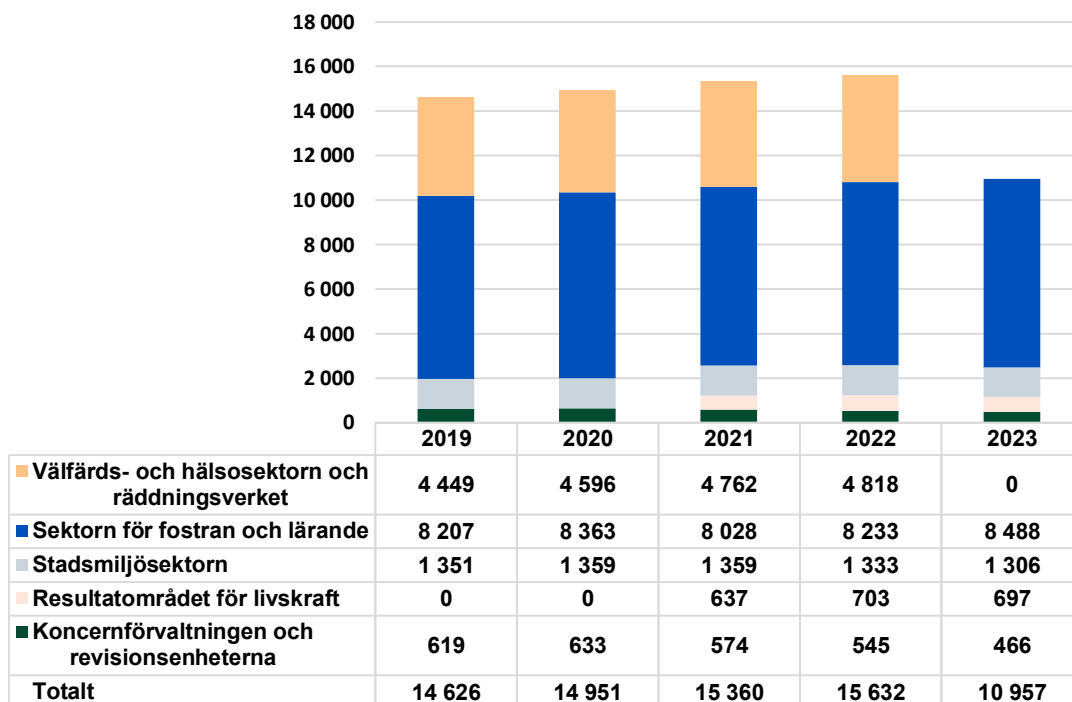
Vid vårdreformen överfördes cirka 5 000 anställda från staden till Västra Nylands välfärdsområde. Antalet kalkylerade årsverken var 9 870 i slutet av år 2023. Personalen ökade med cirka 390 anställda år 2023, med beaktande av konsekvenserna av de personer som överförts till välfärdsområdet. Största delen av personalökningen skedde i sektorn för fostran och lärande. I synnerhet anställdes barnskötare och lärare inom småbarnspedagogiken, gymnasielektorer och specialskolgångshandledare. Av personalen var 7 287 fast anställda och 3 670 visstidsanställda i slutet av 2023. Avgången bland de fast anställda sjönk från 12,2 procent året innan till 11,4 procent år 2023.

Kostnaderna för stadens personal och inhyrd personal ökade med cirka 11 procent år 2023. För år 2022 beaktas de genomsnittliga kostnaderna för de anställda som överfördes till Västra Nylands välfärdsområde. Kostnaderna för egen personal var 540,2 miljoner euro och för inhyrd personal 24,4 miljoner euro år 2023. Kostnadsökningen påverkades av att personalen ökade och lönerna höjdes på grundval av kollektivavtalet.

Av personalen hade 79,5 procent finska och 8,0 procent svenska som modersmål. Andelen anställda med invandrabakgrund ökade från 8,4 till 10,7 procent. Personalens medelålder har stigit efter vårdreformen och var 45,6 år. Staden erbjöd 417 sommarjobb år 2023. Dessutom delade staden ut 1 600 sommarsedlar till unga för att hjälpa dem att få ett sommarjobb.

I diagrammet nedan visas personalantalet efter sektor åren 2019–2023. Fram till utgången av 2022 visas personalantalet i välfärds- och hälsosektorn samt räddningsväsendet, som överfördes till välfärdsområdet vid ingången av 2023.

Personalantal efter sektor 2019–2023

Källa: Uppföljningsuppgifter om Esbo stads personal 2023.

Ändringar sedan 1.8.2021: Från sektorn för fostran och lärande och koncernförvaltningen till resultatområdet för livskraft 643 anställda. Från välfärds- och hälsosektorn till stadsmiljösektorn 32 personer.

Ändringar sedan 1.1.2023: Från välfärds- och hälsosektorn, Västra Nylands räddningsverk, sektorn för fostran och lärande, stadsmiljösektorn och koncernförvaltningen 5 065 personer till Västra Nylands välfärdsområde.

Hälsorelaterad frånvaro

Den genomsnittliga hälsorelaterade frånvaron per anställd håller på att minska. Den hälsorelaterade frånvaron var i snitt 15,6 dagar per anställd år 2023, mot 18,7 dagar året innan. Av de anställda hade 38 procent inte en enda dag sjukfrånvaro under året. I Esbo är sjukfrånvaron per anställd lägre än i de övriga städerna i huvudstadsregionen. Sjukfrånvarons längd varierar från person till person. Långvarig sjukfrånvaro orsakas av allvarigare psykiska problem samt till exempel sjukdomar i rörelseapparaten och andra allvariga sjukdomar. Enligt personalhälsovården berodde cirka 40 procent av all sjukfrånvaro 2023 på psykisk ohälsa. Sjukfrånvaroperioderna på grund av psykisk ohälsa var 19,3 dagar i snitt och sjukfrånvaro på grund av sjukdom i rörelseapparaten 21,7 dagar i snitt år 2023.

På nationell nivå har sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa varit på uppgång i flera års tid. I staden minskade sjukfrånvaron på grund av psykisk ohälsa år 2022, men år 2023 ökade den åter. Särskilt bland unga anställda ökade sjukfrånvaron på grund av psykisk ohälsa år 2023. De genomsnittliga sjukfrånvaroperioderna på grund av psykisk ohälsa var kortare år 2023. Staden skapade en verksamhetsmodell för psykisk ohälsa år 2022. En så kallad terapinavigatör togs i bruk, och bland annat ordnades kurser i handledd egenvård. Verksamhetsmodellen vidareutvecklas.

Tillgången på arbetskraft

Antalet sökande till stadens lediga jobb ökade jämfört med året innan. För varje ledigt jobb inlämnades 8,4 ansökningar. År 2022 var motsvarande siffra 5,6. Antalet behöriga sökande ökade något. Antalet behöriga sökande var 4,7 per ledigt jobb, jämfört med 3,6 år 2022. För att främja tillgången på arbetskraft genomfördes olika branschvisa åtgärder både i sektorerna och resultatenheterna under året. Sådana åtgärder är bland annat utveckling av arbetsförhållandena och personalstrukturerna, främjande av arbetskraftens rörlighet, skapande av karriärvägar, intensivifiering av samarbete med läroanstalter och erbjudande av praktikplatser. På hela stadens nivå deltog staden bland annat i olika rekryteringsevenemang och främjade tillgången på arbetskraft genom direkta kontakter och marknadsföringskampanjer.

2.4.1 ATT FÅ OCH HÅLLA KVAR PERSONAL I SEKTORN FÖR FOSTRAN OCH LÄRANDE

Staden har svårt att nyanställa arbetskraft. Det finns inte kompetent arbetskraft som motsvarar behovet på arbetsmarknaden. Detta har accentuerats i sektorn för fostran och lärande. Den snabba folkökningen i Esbo, i synnerhet ökningen av barn och unga, ökar behovet av personal i sektorn. Sektorn har ökat åtgärder för att få och hålla kvar personal.

Sektorn för fostran och lärande har mest personal. Av stadens personal jobbade 77 procent i sektorn år 2023. Sektorns personal beräknas öka med cirka två procent per år 2024 och 2025. Sektorn har svårt att få och i viss mån också att hålla kvar personal inom en del personalgrupper. Grundläggande finsk utbildning har i synnerhet svårt att få tag på specialklasslärare och specialskolgångshandledare. Inom finsk småbarnspedagogik är de flesta lediga vakanserna lärare inom småbarnspedagogik. Svensk småbarnspedagogik har svårt att få tag på personal inom alla yrkesgrupper. Svensk grundläggande utbildning har svårt att få tag på personal inom specialundervisning.

Inom finsk småbarnspedagogik är endast cirka hälften av lärarna inom småbarnspedagogik behöriga. Av speciallärarna inom småbarnspedagogik är cirka 70 procent och av barnskötarna cirka 60 procent behöriga. Inom svensk småbarnspedagogik var knappt 40 procent av lärarna i småbarnspedagogik behöriga. Av speciallärarna inom småbarnspedagogik är cirka 70 procent och av barnskötarna cirka 50 procent behöriga. Inom både finsk och svensk småbarnspedagogik jobbar många barnskötare som lärare i småbarnspedagogik.

Sektorn för fostran och lärande har vidtagit flera åtgärder för att öka dragningskraften och hålla kvar personal. Sådana åtgärder är anställning av biträdande tjänsterektorer, ökning av antalet biträdande föreståndare och delat ledarskap, introduktionsprogram, samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, högskolor på universitetsnivå, yrkeshögskolor och yrkesläroanstalter, karriärvägar och läroavtal, allokering av tjänste- och arbetskollektivavtalets justeringspotter till personalgrupper som det råder brist på samt arbetshälsan. Sektorn samarbetar med stadens enheter för kompetensutveckling och rekrytering och med bemanningsföretaget Seure. Till den som skaffar sig behörighet som lärare och speciallärare inom finsk och svensk småbarnspedagogik, daghemsföreståndare och socionom inom småbarnspedagogik kan på vissa villkor beviljas full lön under högst fyra månader för anskaffning av behörighet.

Upplevelser av staden som arbetsgivare följs upp och vid behov reagerar man aktivt på dem. För mågan att få och hålla kvar arbetskraft följs upp till exempel med hjälp av nyckeltal för rekrytering och för områden där det råder arbetskraftsbrist samt med hjälp av en mätare av arbetsfeelingen och resultaten av Kommun10-undersökningen och åtgärder utifrån dessa. Sektorns gemensamma riktlinjer för utveckling av personalupplevelse och arbetsgivarbild, stärkande av ledarskap, utveckling av ledningens strukturer och processer samt stärkande av personalresurserna och personalstrukturerna har gjorts upp för åren 2024–2026.

2.4.2 ARBETSOLYCKOR, VÅLD OCH HOT SOM PERSONALEN RÅKAR UT FÖR

Antalet arbetsolyckor har stadigt ökat under de senaste fem åren. De vanligaste orsakerna är fall och halkning samt våld. Den vanligaste orsaken till olyckor under resan till och från arbetet mellan bostaden och hemmet är halkning. Våld och hot rapporterades mest i sektorn för fostran och lärande.

Årligen inträffar i genomsnitt 890 arbetsolyckor, nästan fyra arbetsolyckor per arbetsdag. Nästan hälften av anmälningarna gäller tillbud som inte har lett till sjukfrånvaro eller ersättningskostnader. De vanligaste orsakerna till olyckor har varit fall och halkning. Den närmast vanligaste orsaken har varit våld. Det vanligaste våldet är våldsamt fysisk kontakt, till exempel slag. Arbetsolyckorna orsakar cirka 3 100 frånvarodagar per år. År 2023 inträffade 997 arbetsolyckor som orsakade 3 850 frånvarodagar. Småbarnspedagogikens personal råkade ut för mest arbetsolyckor år 2023. Personalen inom finsk småbarnspedagogik råkade ut för 236 fallolyckor per år i snitt, som orsakar 2 076 frånvarodagar.

Staden använder sig av arbetarskyddssystemet Hessa. I Hessa kan de anställda rapportera om arbetsolyckor, anteckna säkerhetsobservationer, rapportera om våld och hot samt utföra bedömning av risker i arbetet. Tröskeln för anmälan av arbetsolyckor och tillbud har varit låg. Av statistiken framgår att de två första åren av ett anställningsförhållande är olycksfallskänsligt oberoende av den anställdas ålder. De längsta frånvaroperioderna på grund av ett olycksfall hade anställda över 60 år.

Det inträffar 270 olyckor under arbetsresan per år i snitt som orsakar 1 500 frånvarodagar per år i snitt. Den huvudsakliga orsaken till olyckor under arbetsresan är halkning vid gång under vintermånaderna. Vinterförhållandena inverkar också mycket på antalet frånvarodagar. År 2023 inträffade 310 olyckor under arbetsresan, som orsakade 1 156 frånvarodagar.

År 2023 rapporterades 3 554 fall av våld och hot. Största delen av fallen rapporterades i sektorn för fostran och lärande. Åtgärder för att behärska våldssituationer är till exempel introduktion på lättläst språk, utbildning i trygghet och fysisk begränsning, överenskomna modeller för handling vid våldssituationer samt undersökning av våldsoluckyckor. Dessutom har staden publicerat en anvisning för att förutse och hantera hot och våld. Den allmänna anvisningen för hela staden riktar sig till alla sektorer och dess syfte är att förebygga våld i arbetet samt att öka personalens trygghet och hälsa i arbetet.

Revisionsnämndens slutsatser

Stadens tjänster ordnas och produceras av cirka 11 000 anställda. Cirka 77 procent av stadens personal är anställd i sektorn för fostran och lärande.

Svårigheterna att få arbetskraft har fortsatt, särskilt i sektorn för fostran och lärande. Åtgärder för att få och hålla kvar personal har till exempel varit karriärvägar och läroavtal samt allokering av tjänste- och arbetskolektivavtalets justeringspotter till personalgrupper som det råder brist på. I allokeringen av justeringspotterna inom det allmänna kommunala tjänste- och arbetskolektivavtalet betonades småbarnspedagogiken 2023.

Småbarnspedagogikens ledningssystem har utvecklats. Bland annat har biträdande daghemsföreståndare införts för att stödja daghemsföreståndarnas arbete. För att trygga tillgången på kompetent och behörig personal är det viktigt att fortsätta utarbetandet av ett program för tillgång till personal och att fortsättningsvis ordna egen fortbildning så att personalen kan bli behörig.

Antalet olycksfall i arbetet och på arbetsresorna samt våld- och hotsituationer är oroväckande stort. År 2023 inträffade nästan 1 000 arbetsolyckor och 310 olycksfall på arbetsresan. Det rapporterades 3 554 fall av våld och hot.

Revisionsnämndens rekommendationer

Staden ska fortsätta med åtgärder för att få och hålla kvar arbetskraft, särskilt i sektorn för fostran och lärande. Finska och svenska undervisningen och småbarnspedagogiken ska fortsätta med utvecklingsåtgärder, till exempel även i fortsättningen erbjuda fortbildning som ger personalen behörighet. Anställning av assisterande personal ökar stadens möjligheter att få och hålla kvar arbetskraft.

För att minska antalet olycksfall i arbetet och på arbetsresorna måste effektiva åtgärder vidtas.

För att minska våld och hot mot personalen måste effektivare bekämpningsmetoder utvecklas och tas i bruk samt uppnådda resultat rapporteras.

Det är viktigt att de lokala justeringspottarna riktas till områden med arbetskraftsbrist för att trygga att staden får och håller kvar arbetskraft i Esbo.

2.5 STADENS FORSKNINGS- OCH STATISTIKVERKSAMHET

Både innehållet och datatyperna som stadskoncernen, sektorerna och resultatenheterna behöver är sektorsövergripande. För att tillgodose behovet av fakta behövs förutom historiska uppgifter också både snabba fakta och information för medellång sikt samt djupgående forskning och prognoser.

Kunskapsbaserad ledning används till exempel vid uppställandet av stadskoncernens strategiska mål, i beslutsfattandet och den operativa ledningen samt vid uppföljning av målen och resultaten. Med hjälp av lyckad kunskapsbaserad ledning kan en riktig lägesbild skapas av stadskoncernens omvärld samt verksamhetens kvalitet, effektivitet och genomslag förbättras.

Ansvarsområdet för forskning och statistik vid enheten för strategi och utveckling i koncernförvaltningen ansvarar för forskning och statistik för hela staden och utveckling av dessa till stöd för ledning, beslutsfattande och utveckling av tjänsterna. Forskning och statistik ansvarar dessutom för sin del för forskningsverksamhet i partnerskapsnätverk mellan staden och aktörer i staden samt för olika registertjänster.

Nedan granskas stadens forsknings- och statistikverksamhet närmare genom den verksamhet som ansvarsområdet för forskning och statistik har genomfört, som utvärderades av revisionsnämnden 2023.

Stadens forskningssamarbete

Stadskoncernen och sektorerna samarbetar inom information, statistik och forskning med högskolor, städer, forskningsinstitut samt andra aktörer.

Ansvarsområdet för forskning och statistik har till exempel deltagit i samarbete inom Kaupunkiakatemia, i utvecklingsprojektet Kuntien datahuone, i undersökningar om stads- och kommuntjänster samt om Esbo som företagets omvärld, i en lokal bedömning av hållbar utveckling, i projektet Pikeus i anslutning till rekrytering av utländsk arbetskraft och i Kommunförbundets invånarenkät.

- I den årliga undersökningen Kaupunki- ja kuntapalvelut (stads- och kommuntjänster) deltar flera kommuner. Inom undersökningen insamlas invånaråsikter om stadens tjänster. Med enkäten kartläggs åsikterna om servicenivån samt bland annat problem i det dagliga livet och upplevelse av trygghet. Omdömena om servicenivån har som helhet hållit sig på en relativt god nivå. Det

omfattande invånarnöjdhetsindexet som mäter den allmänna nöjdheten samt det totala vitsordet för stadens tjänster steg något från år 2022 till år 2023.

- Kaupunkiakademia, som avslutades i februari 2024, var ett samarbetsprojekt för forskning om stadsutveckling. I projektet deltog Aalto-universitetet och Helsingfors universitet samt Esbo, Helsingfors och Vanda städer. Även företag och andra organisationer kunde delta. Projektet främjade växelverkan mellan stadsforskning och stadsutveckling samt stödde tvärvetenskapligt samarbete. Städerna finansierade år 2018–2023 forskardoktorsplatser med forskningsteman som stödde genomförandet av stadernas stadsstrategier. De fem aktörerna bereder en ny modell för forskningsarbete.

Stadens arbete för främjande av hälsa och välfärd

Välfärdsarbetet leds av stadens ledningsgrupp, styrgruppen för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet samt styrgrupper för välfärdsarbete inom tre olika åldersgrupper. Främjande av hälsa och välfärd styrs av en välfärdsberättelse och en välfärdsplan som utarbetas för fullmäktigeperioden. Fullmäktige föreläggs årligen en rapport om förändringar inom invånarnas välfärd och om genomförandet av planerna.

Esbo och de övriga kommunerna i Västra Nylands välfärdsområde har ett projekt som pågick 2023 för att fastställa vad slags information som behövs för främjande av invånarnas välfärd samt hur denna informationsbas ska upprätthållas, utvärderas och utvecklas. Utifrån projektets plan utarbetas gemensamma mätare och mål för främjandet av välfärd samt en process för utarbetande av välfärdsberättelsen. Projektet finansieras med finansministeriets medel som ska sporra den digitala utvecklingen. Man eftersträvar betydligt bättre informationsutnyttjande med hjälp av en gemensam faktabas. Projektet befann sig i slutrapporteringsfasen i mars 2024. Projektet kartlade kompetensen för ledning med välfärdsinformation och definierade en gemensam mognadsnivå för Västra Nyland. Dessutom utarbetades en handbok för dataanalys som stöd för informationsledning på kontaktytor. Projektet tog också fram en välfärdsinformationsrapport som i fortsättningen sköts av Västra Nylands välfärdsområde. Projektchefen jobbar på ansvarsområdet för informationsledning vid enheten för strategi och utveckling.

En viktig samarbetspartner vid informationsproduktionen är Institutet för hälsa och välfärd. Staden har samarbetat med Institutet för hälsa och välfärd till exempel i undersökningarna Hälsosamma Finland och Moni-Suomi samt projektet Puhti, som utreder möjligheterna att använda information som inte ingår i serviceproduktionen vid ledning av främjande av hälsa och välfärd.

- Projektet Puhti undersöker möjligheter att samla nya källor för information med vilka hälsa och välfärd kan främjas och sammanställas i ett enda datalager. Informationen används för prognoser, lägesbilder och indikatorer med hjälp av datautvinning och statistiskt lärande. Projektet utvecklar en modell för kommunens och välfärdsområdets planerare och beslutsfattare för planering av främjande av hälsa och välfärd. Teman för perioden 2023–2025 är utslagning bland unga, segregering, sund kost, motion, hobbyverksamhet och rusmedel. Förutom Esbo deltar också andra stora städer och välfärdsområden samt flera privata och offentliga aktörer.

Statistik som produceras av staden

Ansvarsområdet för forskning och statistik producerar bland annat statistik om befolkning, familjer, inkomster, utbildning, arbete, boende och byggande. Enheten gör till exempel upp befolkningsprognoser och sysselsättningsprojektioner, följer företagsverksamhetens och arbetstillfällenas utveckling samt granskar betalningen av kommunalskatt efter område och befolkningsgrupp. En del av faktaproduktionen och verksamhetsutvecklingen genomförs i samarbete inom regionen och med högskolorna.

Informationen utnyttjas till exempel vid utarbetandet av budgeten, delårsrapporterna och bokslutet, vid uppföljningen av genomförandet av Berättelsen om Esbo och program på stadsnivå samt i projekt för utveckling av stadens projekt- och programledning. Enheten svarar på stadens och externa partners informationsbegäran, ger råd till sektorerna och resultatenheter samt sköter forskningstillståndsärenden inom koncernförvaltningen och resultatområdet för livskraft.

Enheten publicerar regelbundet rapporter på stadens webbplats, till exempel en årlig sammanställning om omvärlden i Esbo, en kvaralsöversikt (Eetvarti) över omvärlden i Esbo, en fickstatistik samt översikter om befolkningsförändringar och arbetslöshet. Forskning och statistik gör en månatlig sammanställning om statistik och undersökningar som kan beställas per e-post. Enheten erbjuder en webbstatistiktjänst, ett datalager samt Helsingforsregionens regionserier för internt bruk.

- Publikationen Eetvarti 1/2024 skriver om kommunserviceenkäten 2023, Esbo områdesvis 2022 och en undersökning om företagens omvärld i Esbo. Andra artiklar handlar om stadens personalplan, utvecklingen av arbetstillfällen i företagen och konjunkturutvecklingen. Vidare ingår statistik över befolkningsförändringar, befolkning med utländsk bakgrund, arbetstillfällen, sysselsättning och arbetslöshet samt byggnadsproduktion.

Revisionsnämndens slutsatser

Informationsbehoven i stadskoncernen, sektorema och resultatenheterna varierar till innehåll och datatyper. Forskning och analyserade fakta hjälper staden att bilda sig en uppdaterad lägesbild och utveckla verksamhetens kvalitet, effektivitet och genomslag.

Staden samarbetar inom information, statistik och forskning med högskolor, städer, välfärdsområden, forskningsinstitut samt andra aktörer. Forskning och statistik deltar tillsammans med sektorer och resultatenheter i forskningssamarbete och i arbete för främjande av hälsa och välfärd.

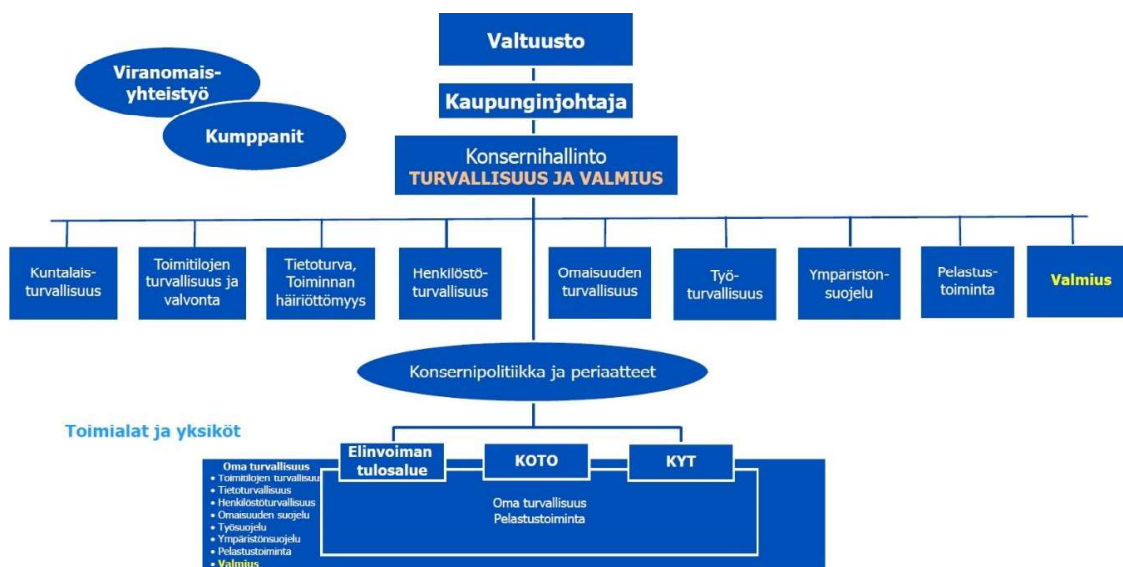
Enheten producerar och publicerar nyttig statistik och forskning om stadens omvärld till stöd för stadens beslutsfattande och ledning samt ger råd och stöder sektorer och resultatenheter i frågor som gäller statistik och forskning. Informationen utnyttjas till exempel vid uppföljningen av genomförandet av Berättelsen om Esbo, i projekt för utveckling av projekt- och programledning samt vid upprättandet av budgeten och bokslutet.

2.6 SÄKERHET OCH RISKHANTERING

Ett av målen i Berättelsen om Esbo är att Esbo är en trygg, säker och naturnära hemstad. Den övergripande säkerheten består av lokal säkerhetsplanering som syftar till en trygg och trygg stad, organisationssäkerhet och en säker arbetsmiljö samt beredskap och kontinuitetsshantering.

Säkerhet och beredskap i stadens organisation

Ansvarsområdet säkerhet och beredskap i koncernförvaltningen svarar för allmän samordning och främjandet av säkerhetsfrågor, säkerhetsstrategisk planering samt planering och styrning av övergripande beredskap till den del det inte ankommer på någon annan myndighet.

Källa: Presentationsmaterial på revisionsnämndens möte 4.10.2023.

På bilden visas stadens organisation för säkerhet och beredskap. Säkerhetens delområden är invånarsäkerhet, localsäkerhet och lokalövervakning, informationssäkerhet och störningsfri verksamhet, personalsäkerhet, egendomssäkerhet, arbetarskydd, miljöskydd, räddningsverksamhet och beredskap.

Trots det särskilda ansvarsområdet för säkerhet hör främjande av säkerhet till alla sektorer och resultatenheter. Säkerhets och beredskapsarbetet är i stor utsträckning ett samarbete mellan olika partner.

Lokal säkerhetsplanering och organisationssäkerhet

Med lokal säkerhetsplanering säkerställs att staden är trygg och trygg för invånarna. Den lokala säkerhetsplaneringen styrs i nationella dokument och riktlinjer. Staden säkerhetsprogram håller på att uppdateras.

Organisationssäkerhet är en del av ett omfattande säkerhetskoncept. Den fokuserar på ett visst objekt, såsom Esbo stad. Den inkluderar säkerhet som gäller organisationens personal, information, material, tekniska infrastruktur och miljön. År 2023 färdigställdes en publikation om ordnande av och principer för organisationssäkerhet, en handbok i organisationssäkerhet 2023 och anvisningar om säkerhet på arbetsplatsen för stadens personal för att förutse och hantera hot och våld.

Beredskap och befolkningskydd

Kommunernas beredskapsskyldighet bestäms i lagen. Genom förberedelser säkerställs att olika uppgifter kan skötas så väl som möjligt utan avvikelser. Dessutom säkerställs beredskap för

avvikande åtgärder vid störningssituationer och undantagsförhållanden. Målet är att säkerställa organisationens funktionsförmåga under alla förhållanden. Åtgärderna omfattar bland annat planer, anvisningar, utbildning, övning, lokaler och arrangemang för ledning samt operativa medel. Beredskapsplanering är en fortlöpande process. Beredskapen planeras i sektoremas enheter under ledning av koncernförvaltningens ansvarsområde för säkerhet och beredskap. Enligt ansvarsområdet har man redan i flera års tid ägnat särskild uppmärksamhet åt beredskapsplanering, bland annat på grund av coronapandemin och Rysslands anfallskrig, och man har dragit lärdom av dessa både för krisledning och beredskapsplanering.

Staden deltar årligen i minst en större och flera mindre beredskapsövningar. I november 2023 deltog staden i en aktiv fas av en beredskapsövning i Nyland som ordnades av Regionförvaltningsverket i Södra Finland. I övningen deltog Nylands kommuner och välfärdsområden samt andra säkerhetsaktörer i regionen för att öva befolkningsskydd och samarbete vid allvarliga störningar i samhället. Från Esbo stad deltog cirka 60 anställda. Före den aktiva fasen hade redan i maj-oktober ordnats workshoppar, planeringsmöten och informationsmöten. Dessutom har staden deltagit i andra gemensamma övningar samt övat inom staden med olika mindre sammansättningar och ordnat workshoppar om beredskap.

Staden bygger skyddsrum och ger anvisningar till invånarna om beredskap inför störnings- och undantagssituationer. I Esbo har man berett sig på att bygga skyddsrum i enlighet med den nationella strategin för befolkningsskydd, räddningslagen, byggbestämmelserna och skyldigheten att bygga skyddsrum. I Esbo och på andra håll i Västra Nyland finns inga allmänna skyddsrum. Skyddet baserar sig på skyddsrum i stora fastigheter (bostadshus, skolor, arbetsplatser). Skyddsrummen kan också vara gemensamma för flera byggnader.

Revisionsnämndens slutsatser

Ansvarsområdet för säkerhet och beredskap i koncernförvaltningen svarar för allmän samordning och främjandet av säkerhetsfrågor, säkerhetsstrategisk planering samt planering och styrning av övergripande beredskap till den del det ankommer på dem. Främjande av säkerheten hör också till sektorena och resultatenheterna.

År 2023 färdigställdes publikationer om organisationssäkerhet för stadens personal. Esbos säkerhetsprogram, som genomför den lokala säkerhetsplaneringen, håller på att uppdateras. Revisionsnämnden anser det vara viktigt att säkerhetsprogrammet uppdateras utan dröjsmål.

Stadens beredskapsplanering är en kontinuerlig process som har ägnats särskild uppmärksamhet bland annat på grund av coronapandemin och Rysslands anfallskrig. År 2023 har staden deltagit i olika beredskapsövningar och ordnat workshoppar om beredskap inom staden.

Revisionsnämndens rekommendation

Ansvarsområdet för säkerhet och beredskap ska säkerställa att uppdateringen av stadens säkerhetsprogram slutförs utan dröjsmål.

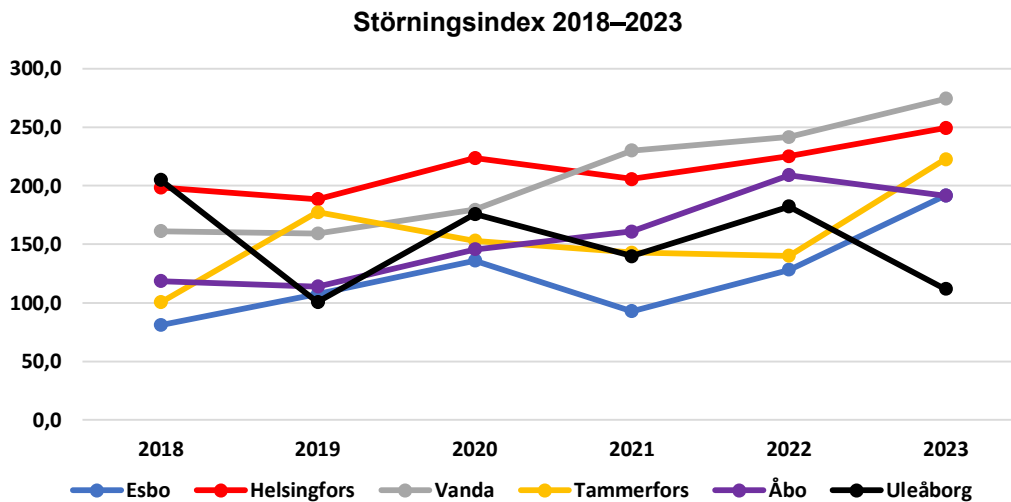
2.6.1 SÄKERHET SOM STADENS RESULTATMÅL

Störningsindex

I budgeten för 2023 har fullmäktige ställt resultatmålet *Säkerheten i Esbo och trygghet som invånarna upplever*. Som mått på utfallet av målet ställdes den trygghet invånarna känner enligt enkätundersökningen om stads- och kommuntjänster samt ett gatusäkerhetsindex, som polisen har ersatt med ett störningsindex.

Störningsindexet bildas av särskilt viktade data om brott och uppdrag i relation till folkmängden. Ju högre indexet är, desto fler störningar. Störningsindexet för de sex största städerna 2018–2023 har sammanställts i följande tabell. I synnerhet från 2021 till 2023 steg indextalet relativt mycket i Esbo, men var ändå relativt lågt 2018–2023 jämfört med de andra stora städerna. Av de största städerna har indexet stigit också i Helsingfors, Vanda och Tammerfors. Störningsindexet i Esbo har i synnerhet höjts av bland annat ett ökat antal rån och våldsbrott, som är tungt viktade i indexet. Indexet beskriver också för sin del den förändring som håller på att äga rum i säkerhetsmiljön.

Enligt ansvarsområdet för säkerhet och beredskap visar polisens statistik att antalet strafflagsbrott (exklusive trafikbrott) i relation till Esbos folkmängd har ökat något. I Esbo var antalet brott dock på den lägsta nivån bland de sex största städerna år 2023. Det har skett en positiv utveckling i fråga om antalet larm till hemmen, som har minskat klart. I Esbo var antalet larm till hemmen per 10 000 invånare bland det lägsta i de sex största städerna 2023.

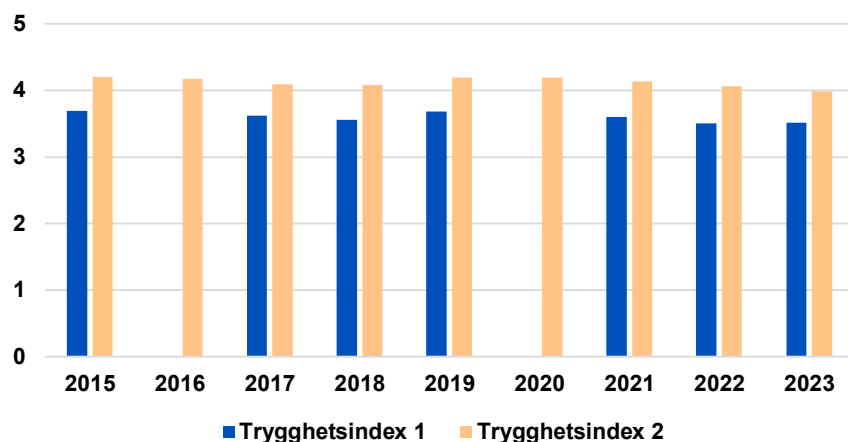

Källa: Polisens resultatinformationssystem PolStat 17.1.2024, nerladdat på adressen <https://polisi.fi/toimintaymparisto-ja-filastot>.

Trygghetsindex

Invånarnas trygghetskänsla mäts årligen i enkätundersökningen om stads- och kommundjänster. Skalan är 1–5, där 5 är mest positivt. Av svaren beräknades sammanlagt 10 index för olika grupper av tjänster, av vilka två handlar om trygghet. Trygghetsindex 1 omfattar följande frågor i enkäten: allmän ordning och säkerhet, trygghet i bostadsområdet, trygghet i närcentrumet, förebyggande av alkohol- och drogproblem och av våld, främjande av goda relationer mellan olika befolkningsgrupper, förebyggande av utslagning, olycksfall i hemmet och på fritiden och eldsvådor samt bekämpning av klimatförändringen och miljöhot. Indexet har hållit sig på samma nivå år 2015–2023. Indexet har varierat mellan 3,69 och 3,50.

Trygghetsindex 2015-2023

Källa: FCG, Kaupunki- ja kuntapalvelut Espoossa 2023.

Utfallet av resultatmålet har i bokslutet 2022 följts upp med det snävare **trygghetsindexet 2**, som inkluderar allmän ordning och säkerhet samt trygghet i bostadsområdet. Målnivån är ett indextal över 4. År 2023 var indexet en aning lägre, 3,98. Indexet har legat på nivå 4 sedan 2015. Det föregående resultatet under 4 är från år 2011, då indexet var 3,99.

Den inre säkerhetens omvärld förändras

Enligt ansvarsområdet för säkerhet och beredskap har de geopolitiska riskerna och riskerna för hybridpåverkan ökat, vilket för närvarande syns bland annat vid Finlands östra gräns. Det stiftas allt flera nationella och internationella lagar, vilket utgör en utmaning för myndigheterna. Informationspåverkan har ökat och vikten för cybersäkerhet accentueras. De elektroniska tjänsterna, AI:s utveckling och mångsidiga sätt för växelverkan utgör en utmaning för användarna och myndigheterna. Förändringarna i omvärlden har direkta och indirekta konsekvenser också i kommunerna. Folkökningen i Esbo och i hela huvudstadsregionen medför också mera brott och polisuppdrag. I Esbo har antalet brott som begåtts av unga och i synnerhet av personer under 15 år ökat avsevärt under de senaste åren. Särskilt oroande är ökningen av antalet rån, misshandel och olaga hot. I över hälften av rånen är förövarna under 18 år. I brott som begås av unga betonats användningen av sociala medier. Ansvar för förebyggande av oönskad utveckling samt i vid bemärkelse säkerhet och beredskap ankommer på hela den offentliga sektorn. Hanteringsmetoderna kräver omfattande myndighetssamarbete och kompetens inom säkerhet och beredskap samt lämpliga personalresurser.

Om stadens åtgärder för att förbättra invånarnas säkerhet

Stadens och polisinspektionens ledning samtalade i juni 2023 om förebyggande av brott som begås av barn och unga. I möten efter sommaren deltog en företrädare för ungdomsfullmäktige och en del av ledningen för Västra Nylands välfärdsområde.

Staden har också berett interna förebyggande åtgärder i samarbete med enheterna för grundläggande utbildning, småbarnspedagogik, ungdomstjänster, invandrantjänster, idrottstjänster samt kultur- och bibliotekstjänster. Beredningen i samarbete med polisinspektionen och välfärdsområdet fortsätter 2024.

Ansvarsområdet för säkerhet och beredskap samarbetar på bred front med säkerhetsmyndigheter och organisationer och deltar i olika förvaltningsövergripande nätverk. Vid sidan av beredskapsarbetet har samarbetet kring barns och ungas välbefinnande betonats under den senaste tiden. Samarbete och rådgivning bedrivs bland annat med ledning för undervisning och småbarnspedagogik på många nivåer. Exempel på nätverkssamarbete är deltagande i arbetsgrupper för skolsäkerhet samt barns och ungas välfärd.

Inom sektorn för fostran och lärande gjorde polisen under läsåret 2023–2024 skolbesök med fokus på årskurs fem, och träffade tusentals elever. Polisen planerar för närvarande ett virtuellt material för lärarna. Dessutom ordnades upplysningskonserten Pidä huolta för årskurs sju i oktober 2023. Polisen har tillsammans med undervisningen utarbetat anvisningar för skolorna och årligen ordnat säkerhetsutbildning för ledning inom undervisningen.

I stadsmiljösektorns verksamhetsområde kan den byggda miljöns säkerhet och trivsel påverkas genom stadsplanering. Säkerhetsmyndigheterna ger bland annat utlåtanden under planläggningens gång.

Revisionsnämndens slutsatser

I budgeten har fullmäktige ställt ett resultatmål: *Säkerheten i Esbo och trygghet som invånarna upplever*. Som mått på målet ställdes trygghet enligt enkätundersökningen om stads- och kommundjänster samt ett gatusäkerhetsindex, som har ersatts med ett störningsindex.

Enligt bokslutet nåddes målet i huvudsak. Enligt revisionsnämndens bedömning nåddes målet inte, eftersom störningsindexet har ökat relativt kraftigt i Esbo, särskilt från 2021 till 2023. Störningsindexet i Esbo har dock legat på en låg nivå 2018–2023 jämfört med de andra stora städerna. Störningsindexet i Esbo har i synnerhet höjts av bland annat ett ökat antal rån och våldsbrott, som är tungt viktade i indexet. Indexet beskriver också för sin del den förändring som håller på att äga rum i säkerhetsmiljön. År 2022 var störningsindexet 128,3. Målet för 2023 var att indexet minskar. Utfallet 2023 var 191,6.

Det andra måttet var resultaten som gällde trygghet i enkätundersökningen om stads- och kommundienst. Båda trygghetsindexen låg under målnivån 4. Det bredare trygghetsindexet 1 var 3,51 och det snävare trygghetsindexet 2 var 3,98.

Staden har berett och genomfört förebyggande åtgärder tillsammans med flera interna och externa partner. Polisen har träffat elever, deltagit i utarbetandet av anvisningar för skolorna och ordnat säkerhetsutbildning för utbildningen. Samarbetet måste fortsätta för att säkerheten i Esbo ska kunna bevaras.

2.6.2 BROOLYCKAN I HAGALUND

En temporär gångbro vid Fällgränden och Östanvindsgränden i Hagalund kollapsade 11.5.2023. Enligt Olycksutredningscentralen skadades 22 barn och en vuxen i olyckan. Bron som kollapsade hade beställts av staden. Planeringen och uppförandet av bron samt inspektioner varje vecka hade beställts av leverantören av ställningarna för bron. Den sista inspektionen före olyckan genomfördes fredag 5.5.2023 och över detta finns ett inspektionsprotokoll. Olycksutredningscentralen publicerade i februari 2024 en undersökningsrapport om olyckan. Polisens utredning av olyckan pågår fortfarande.

Efter olyckan stängde staden 12.5.2023 också de temporära broarna mellan Havsvindsvägen och Östanvindsgränden för att säkerställa säkerheten vid broarna i fråga. Staden meddelade 29.5.2023 om brister i den beställda externa granskningen och konstaterade behov av att precisera planer och kalkyler. Som förutsättning för att broarna skulle tas i bruk uppställdes en ny extern granskning för att undersöka att de vidtagna reparationsåtgärderna var tillräckliga. De temporära broarna revs i juli 2023.

Enligt ett sammandrag av Olycksutredningscentralens utredningsrapport:

- Bron hade beställts i en helhetsupphandling utan forbundna processer. Beställaren, Esbo stadsteknikcentral, ställde inga tekniska krav på bron och lade ut brons säkerhet på ställningsföretaget. Det var inte möjligt att bygga bron med de typlösningar som ställningstillverkarens anvisningar erbjöd. Planeringen hade krävt konstruktionsplanering och tillämpning av eurokoderna. Bron planerades dock med otillräcklig kompetens och strukturerna blev på många sätt svagare än vad som krävdes. Planerna var inte föremål för extern granskning eller myndighetsinspektion. Under byggandet ändrades planerna för bron. Konsekvenserna för säkerheten av dessa ändringar undersöktes inte heller. När bron var färdig var dess konstruktion otillräcklig och den var farlig i sitt användningsändamål. Inga säkerhetsbrister upptäcktes vid planeringen, monteringen eller ibruktagningen eller vid kontroller varje vecka när bron var i bruk. Temporära broar på kommunens allmänna områden är inte föremål för myndighetstillsyn. Även permanenta brokonstruktioner har lämnats utanför tillståndprocesserna för byggande, lagen är oklar är oklar och det finns ingen tillsynsmyndighet.

Enligt bokslutet har olyckan hanterats med extremt allvar och man har sett till att motsvarande risker avvärjs och att orsakerna utreds. Processerna för hantering av riskerna som gäller alla temporära konstruktioner har utvecklats.

Utvecklingsåtgärder som stadsteknikcentralen dragit upp riktlinjer för

Stadsteknikcentralen har som utvecklingsåtgärder fastställt att om tillfälliga ställningsbroar måste användas, ställer stadsteknikcentralen i planeringsskedet krav på hållbarheten och granskar planen och egna och vid behov utomstående sakkunniga övervakar också genomförandet. Ställningsleverantören ska lägga fram en konstruktionsplan och en kapacitetsgranskning som visar att ställningsdelarna är tillräckligt bärkraftiga för de förväntade lasterna. Dessutom säkerställs att ställningsleverantörens planerare har tillräcklig kompetens för uppdraget och ställningsplaneraren kontrollerar också uppförandet av konstruktionen. Motsvarande förfarande tillämpas också för tillfälliga broar som inte byggs av ställningar. Om bron behövs under en lång tid, planeras den med iakttagande av kraven på och praxis för permanenta konstruktioner. Staden följer och har också tidigare följt Trafikledsverkets planeringsanvisningar för permanenta brokonstruktioner, och stadens byggprocess motsvarar Trafikledsverkets.

Revisionsnämndens slutsatser

Andra temporära broar för gång- och cykeltrafik som befann sig i närheten av olycksplatsen stängdes genast efter att bron kollapsat och revs i juli 2023.

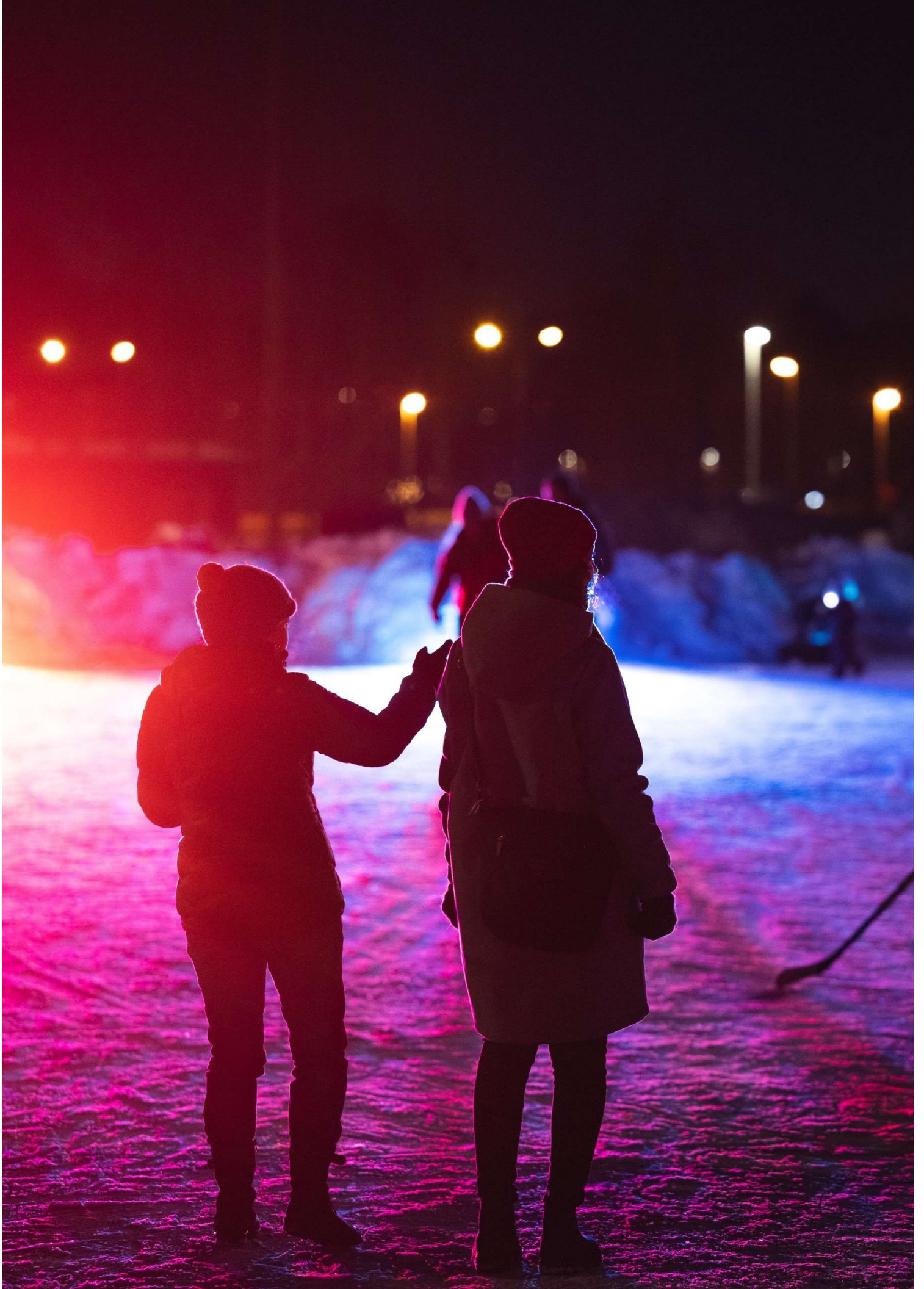
Ansvar för tillsynen över säkerheten hos temporära tekniska konstruktioner ska definieras noggrant och underhållet av temporära broar och förbindelseleder ska skötas lika väl som de permanenta lösningarna.

Stadsteknikcentralens linjedragningar för utvecklingsåtgärder är ändamålsenliga för att förbättra säkerheten för temporära konstruktioner.

Revisionsnämndens rekommendationer

Esbo stad ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att trygga säkerheten på tillfälliga gångbroar och andra tillfälliga förbindelseleder till bestående praxis. Ansvar för att uppföra och övervaka temporära lösningar ska vara tydligt.

För temporära konstruktioner och förbindelseleder ska det fastställas tidsgränser, varefter de ska ersättas med mer långsiktiga lösningar.

3 UTVÄRDERING AV TJÄNSTERNA INOM RESULTATOMRÅDET FÖR LIVSKRAFT

3.1 SYSSELSÄTTNINGSTJÄNSTERNA OCH ARBETSMARKNADSSTÖDETS KOMMUNANDELSKOSTNAD

Kommunförsöken med sysselsättning som inleddes år 2021 pågår till utgången av år 2024. I Esbo kallas kommunförsöket Sysselsättning Esbo. Till målgruppen för kommunförsöket hör unga, personer med främmande språk som modersmål och långtidsarbetslösa.

Ansvaret för att ordna sysselsättnings- och närings tjänster överförs 1.1.2025 från staten till kommunerna. Kommunerna har kommit överens om att bilda samarbetsområden och enligt statsrådets beslut kommer det att finnas 45 sysselsättningsområden i Finland, av vilka nio finns i Nyland. Cirka 100 olika tjänster och uppgifter vid arbets- och näringsbyråerna, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt utvecklings- och förvaltningscentret överförs från staten till kommunerna. Offentliga tjänster som stöder sysselsättningen och företagets tillväxt blir en del av kommunernas sysselsättnings- och livskraftsuppgifter. Struktureformen påverkar de lagstadgade myndighetsuppgifterna, omvärlden, partnerskapen och tjänsterna. Reformen har betydande konsekvenser även för kommunernas ekonomi och prognostiseringen av den. Syftet med reformen av arbets- och närings tjänsterna 2024 är att göra arbetskraftstjänsterna till en del av kommunens arbete med livskraft samt att producera effektivare och mer tillgängliga arbetskraftstjänster.

Esbo och Grankulla ingick hösten 2023 ett samarbetsavtal enligt modellen med en ansvarig kommun för att bilda ett sysselsättningsområde. I och med reformen av arbets- och närings tjänsterna uppgår antalet anställda, som genom överlåtelse av rörelse överförs från staten till sysselsättningsområdet som bildas av Esbo och Grankulla, till cirka 240 personer.

Inrättande av ett sysselsättningsområde och anordnande av sysselsättningstjänster

Esbo bereder inrättandet av ett sysselsättningsområde tillsammans med Grankulla stad. När organiseringsansvaret överförs till kommunerna bildar Esbo och Grankulla ett gemensamt sysselsättningsområde, vars arbetskraftsmyndighet är Esbo stad. I enlighet med samarbetsavtalet mellan Esbo och Grankulla ordnar Esbo arbets- och närings tjänster för invånare, företag och sammanlutningar i Esbo och Grankulla. Inom sysselsättningsområdet beaktas regionala särdrag och bedrivs ett nära samarbete med lokala intressentgrupper och samarbetspartner. Målet är att de tjänster som erbjuds kunderna ska leda till sysselsättning och vara verkningsfulla. I den nya servicemodellen betonas snabb och stadigvarande sysselsättning samt snabb tillsättning av arbetstillfällen. Enligt planen för ordnandet av verksamheten ska servicebehoven hos unga, personer med ett främmande språk som modersmål och högutbildade beaktas i sysselsättningsområdet. Tjänster för unga inom Sysselsättning Esbo behandlas närmare i avsnitt 3.2.

För att främja sysselsättningen styr sysselsättningstjänsterna resurser i synnerhet till att bryta långvarig arbetslöshet. Dessutom stärker sysselsättningstjänsterna det nätverksbaserade arbetet och prognostiseringen samt erbjuder kunderna effektiva digitala tjänster. Staden erbjuder tjänster i samarbete med Västra Nylands välfärdsområde för kunder som har en svag ställning på arbetsmarknaden och som behöver sektorsövergripande tjänster.

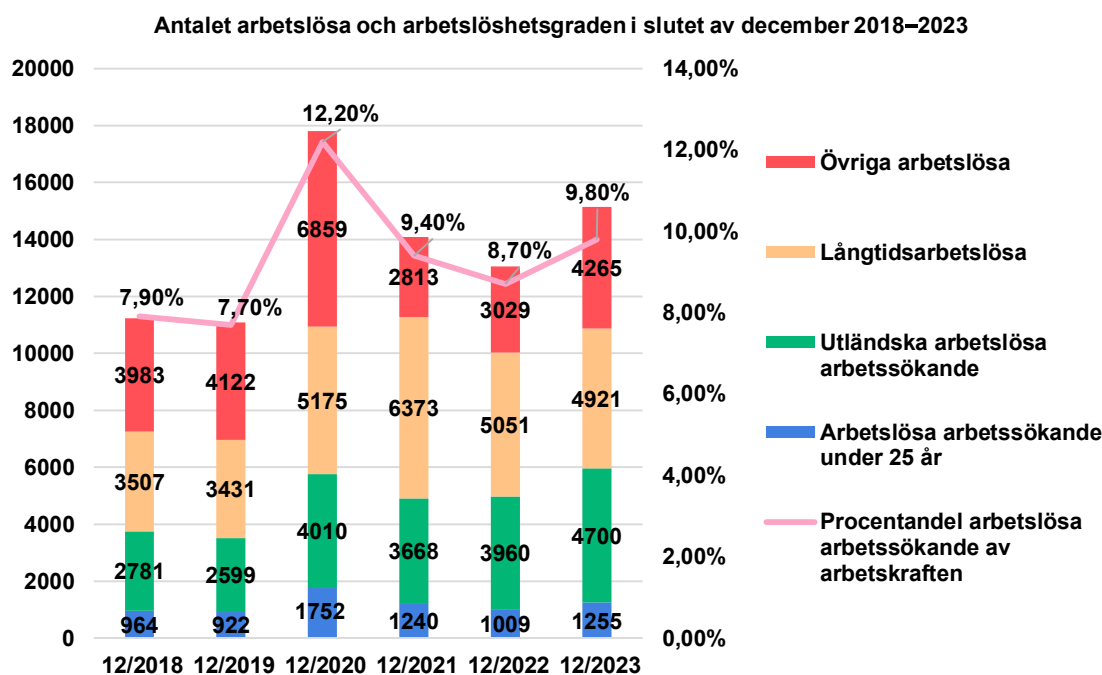
Arbetslösheten fortsätter att öka

Minskningen av arbetslösheten som pågått i nästan två år avtog i mars 2023. I slutet av december 2023 fanns det sammanlagt 15 141 arbetslösa i Esbo. Andelen arbetslösa av arbetskraften var 9,8 procent. I hela landet var andelen arbetslösa 11,2 procent av arbetskraften. Antalet långtidsarbetslösa (arbetslösa utan avbrott i över ett år) var 4 921 personer, det vill säga 33 procent av de arbetslösa. Långtidsarbetslösheten, som hade ökat i två år, började minska i mars 2022, men i januari 2024 var den på samma nivå som året innan.

I slutet av december 2023 fanns det 4 700 arbetslösa utländska medborgare och andelen arbetslösa av den utländska arbetskraften var 22,9 procent. I slutet av år 2022 var andelen arbetslösa

av arbetskraften störst bland personer med bakgrund i Mellanöstern, näst störst bland personer med afrikansk bakgrund och tredje störst bland personer med europeisk bakgrund, amerikansk bakgrund och asiatisk bakgrund. Det är sannolikt att arbetslösheten bland utländska medborgare är större än statistiken visar, eftersom en stor del av dem inte anmäler sig som arbetslösa arbets-sökande. För en del av dem är orsaken bristfällig kännedom om hur man ansöker om arbetslös-hetsunderstöd, medan en del är rädda för att deras uppehållstillstånd ska avbrytas till följd av att de förlorat sin arbetsplats. Dessutom utgör de högt utbildade en betydande grupp i Esbo. Av alla arbetslösa i Esbo har över en tredjedel avlagt åtminstone lägre examen på högre nivå.

Arbetslöshetssiffrorna visar på betydande säsongvariationer. Antalet arbetslösa är alltid högst i juni och juli. Detta beror bland annat på att läroanstalterna utexaminerar arbetskraft när läsåret slutar. Arbetslöshetssiffrorna är högre också i slutet av året. Följande diagram visar antalet arbetslösa och arbetslöshetsgraden i Esbo i slutet av december åren 2018–2023.

Källa: Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik, december 2018–2023.

Finansiering av sysselsättningstjänsterna och arbetsmarknadsstödet kommunandels-kostnad

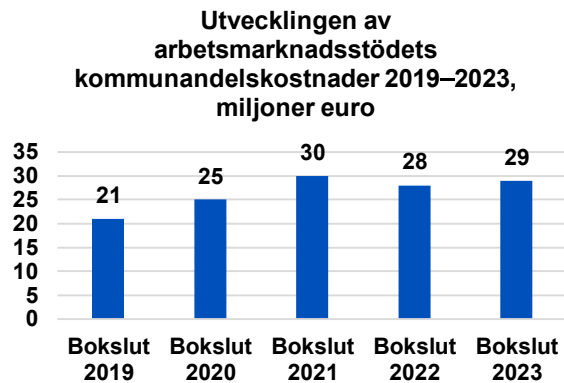
På grund av sysselsättningsförsökets finansieringsstruktur är det inte möjligt att noggrant följa de totala kostnaderna för tjänsteproduktionen inom sysselsättningstjänsterna. Med stadens egna satsningar och statens anslag samordnas funktioner och tjänster, av vilka det viktigaste är kundarbetet som utförs som myndighetsarbete. Arbetet består bland annat av arbetsförmedling, servicehandledning och utlåtanden i anknytning till utkomstskyddet för arbetslösa. I arbets- och näringsbyråns utgifter kan man inte specificera de kostnader som hänförs till försöket i Esbo, såsom personal- och lokalkostnader.

Sysselsättningstjänsternas inkomster uppgick till 2,6 miljoner euro. Lönesubventionen var 0,2 miljoner euro och kompetenscentrumens externa finansiering 0,3 miljoner euro bättre än i budgeten. Sysselsättningstjänsternas utgifter var 43 miljoner euro. De anslag som reserverats för lönesubventionerad sysselsättning och rekryteringsmodellen för invandrare underskreds med 0,7 miljoner euro. Detta berodde på att välfärds- och hälsosektorn överfördes till Västra Nylands välfärdsområde, vilket minskade användningen av lönesubventionering vid Esbo stad.

Välfärds- och hälsosektorn utnyttjade lönesubventionerat arbete i betydande grad – år 2022 arbetade 21,5 procent av dem som sysselsattes med lönesubvention inom välfärds- och hälsosektorn.

Övriga personalkostnader underskred budgeten med 0,4 miljoner euro på grund av befattningar som var lediga under året.

Vissa upphandlingar som reserverats för köp av tjänster genomfördes inte på grund av beredningen av reformen. Anslagen för arbetsmarknadsstödet kommunandelskostnader höjdes med 1,3 miljoner euro under år 2023. Arbetsmarknadsstödet kommunandelskostnader överskred den ursprungliga budgeten med 1,7 miljoner euro och den ändrade budgeten med 0,4 miljoner euro. Kostnaderna uppgick till sammanlagt 29,2 miljoner euro. Arbetsmarknadsstödet kommunandelskostnader ökade med 1,2 miljoner euro, det vill säga med fyra procent, från året innan. Ökningen påverkades av den dåliga ekonomiska konjunkturen, vars konsekvenser syns särskilt i försämringen av sysselsättningsläget bland personer med ett främmande språk som modersmål och unga.

Källa: Boksluten 2019–2023.

Kommunernas betalningsansvar utvidgas från år 2025. Att den arbetssökande deltar i tjänsten leder i fortsättningen inte till att kommunens betalningsskyldighet avbryts, utan den avbryts endast på grund av sysselsättning eller övergång till en annan förmån, till exempel pensionering. Kommunernas betalningsansvar tidigareläggs från 300 dagar till 100 dagar. Esbo stads årliga kommunandelskostnader beräknas stiga till cirka 42 miljoner euro.

Samarbete med Västra Nylands välfärdsområde

Enligt sysselsättningstjänsterna har förändringen som vårdreformen medfört i gränssnittet mellan sysselsättningstjänsterna och social- och hälsovårdstjänsterna varit en utmaning. Med tanke på stadens sysselsättningstjänster är kontaktytan betydande, men ur social- och hälsovårdstjänsternas synvinkel är den bara en av flera kontaktytor. Hösten 2023 har sysselsättningstjänsterna i Esbo och Västra Nylands välfärdsområde framskridit på en mer strukturerad samarbetsnivå.

Revisionsnämndens slutsatser

Esbo bereder inrättandet av ett sysselsättningsområde tillsammans med Grankulla stad. När organiseringsansvaret överförs till kommunerna bildar Esbo och Grankulla ett gemensamt sysselsättningsområde, vars arbetskraftsmyndighet är Esbo stad. Enligt planen för ordnandet av verksamheten beaktas regionala särdrag inom sysselsättningsområdet och dessutom bedrivs ett nära samarbete med lokala intressentgrupper och samarbetspartner. Lagstiftningen styr sysselsättningstjänsternas verksamhet starkt. För Esbos del har bland annat standardiserade servicemodeller och finansieringsmodeller som diskriminerar stora städer setts som risker som reformen medför.

Arbetslösheten måste brytas så tidigt som möjligt med hjälp av effektiv arbetsförmedling och tjänster som leder till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

En betydande del av utländska medborgare anmäler sig inte som arbetslösa arbetssökande. För en del av dem är orsaken bristfällig kännedom om hur man ansöker om arbetslöshetsunderstöd, medan en del är rädda för att deras uppehållstillstånd ska avbrytas till följd av att de förlorat sin arbetsplats. Det är viktigt att informera om sysselsättningstjänsterna för utländska medborgare för att de ska kunna få tillgång till tjänsterna så snabbt som möjligt.

I slutet av december 2023 var andelen arbetslösa av arbetskraften 9,8 procent i Esbo. Utfallet av arbetsmarknadsstödet kommunandelskostnad var 29,2 miljoner euro år 2023, vilket var 1,7 miljoner euro mer än i den ursprungliga budgeten. Ökningen påverkades av den dåliga ekonomiska konjunkturen, vars konsekvenser syns särskilt i försämringen av sysselsättningsläget bland personer med ett främmande språk som modersmål och unga.

I och med arbets- och näringsreformen kommer arbetsmarknadsstödet kommunandelskostnader från år 2025 att uppgå till uppskattningsvis cirka 42 miljoner euro i Esbo. Enligt sysselsättningstjänsterna finns det i och med arbets- och näringsreformen begränsningar i hur man kan påverka kostnadsökningen genom sysselsättningsåtgärder, men staden kan påverka arbetslöshetskostnaderna genom sina servicelösningar.

Västra Nylands välfärdsområde har viktiga sysselsättningsrelaterade tjänster, såsom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Revisionsnämndens rekommendationer

Sysselsättningsanslagen bör bättre än tidigare särskilt inriktas på att öka sysselsättningen samt på att minska långtidsarbetslösheten, så att staden inte behöver betala höga kommunandelskostnader.

Sysselsättningstjänsterna ska noggrant fastställa hur de resurser som överförs från staten inom ramen för arbets- och näringsreformen riktas och hur de kostnader som överförs anpassas till stadens verksamhet för att fördelarna med reformen ska vara så stora som möjligt.

Stadens samarbete med välfärdsområdet ska vara smidigt så att kunderna inte hamnar i kläm mellan två organisationer och inte får de tjänster de behöver.

3.2 FRÄMJANDE AV SYSSELSÄTTNING BLAND UNGA INOM SYSSELSÄTTNING ESBO OCH VID NAVIGATORHUSET INOM UNGDOMSTJÄNSTERNA

Enligt Berättelsen om Esbo 2021–2025 har coronapandemin påverkat i synnerhet välbefinnandet och inlärningen bland barn och unga samt belastningen på familjerna. När en ung person utexamineras under en dålig tid på arbetsmarknaden kan det vara svårt att få arbetserfarenhet och fotfäste i arbetslivet. Att den ungas arbetslöshet förlängs kan också påverka hans kompetens och arbetsgivarnas attityder till den arbetssökande. Detta försvårar den ungas jobbsökning i förhållande till unga som utexaminerats i ett bättre arbetsmarknadsläge.

Andelen arbetslösa under 25 år av arbetskraften var 9,4 procent i slutet av december 2023, jämfört med 7,5 procent året innan. Antalet arbetslösa under 25 år var 1 255 i Esbo, vilket är 24 procent mer än året innan.

Stadens mål är att snabbt minska ungdomsarbetslösheten genom att utveckla de ungas väg från studier till arbetslivet och säkerställa att sysselsättningen bland de unga i Esbo är på högsta nivå i landet. Resultatmålet för 2023 är att ungdomsarbetslösheten ska minska till 2019 års nivå. Målet för år 2023 för resultatenheten för näringar och sysselsättning inom resultatområdet för livskraft är att främja sysselsättningen bland unga genom att skapa vägar till sysselsättning och företagande.

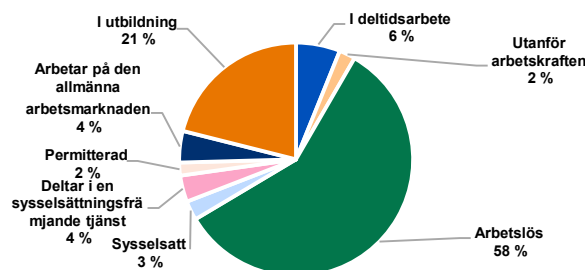
Vid utvärderingen utreddes om sysselsättningen bland unga har främjats i Sysselsättning Esbo och i Navigatorhuset inom ungdomstjänsterna i enlighet med målen. Vid utvärderingen granskades tjänsterna inom Sysselsättning Esbo och Navigatorhuset samt hur kunderna hänvisas till tjänsterna. Det är frågan om ett gemensamt utvärderingstema för resultatområdet för livskraft och sektorn för fostran och lärande. Ungdomstjänsterna har utvärderats i större utsträckning i avsnitt 4.4.

Unga kunder vid Sysselsättning Esbo och Navigatorhuset

Sysselsättning Esbo ansvarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagservice för arbetslösa kunder under 30 år. Tjänsterna skräddarsys enligt individuella behov. Kunderna vid Sysselsättning Esbo får en personlig coach som träffar kunden regelbundet, gör upp lagenliga sysselsättningsplaner och hjälper kunden i jobbsökningen och hänvisar vid behov till tjänsterna inom Sysselsättning Esbo eller dess nätverk.

I följande cirkeldiagram beskrivs de unga arbetssökandenas status i Sysselsättning Esbos tjänster i december 2023. Arbetssökanden kan till exempel vara i förvärvsarbete, vara arbetslös, delta i tjänster som främjar sysselsättning, vara sysselsatt eller delta i utbildning. Med utbildning avses heltidsstudier, arbetskraftsutbildning och studier med arbetslöshetsförmån. I sysselsättningsfrämjande tjänster är personer som är sysselsatta med lönesubvention, personer som studerar på eget initiativ med arbetslöshetsförmån, personer som deltar i arbets- och utbildningsprövning, personer som är sysselsatta som vikarier vid alterneringsledighet och personer som deltar i arbetskraftsutbildning, träning eller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Sysselsättningsstatus för personer under 25 år i slutet av december 2023

Källa: Sysselsättning Esbo, URA VDI.

Navigatorhuset inom ungdomstjänsterna är avsett för Esbobor under 30 år. I Navigatorhuset får de unga information och råd om studiemöjligheter, arbetslivet, jobbsökning och utkomst, boende, hantering av vardagen och välbefinnande samt om fritidsmöjligheter. I Navigatorhuset jobbar över 60 olika experter. Navigatorhuset fungerar i huvudsak i Alberga och är öppet varje vardag kl. 12–16. Tjänster erbjuds också på webben och med tidsbokning i köpcentret Iso Omena i Mattby. Navigatorhuset erbjuder både individuell handledning och riktad gruppverksamhet.

Av dem som besökte Startpunkten vid Navigatorhuset år 2023 var 20 procent arbetslösa, 17 procent studerande och sex procent jobbade. Största delen av ärendena gällde jobb och hantering av vardagen, såsom att flytta till eget hem, relationer, rusmedel, välfärd och hälsa. Ärendena kunde också gälla utbildning eller någonting annat.

Tjänsterna inom Sysselsättning Esbo och Navigatorhuset

Sysselsättning Esbos och Navigatorhusets tjänster genomför sektorsövergripande servicehandledning tillsammans med välfärds- och utbildningsaktörer som behövs för sysselsättning av unga. Till Sysselsättning Esbos tjänster hör bland annat informations-, rådgivnings- och handledningstjänster, arbetsförmedling samt sysselsättningsfrämjande tjänster. Enligt Sysselsättning Esbo är lönesubvention på den öppna arbetsmarknaden, arbetskraftsutbildningar, arbetsprövning samt individuell arbetsträning mest verkningsfulla tjänster för att stödja unga på vägen mot utbildning och sysselsättning. Till exempel enligt en publikation av statsrådet är lönesubvention till de sysselsättande organisationerna en av de mest sysselsättande serviceformerna i arbets- och näringsbyråns och kommunförsockens utbud.

Aktörerna vid Startpunkten i Navigatorhuset erbjuder i samarbete sektorsövergripande vägledning med låg tröskel för unga som behöver råd eller stöd för att komma in i arbetslivet eller utbildning eller för att få de tjänster de behöver. Walk in-tjänster som erbjuds utan tidsbokning vid Startpunkten är skicklig jobbsökarservice, ekonomi- och skuldrådgivning, ACT (acceptans- och åtagandeterapi) samt mottagningar hos mental- och missbruksvårdare, boenderådgivare och karriärhandledare. Representanter för det uppsökande ungdomsarbetet är också närvarande i Navigatorhuset varje vardag. Experter vid Sysselsättning Esbo kan träffas i Navigatorhuset utan tidsbokning. Tidigare erbjöds Navigatorhusets walk in-tjänst också vid verksamhetsstället i Iso Omena, men walk in-tjänsten lades ned av resursskäl. Enligt Navigatorhuset skulle det krävas ytterligare personalresurser eller en minskning av de nuvarande tjänsterna i Alberga för att walk in-tjänsten skulle kunna erbjudas vid verksamhetsstället i Iso Omena.

Sysselsättning Esbo och Navigatorhuset ordnar i samarbete med andra aktörer evenemang som främjar sysselsättning bland unga. Till exempel ordnar Sysselsättning Esbo i samarbete med Västra Nylands välfärdsområde evenemang under namnet Aktivointipäivät (aktiveringsdagar) i Navigatorhuset i Alberga. På evenemanget får de unga träffa aktörer inom sysselsättningstjänsterna och dess nätverk, vilket gör det möjligt att genast på plats komma överens om följande åtgärd som främjar sysselsättning. De unga förbinder sig således också bättre till de uppgifter som man kommit överens om i aktiveringsplanen.

Kundhandledning och uppnåendet av sysselsättningsmålet

Det har gjorts smidigare för arbetslösa unga eller unga som söker arbete att anmäla sig som arbetssökande eller att bli kunder inom Sysselsättning Esbo. För att effektivisera kundhandledningen har sysselsättningstjänsterna ökat antalet kundkontakter i enlighet med den nordiska modellen för arbetskraftsservice. Sysselsättningstjänsterna har ökat aktiveringsgraden bland unga, men de är ännu inte i linje med målet. Målvärdet för aktiveringsgraden bland unga är 45 procent och i december 2023 var aktiveringsgraden 35,1 procent. Med aktiveringsgrad avses procentandelen personer som omfattas av aktiva arbetskraftspolitiska tjänster av summan av alla arbetslösa arbetssökande och dem som omfattas av tjänsterna. Den höga aktiveringsgraden är ett tecken på att arbetssökandena har hittat tjänster som lämpar sig för deras situation och som främjar sysselsättningen. Aktiveringsgraden i Esbo var i augusti 2023 den tredje högsta i jämförelse mellan de sex största städerna. Aktiveringsgraden omfattar också kunder som övergår från en tjänst till en annan vilket personalen inom sysselsättningstjänsterna ska ägna uppmärksamhet åt.

Resultatmålet för 2023 är att ungdomsarbetslösheten ska minska till 2019 års nivå. Andelen arbetslösa under 25 år av arbetskraften i samma ålder var 6,9 procent år 2019 och 9,4 procent i december år 2023. Arbetslöshetsgraden har börjat öka bland unga och är långt ifrån arbetslöshetsgraden år 2019. Resultatmålet nåddes inte år 2023, och i samband med stadens tredje delårsrapport ansöktes om en avvikelse från resultatmålet av fullmäktige.

Revisionsnämndens slutsatser

Till målgruppen för kommunförsöket med sysselsättning hör unga, personer med främmande språk som modersmål och långtidsarbetslösa. Sysselsättning Esbo hjälper kunderna att komma in på arbetsmarknaden och hitta arbete som motsvarar deras kompetens och arbetsförmåga. Lönesubvention är en av de mest sysselsättande serviceformerna i arbets- och näringsbyråns och kommunförsökens utbud. Revisionsnämnden anser att det är viktigt att unga sysselsätts i ett tillräckligt tidigt skede. Sysselsättningstjänster med låg tröskel ska ordnas i synnerhet för de unga som inte studerar eller arbetar.

Revisionsnämnden anser att Navigatorhusets verksamhet är verkningsfull, eftersom Navigatorhuset erbjuder flera tjänster på ett ställe vid verksamhetsstället i Alberga. Många tjänster tillhandahålls utan tidsbokning. Särskilt tillhandahållandet av walk in-terapi med låg tröskel för unga är bra. Tidigare erbjöds Navigatorhusets walk in-tjänst också vid verksamhetsstället i Iso Omena, men tjänsten lades ned av resursskäl. Enligt Navigatorhuset skulle det krävas ytterligare personalresurser eller en minskning av de nuvarande tjänsterna i Alberga för att walk in-tjänsten skulle kunna erbjudas vid verksamhetsstället i Iso Omena. Revisionsnämnden anser också att det är viktigt att tjänsterna fördelas regionalt jämlikt. Uppmärksamhet ska ägnas åt informeringen om och tillgängligheten till sysselsättningstjänsterna och Navigatorhusets tjänster.

Revisionsnämndens rekommendationer

För att minska ungdomsarbetslösheten ska tjänster med låg tröskel och tjänster som konstaterats vara effektiva tillhandahållas unga på ett sätt som motsvarar deras behov.

Jämlikheten i det regionala utbudet av sysselsättningstjänster för unga ska beaktas vid ordnandet av tjänsterna.

3.3 HOBBYMODELLER MED LÅG TRÖSKEL FÖR BARN OCH UNGA INOM KULTUR- OCH IDROTTSTJÄNSTERNA

Främjande av hälsa och välfärd

Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård ska kommunen främja invånarnas hälsa och välfärd till den del denna uppgift är knuten till andra uppgifter som enligt lag ska skötas av kommunen. Utöver kommunens strategi och till stöd för den ska kommunen en gång per fullmäktigeperiod utarbeta en välfärdsplan och en välfärdsberättelse för fullmäktige. Främjandet av hälsa och välfärd ska också vara en del av ekonomiplanen.

Välfärdsberättelsen och välfärdsplanen

Esbo stads välfärdsberättelse och välfärdsplan för fullmäktigeperioden 2022–2025 godkändes av stadens välfärds- och hälsonämnd i februari 2022. Västra Nylands välfärdsområdes regionala välfärdsberättelse för åren 2023–2025 godkändes i välfärdsområdesfullmäktige i december 2023 och den regionala välfärdsplanen för åren 2024–2026 godkändes i februari 2024. Främjandet av hälsa och välfärd baserar sig på samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena samt andra aktörer. Ett framgångsrikt genomförande av tjänster som produceras för de gemensamma invånarna och kunderna förutsätter ett nära samarbete.

I stadens välfärdsberättelse beskrivs idrotts- och kulturtjänsterna som en del av välfärden, genom vilka kommuninvånarnas välfärd främjas på ett så heltäckande sätt som möjligt, så att tjänsterna når alla åldersgrupper och är tillgängliga på olika håll i staden. Resultatenheten för kultur och resultatenheten för idrott hör i stadens organisation till resultatområdet för livskraft, vars stab ansvarar för främjandet av hälsa och välfärd i staden och anknytande helheter.

Esbo stads modell för avgiftsfri hobbyverksamhet

Enligt visionen i stadens idrottsprogram Espoo liikkuu 2030 har varje barn rätt att delta i hobbyverksamhet. Esbo stads resultatenhet för idrott har redan i cirka tio års tid erbjudit barn och unga i Esbo avgiftsfri regelbunden idrottsverksamhet med låg tröskel i samarbete med idrottsföreningarna i Esbo. Verksamheten har utvidgats årligen.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är en verksamhetsform som finansieras av undervisnings- och kulturministeriet. Modellens mål och verksamhetssätt har tillagts i ungdomslagen 1.1.2023. Målet med Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är att för varje barn och ung person i samband med skoldagen möjliggöra en hobby som de tycker om och som är gratis. Verksamheten enligt modellen genomförs vid skolorna.

Hobbystigen i Esbo

I projektet Hobbystigen i Esbo, som baserar sig på Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, främjas barns och ungas hälsa och välfärd genom att det i samband med skoldagen erbjuds en intressant hobbymöjlighet som är lättillgänglig. Staden vill att alla barn och unga ska ha möjlighet att pröva och hitta intressen, få erfarenheter av framgång, förmåga och tillhörighet till en grupp samt intresse för en mer långvarig hobby.

Tjänster som främjar barns och ungas hälsa och välfärd och som produceras av resultatenheten för kultur och resultatenheten för idrott

I Esbo stads välfärdsarbete står tjänster som främjar kommuninvånarnas hälsa och välfärd i centrum. Ansvaret för att främja hälsa, välfärd och delaktighet inom sin egen grundläggande uppgift gäller alla stadens sektorer och resultatenheter. Utvärderingen har riktats till hobbytjänster med låg tröskel som produceras av resultatenheten för kultur och resultatenheten för idrott, och som främjar barns och ungas hälsa och välfärd, samt vars verkningfullhet och målnivåer ytterligare ökat i och med vårdreformen.

Välfärdsberättelser och välfärdsplaner

Välfärdsberättelsen och välfärdsplanen som anknyter till kommunstrategin styr kommunernas välfärdsarbete. Välfärdsarbetet i välfärdsområdet styrs av den regionala välfärdsberättelsen och den regionala välfärdsplanen i anslutning till välfärdsområdets strategi. Välfärdsberättelserna och välfärdsplanerna är verktyg för att planera, följa upp, utvärdera och rapportera hur hälsa och välfärd främjas i kommunen.

Den regionala välfärdsplanen för Västra Nylands välfärdsområde som godkändes i februari 2024 baserar sig på den regionala välfärdsberättelsen, som godkändes i december 2023, och som beskriver nuläget för välfärden i området samt innehåller samlad information om områdets befolkning, välfärdsfaktorer samt invånarnas hälsa och välfärd. Vid fastställandet av prioriteringarna och målen i välfärdsområdets välfärdsplan 2024–2026 har man samarbetat med tio kommuner samt organisationer och påverkansorgan inom välfärdsområdet. I välfärdsplanerna beskrivs de överenskomna prioriteringarna, målen, åtgärderna och de ansvariga aktörerna för främjandet av hälsa och välfärd samt de mätare som ställts upp för att främja invånarnas hälsa och välfärd. Arbetet med välfärdsberättelsen pågår hela fullmäktigeperioden. En kortare välfärdsrapport utarbetas en gång i året och en mer omfattande välfärdsberättelse en gång under fullmäktigeperioden.

➤ **Välfärdsplan för barn och unga**

Till helheten av välfärdsplanen och välfärdsberättelsen hör en välfärdsplan för barn och unga. Bestämmelserna om planens innehåll finns i barnskyddslagen. Både välfärdsområdets och kommunens välfärdsplan för barn och unga ska innehålla följande uppgifter: barns och ungdomars uppväxtförhållanden och välfärdssituation, åtgärder och tjänster som främjar barns och ungdomars välfärd och förebygger problem, ordnande av samarbetet mellan olika myndigheter samt sammanslutningar och anstalter som producerar tjänster för barn och unga, samt om genomförandet och uppföljningen av planen. Välfärdsområdets välfärdsplan för barn och unga ska dessutom innehålla uppgifter om behovet av barnskydd, om resurserna som reserveras för barnskyddet och om servicesystemet för barnskyddet.

Utveckling av främjande av hälsa och välfärd

Esbo fullmäktige fattade i november 2023 beslut om ändringar i samband med främjande av hälsa och välfärd, i stadens förvaltningsstadga som trädde i kraft 1.1.2024. I beredningsmaterialet till beslutet presenteras åtgärder för att utveckla och styra välfärdsarbetet på stadsnivå. Dessa är bland annat gränssnittssamarbetet med Västra Nylands välfärdsområde, samarbetet inom myndighetsnätverk i anslutning till välfärdsarbetet, integreringen av välfärdsberättelsen och -rapporten till stadens budgetberedning, utvecklandet av statistikföringen och uppföljningen i anslutning till välfärden samt bedömningen av konsekvenserna som beslutet har för välfärden.

Kommunens och välfärdsområdets ansvar för främjande av hälsa och välfärd överlappar delvis varandra, vilket skapar en risk för deloptimering. För att förhindra deloptimering har organisationerna till uppgift att sinsemellan komma överens om arbetsfördelningen så att främjandet av hälsa och välfärd bildar en enhetlig helhet. För att lösa problemet kan man skapa enhetlighet i frågor som gäller arbetsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet genom mer omfattande styrning på nationell nivå. Skapandet av strukturer för främjande av hälsa och välfärd har stått i bakgrunden efter att vårdreformen trädde i kraft, och bör ses över på nytt när verksamheten har etablerats.

Välfärdsarbete vid Esbo stad

Bild: Fullmäktige 20.11.2023 § 123, tilläggsmaterial.

Målet är att utveckla samarbetet och strukturerna mellan staden och välfärdsområdet så att arbetet för att främja hälsa och välfärd genomförs i nätverksbaserade strukturer efter vårdreformen. Enligt källmaterialet behövs det bättre förmåga än för närvarande att hantera och leda nätverk vid kontaktytorna. En förutsättning för tjänsteproduktionen är också att samarbetet och informationsutbytet mellan kommunen och välfärdsområdet fungerar smidigt. Den nya organisationsformen förutsätter att arbetstagarna är orienterade och har förmåga att arbeta över organisationsgränserna. För att målet ska nås ska tjänsterna produceras så att kunden inte märker att hen utträttar ärenden vid två olika organisationer.

Esbo stads modell för avgiftsfri hobbyverksamhet

Enligt visionen i stadens idrottsprogram Espoo liikkuu 2030 har varje barn rätt att delta i hobbyverksamhet. Barn och unga ska få möjlighet att röra på sig och ha hobbyer som de själva tycker om. Inom idrottstjänsterna, som produceras av Esbo stads resultatenheter för idrott, uppmuntras barn och unga att röra på sig på eget initiativ och att vara aktiva, och samtidigt beaktas behoven inom anpassad motion.

I samarbete med idrottsföreningarna i Esbo har det under cirka tio års tid ordnats regelbunden idrottsverksamhet för barn och unga i Esbo. Det finns hobbygrupper för barn och unga där de får pröva olika idrottsgrenar som handleds av föreningar. I idrottsklubbarna får barnen själva påverka innehållet i verksamheten. Barnen kan också motionera under lovtiderna, då staden erbjuder möjligheter att pröva på olika slags motionsgrenar. Verksamheten är i huvudsak avgiftsfri. Idrottsinstruktörerna ger dessutom gratis handledning i motionsfrågor för kunder i alla åldrar och speciellt för dem som inte tidigare motionerat. Motionsrådgivning erbjuds också barn och unga. När föräldrarna deltar i motionsrådgivningen tillsammans med barnen drar hela familjen nytta av rådgivningen.

Styrkan i Esbo stads modell för avgiftsfri hobbyverksamhet har konstaterats ligga i kontinuiteten. Den som inlett en hobby via föreningsverksamhet kan, om hen så önskar, fortsätta delta i föreningens hobbyverksamhet. Antalet föreningar och motionsgrenar som deltar i verksamheten har ökat årligen. I budgeten för resultatenheter för idrott för år 2023 hade det reserverats 635 000 euro för verksamheten, som användes i sin helhet. Som stadens samarbetspartner deltar 36 idrottsklubbar i Esbo i verksamheten, och man kan välja mellan 19 olika motionsgrenar. Antalet besökare har ökat efter den lägre nivån under coronatiden.

Motion och idrott, avgiftsfri verksamhet

Verksamhet	Åldersgrupp	Antal grupper	Antal avgiftsfria besök
WAU-klubbarna	7–12	94	23 859
JUMPPI-hobbygrupperna	13–20	13	2 141
Hobbyverksamhet för årskurserna 1–9 en gång i veckan	7–20	46	3 800
Verksamhet under loven	alla	ej rapporterat	4 196
Töpinät	2–8	10	3 873

Källa: Esbo stads resultatenheter för idrott 5.4.2024.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

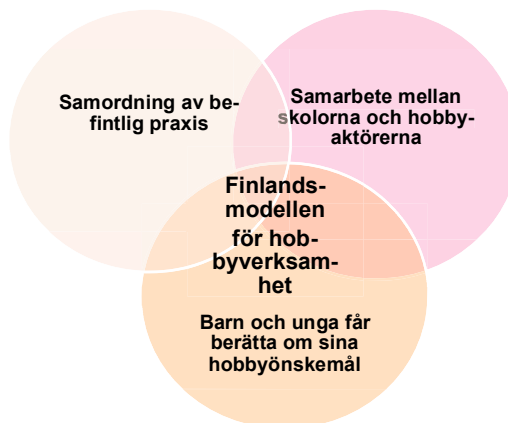
Verksamheten inom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet stöder barns och ungas hälsa och välfärd genom att alla barn och unga som deltar i den grundläggande utbildningen, med stöd av ungdomslagen, får möjlighet till en trevlig och avgiftsfri hobby i samband med skoldagen. Målet är att göra Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

till en permanent verksamhetsform i kommunerna. Pilotförsöket med modellen inleddes på riksnivå i januari 2021. Om genomförandet av modellen har sedan år 2023 bestämts i lagen.

Hobbystigen i Esbo inom kultur- och idrottstjänsterna

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

Verksamhet enligt Finlandsmodellen för hobbyverksamhet genomförs inom projektet Hobbystigen i Esbo till exempel genom kultur och idrott. Utgångspunkterna för ordnandet av verksamheten inom Hobbystigen i Esbo har varit att samordna befintlig god praxis, främja jämlika hobbymöjligheter och en aktiv livsstil samt att förbättra hörandet av barn och unga. Mål som utvecklar funktionaliteten är att främja samarbetet mellan serviceproducenterna och skolorna samt att ta fram god praxis för enskilda funktioner och enskilda skolor samt att sprida denna praxis. Avgiftsfri mångsidig hobbyverksamhet ordnas i skolorna för elever i årskurs 3–9.

Dessutom ordnar resultatenhetsen för idrott med hjälp av partnerskap mångsidiga idrottshobbyer för barn och unga i åldern 7–20 år. Möjligheterna för dem som behöver särskilt stöd för att kunna delta främjas genom att öka antalet grupper och utbildning för tjänsteproducenterna.

Projektet Hobbystigen i Esbo samordnas av resultatenhetsen för kultur, som också årligen ansöker om statsunderstöd för verksamheten hos undervisnings- och kulturministeriet. Verksamheten inom Hobbystigen i Esbo planeras i samarbete mellan den finska och svenska grundläggande utbildningen samt ungdomstjänsterna och resultatenhetsen för idrott. För projektet Hobbystigen i Esbo konkurrensutsätts hobbyaktörerna som skolorna kan välja mellan. De hobbyer som konkurrensutsätts baseras sig på barnens önskemål. Staden vill särskilt producera verksamhet som svarar på behoven hos barn och unga som inte har någon hobby. I hobbyutbudet i skolorna ingår till exempel parkour, filmskapande, Pokémon Go, moderna gårdsspel och schack samt kodning, som är populärt. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat 300 000 euro i understöd för läsåret 2022–2023 och 550 000 euro för läsåret 2023–2024 för projektet Hobbystigen i Esbo. Understödet täcker 75 procent av de årliga kostnaderna för verksamheten. Staden har inte skilt anvisat permanent självfinansiering för projektet.

Hobbystigen kompletterar stadens hobby- och motionsutbud med låg tröskel genom att ge barn och unga möjlighet att pröva olika hobbyer i samband med skoldagen. Bland motionsgrenarna finns till exempel endast sådana grenar som inte är tillgängliga i de avgiftsfria idrottsgrupperna som resultatenhetsen för idrott erbjuder. Cirka 30 producenter av hobbytjänster deltar i Hobbystigen. År 2023 var antalet hobbygrupper över 200 och i januari 2024 inleddes 20–30 nya grupper som fortsätter hela läsåret. Antalet hobbygrupper med låg tröskel för barn och unga ökas med hänsyn till områdesmässiga behov. Hobbyverksamheten ordnas i regel i tillgängliga skollokaler. Vissa hobbyer ordnas också på distans eller i andra lokaler. Antalet hobbyer per skola har varit 1–3. Under vårsäsongen 2023 var antalet deltagare i hobbyverksamhet cirka 1 500 och under höstsäsongen cirka 1 900. På stadens webbplats finns webbtjänsten Hitta en hobby som innehåller information om avgiftsfria hobbyer för barn och unga i Esbo. På samma webbplats kan man också söka på avgiftsbelagda hobbyer. Hobbyer med låg tröskel kan sökas på alla tre servicespråk. I tjänsten kan man anmäla sig till sådan verksamhet som man är intresserad av.

Problem som identifierats inom Hobbystigen är flerspråkig kommunikation, hur man når barn och unga som inte har någon hobby eller som slutat med hobbyer under coronatiden och hur man lockar dem tillbaka till hobbyerna. Vid planeringen av hobbyverksamheten har skolorna haft problem med att samordna verksamheten med skolans övriga tidtabeller. Hobbyverksamheten ska börja senast när skoldagen slutar. Svårigheterna att rekrytera hobbyinstruktörer är ett riksomfattande problem. I huvudstadsregionen råder det brist särskilt på svenskspråkiga hobbyinstruktörer för de svenskspråkiga skolorna.

Ökning av antalet deltagare i avgiftsfri hobbyverksamhet för barn och unga

Skolorna spelar en viktig roll när det gäller att locka barn och unga till hobbyer. För att nå barn och unga som inte har någon hobby har man kommunicerat aktivt och utvecklat samarbetet med skolornas kuratorer. För att främja mångsidig och flerspråkig kommunikation har man också utvecklat samarbetet med lärare inom undervisning i det egna modersmålet samt med skolornas språk- och kulturhandledare, som också tipsar om hobbyerna och hänvisar eleverna till dem.

För att främja integreringen har resultatenheten för idrott tillsammans med idrottsföreningarna inrättat en arbetsgrupp som är verksam i hela Esbo. Dessutom har man i Alberga inlett ett pilotprojekt tillsammans med invandrарorganisationer och lokala idrottsföreningar för att öka antalet deltagare med invandrarbakgrund inom föreningsverksamheten. Hösten 2023 inleddes en utbildning för hobbyinstruktörer inom hobbyer för barn för att göra det lättare för föreningar att få tillgång till hobbyinstruktörer. Målet har varit att minst 40 procent av dem som deltar i utbildningarna har invandrarbakgrund. Målet har nåtts.

Revisionsnämndens slutsatser

I och med vårdreformen förpliktar lagstiftningen staden och välfärdsområdet att samarbeta för att främja invånarnas hälsa och välfärd. Stadens ansvar framhävs särskilt i fråga om förebyggande hälso- och välfärdstjänster, såsom tjänster inom idrott och kultur.

Välfärdsberättelsen och välfärdsplanen som anknyter till kommunstrategin styr kommunernas välfärdsarbete. Välfärdsarbetet i välfärdsområdet styrs av den regionala välfärdsberättelsen och den regionala välfärdsplanen i anslutning till välfärdsområdets strategi. Välfärdsberättelserna och välfärdsplanerna är verktyg för att planera, följa upp, utvärdera och rapportera hur hälsa och välfärd främjas i kommunen. Esbo stads välfärdsplan godkändes i februari 2022. Den regionala välfärdsplanen för Västra Nylands välfärdsområde godkändes av välfärdsområdesfullmäktige i februari 2024. Prioriteringarna och målen i den regionala välfärdsplanen har fastställts i samarbete med tio kommuner samt med organisationer och påverkansorgan inom välfärdsområdet.

Det har konstaterats att stadens och välfärdsområdets ansvar för främjande av hälsa och välfärd delvis överlappar varandra, vilket medför en risk för deloptimering. Arbetsfördelningen och informationsförmedlingen mellan organisationerna behöver utvecklas ytterligare för att främjandet av hälsa och välfärd ska bli en enhetlig och fungerande helhet för kunderna och invånarna. Den nationella styrningen av arbetsfördelningen mellan staden och välfärdsområdet har upplevts vara bristfällig.

Ett av fokusområdena och resultatmålen för resultatområdet för livskraft år 2023 har varit att alla barn och unga ska ha en trevlig hobby. Ett ytterligare mål har varit att genom publik- och gemenskapsarbete öka aktiviteten och samhörigheten samt att stödja kommuninvånarnas välmående med hjälp av kultur och idrott. Resultatenheten för kultur och resultatenheten för idrott förverkligar dessa mål i sin verksamhet. Kulturutbudet inom resultatenheten för kultur är mångsidigt och beaktar olika åldersgrupper. De idrottstjänster som resultatenheten för idrott producerar i samarbete med idrottsföreningar i Esbo för att främja motion bland barn och unga har genomförts på ett resultatrikt sätt.

Esbo stads modell för avgiftsfri hobbyverksamhet har varit i bruk redan i cirka tio år. Inom verksamheten uppmuntras barn och unga att röra på sig på eget initiativ och att vara aktiva, och samtidigt beaktas behoven inom anpassad motion. Verksamheten inom Esbo stads modell för avgiftsfri hobbyverksamhet baserar sig på samarbetet mellan resultatenheten för idrott och idrottsföreningarna i Esbo. Styrkan i Esbo stads modell för avgiftsfri hobbyverksamhet har konstaterats ligga i kontinuiteten. Den som inlett en hobby via föreningsverksamhet kan, om hen så önskar, fortsätta delta i föreningens hobbyverksamhet.

Projektet Hobbystigen i Esbo, som genomför Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, har efter pilotskedet fortsatt sin verksamhet. I enlighet med modellen producerar projektet verksamhet som motsvarar behoven och intressena hos alla, men i synnerhet hos barn och unga som inte

har någon hobby. Ett viktigt mål för år 2023 har varit att nå och locka barn och unga som slutat med hobbyer under coronatiden tillbaka till hobbyverksamheten. För detta ändamål är Hobbystigen i Esbo en lättillgänglig väg till hobbyer. År 2023 var antalet hobbygrupper över 200 inom Hobbystigen i Esbo, och i januari 2024 inleddes 20–30 nya grupper som fortsätter hela läsåret. Antalet serviceproducenter var över 30 och antalet deltagare cirka 2 500.

På stadens webbplats finns webbtjänsten Hitta en hobby som innehåller information och anmälningsanvisningar om avgiftsfria och avgiftsbelagda hobbytjänster som erbjuds barn och unga i Esbo.

Verksamheten vid resultatenheten för kultur och resultatenheten för idrott som riktar till att främja barns och ungas hälsa och välfärd har varit verkningsfull.

Revisionsnämndens rekommendationer

Staden ska främja samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde för att trygga tjänsterna för hälsa och välfärd i Esbo.

Verksamheten inom projektet Hobbystigen i Esbo har fått en god start och de mål som lagen förutsätter har förverkligats. Finansieringen av projektet ska vara tillräcklig för att trygga den lagstadgade verksamheten när modellens verksamhet blir etablerad.

Det ska informeras aktivt om hobbymöjligheter med låg tröskel som erbjuds.

School Action Day 2023, Alberga idrottspark

Bild: Pekka Rousi

3.4 KULTUR- OCH IDROTTSTJÄNSTER FÖR ÄLDRE OCH FÖR GRUPPER MED SÄRSKILDA BEHOV

Enligt Berättelsen om Esbo är Esbo en bra plats för äldre. Högklassiga kultur- och idrottstjänster, möjligheter till friluftsliv samt den åldrande befolkningens egen organisationsverksamhet och privata tjänster stöder de äldres välmående, boende hemma och möjligheter till sociala möten. Målet är att samarbetet mellan staden och välfärdsområdet ska fungera smidigt.

Resultatenheten för kultur och resultatenheten för idrott hör i stadens organisation till resultatområdet för livskraft, vars mål för år 2023 var att öka aktiviteten och samhörigheten med hjälp av publik- och gemenskapsarbete samt att stödja kommuninvånarnas välfärd med hjälp av kultur och motion.

Resultatenheten för idrott ska i samarbete med olika aktörer främja idrott och motion bland invånarna och producera idrottstjänster för alla åldersgrupper. Inom handled motion fokuserar man på äldre och på grupper med särskilda behov. Samarbetet med välfärdsområdet har inletts och utvecklas till exempel inom motionsrådgivningen, som erbjuds kunderna vid hälsostationerna inom välfärdsområdet.

Kulturtjänster för äldre genomförs inom alla serviceområden inom resultatenheten för kultur: kulturhus och kulturtjänster, stadsorkestern Tapiola Sinfonietta, stadsmuseet och stadsbiblioteket samt kulturfrämjande och partnerskap. Arbetet utförs tillsammans med många partner, intressentgrupper, stadens egna aktörer och Västra Nylands välfärdsområde.

I kommunikationen inom kultur- och idrottstjänsterna som riktar sig till äldre upprätthålls tillgängligheten genom att utöver digitala kommunikations- och responssystem även använda printmedier och traditionella responsblanketter. Kommunikationen och marknadsföringen utvecklas ytterligare för att göra tjänsterna och funktionerna synligare.

Ett fullödigt liv som äldre – en plan för att stödja de äldres välfärd i Esbo

I helheten av stadens välfärdsplan och välfärdsberättelse ingår planen *Ett fullödigt liv som äldre* för åren 2022–2025 som genomförs på stadsnivå. Planen betonar det gemensamma ansvaret som stadens sektorer har för att främja de äldres välfärd, och ett nytt slags samarbete med nuvarande och nya partner. I planen konstateras att som äldre är människor mer olika varandra än i någon annan åldersgrupp.

Denna plan på stadsnivå för att stödja de äldres välfärd är nödvändig också efter att vårdreformen har genomförts. Många av de saker som anges i planen hör till stadens uppgifter trots vårdreformen, eftersom de anknyter till kommunens allmänna skyldigheter enligt äldreomsorgslagen. Planens vision är "ett fullödigt liv som äldre". Riktlinjerna i programmet anger i vilken riktning de äldres välfärd utvecklas i Esbo. Planen förutsätter konkret genomförande, utvärdering och uppföljning för att den ska kunna förverkligas och för att målen i planen ska kunna uppfyllas.

I planen betonas vikten av att funktionsförmågan bevaras och konstateras att rörligheten, deltagande i konst- och kulturverksamhet och allmän aktivitet stöder hälsa, välmående och funktionsförmåga, lindrar och förebygger sjukdomar samt inverkar positivt också på humöret. Enligt undersökningar främjar deltagande i kulturevenemang hälsa och ökar livslängden. I planen konstateras det att det både inom idrotts- och kulturverksamheten är frågan om att röra på sig, träffa andra människor, göra meningsfulla saker och få upplevelser.

Idrottstjänsterna

Resultatenheten för idrott erbjuder seniorer mångsidiga handledda motionsgrupper. Till utbudet av grenar hör olika former av gymnastik, gymträning och vattengymnastik. Det finns också digitala idrottstjänster. Staden erbjuder avgiftsfria idrottstjänster för alla Esbobor som fyllt 68 år med Sportarmbandet 68+. Armbandet ger rätt att avgiftsfritt besöka simhallar och friluftsbad, delta i Esbo stads idrottstjänsters utbud under friträningsstider samt att åka med skärgårdsbåtarna. Den som har armbandet kan också avgiftsfritt ta med sig en vän till gymmet eller simhallen och på skärgårdsbåtarna. Vännen kan vara vem som helst som är myndig.

Ett centralt mål för resultatenheten för idrott var att locka personer som slutat med hobbyer under coronatiden, och i synnerhet personer över 75 år, tillbaka till idrottstjänsterna med hjälp av kommunikation, marknadsföring och månadsevenemangen Seniorer i farten. Antalet handledda motionsgrupper för seniorer och personer i åldern 75+ samt köpta motionsgrupper för personer i åldern 68+ har utökats. Handledda grupper för utomhusmotion har ordnats med beaktande av årstiderna. Motion för grupper med särskilda behov erbjuds också i samarbete med olika idrottsföreningar och andra föreningar. Kundantalet i seniorenas handledda motionsgrupper steg ännu inte till nivån före coronapandemin, även om det skedde en positiv utveckling. Däremot har antalet besök i simhallar och gym bland seniorer och personer i åldern 68+ samt antalet deltagare i öppna motionsgrupper inom handledd motion ökat.

Idrottsinstruktörernas motionsrådgivning för dem som rör sig för lite med tanke på sin hälsa har fortsatt vid hälsostationerna i Esbo inom Västra Nylands välfärdsområde. Välfärdsområdet har fakturerat av staden hyran för lokaler som används för motionsrådgivning på hälsostationer. Ett praktiskt problem inom samarbetet mellan staden och välfärdsområdet har varit till exempel att serviceproducenterna i Esbo inte kan kontakta sina kunder via välfärdsområdets patientdatasystem, eftersom staden inte har användarrättigheter till systemet. Staden och välfärdsområdet är juridiskt sett olika enheter.

Esbo stads simhallar

Esbo stad har fem simhallar. Den nyaste simhallen, Mattby simhall, öppnades våren 2022. I den nya simhallen har det under de två första verksamhetsåren uppstått många reparationsbehov. Simhallen var helt stängd på grund av underhållsarbeten i bassängerna i november och december. Olars simhall var stängd i början av året och öppnades i början av juni. Alberga simhall öppnades 7.6 på grund av att underhållsarbetena försenades. Tidtabellen för ombyggnaden och utbyggnaden av Hagalunds simhall, som varit stängd sedan 2016, har åter förskjutits helt och hållet i och med att konkurrensutsättningen inleds på nytt. Esbovikens simhall är i behov av ombyggnad och utbyggnad. Idrottsnämnden behandlade projektplanen för Esbovikens simhall i november 2023. Ombyggnaden och utbyggnaden av simhallen beräknas bli lika dyr som byggandet av en ny simhall. Enligt idrottsnämndens förslag ska det byggas en ny simhall i Esboviken innan den nuvarande simhallen rivs, om det är möjligt enligt detaljplanen. Enligt idrottsnämnden ska möjligheten att ha tillgång till en simhall i Esboviken fortsätta utan avbrott.

I det nuvarande läget verkar kapaciteten i Esbo stads simhallar vara dålig i förhållande till efterfrågan och behovet. Osäkerheten kring simhallarnas användbarhet och skick samt det ökade servicebehovet på grund av den växande befolkningen skapar oro för tillgången till simhobbyer som upprätthåller hälsa och välmående. Endast en del av Esbo stads bassängyta har varit tillgänglig under år 2023. Den årliga prognosen för ökningen av folkmängden i Esbo är 8 000 nya invånare. Till exempel ger sportarmbandet personer i åldern 68+ rätt till avgiftsfria besök i simhallarna tillsammans med en vän, men för deras del kan intresset för simning minska, om flera simhallar fortfarande är ur bruk och nya hallar inte byggs. Den begränsade och osäkra tillgången till simhallarna inverkar negativt på alla som tycker om att simma och även på tävlingsverksamheten inom grenen.

Kulturtjänsterna

KulturEsbo

Kulturtjänsterna för äldre är etablerad verksamhet inom alla serviceområden vid resultatenheten för kultur. Det finns ett behov av att hitta nya kommunikationskanaler för att nå de äldre. Med hjälp av uppsökande kulturarbete för äldre har man byggt upp servicekedjor, genom vilka man sannolikt också kan nå de äldre som ännu inte omfattas av tjänsterna. År 2023 strävade man efter att avhjälpa de negativa konsekvenserna av coronapandemin. Det konstateras att antalet besökare delvis håller på att återgå till nivån före coronapandemin, men antalet äldre besökare har inte kunnat följas upp skilt i alla tjänster. År 2023 har aktiviteten och samhörigheten ökat med hjälp av publik- och gemenskapsarbete.

Kulturtjänsternas nya dynamiska leverantörsregister har minskat arbetsbördan i samband med upphandlingen av enskilda kulturtjänster och på så sätt främjat effektiviteten. Vid konkurrensut-sättningen av kulturinnehåll var jämförelsegrunderna tjänstens hållbarhet och tillgänglighet inklusive beaktande av olika slags personer och olika språk, social och ekologisk hållbarhet samt rättvisa. Kulturtjänster som riktar sig till äldre utvärderas i stor utsträckning enligt samma principer som andra tjänster, men kvalitetsaspekten i beaktandet av målgruppen är att äldre erbjuds möjligheter till möten och diskussion.

Kulturtjänsternas utbud

Esbo stads kulturtjänster samordnar till exempel verksamheten inom Kulturkedjan, som förmedlar konst- och kulturupplevelser till äldre personer och vårdpersonal i vårdhem, servicehus och servicecentraler i Esbo. Besöken är småskaliga konserter, dans- och teaterföreställningar, poesi- och litteraturstunder samt dansevenemang med musik. Både experterna inom konst och kultur och hobbygrupperna inom konst erbjuder inspirerande kulturmöten. Inom Kulturkedjan genomfördes år 2023 sammanlagt 92 föreställningar i verksamhetsställena inom Västra Nylands välfärdsområde. Kulturkedjan når årligen tusentals äldre som hör till målgruppen. Kultur och motion kombineras naturligt till exempel på kulturpromenader som utställningscentret WeeGee regelbundet ordnar.

Bibliotekens tjänster omfattar förutom lån även annan verksamhet med låg tröskel och avgiftsfria evenemang. För seniorgrupperna erbjuds avgiftsfria lokaler i biblioteken. Bibliotekens verkstadsverksamhet möjliggör inläring tillsammans och naturliga möten mellan olika generationer. På biblioteken har de äldre möjlighet att lära sig bland annat färdigheter som behövs i informations-samhället. Hembibliotekets tjänster är tillgängliga för personer som inte har möjlighet att besöka ett bibliotek.

Hobbybilen Senioripakus verksamhet genomförs i samarbete mellan idrotts- och kulturtjänsterna, Västra Nylands välfärdsområde samt organisationer och volontärer. De äldre invånarna kan själva delta i planeringen av verksamheten. Hobbybilens program är gratis för deltagarna och evenemangen ordnas på lättillgängliga platser. Verksamheten riktar sig särskilt till dem som ännu inte har hittat någon meningsfull aktivitet. På Senioripakus hållplatser nåddes sommaren 2023 sammanlagt nästan 1 000 personer som hör till målgruppen, och deras närstående. Senioripaku var år 2023 en del av det förvaltningsövergripande programmet Ett välmående Esbo.

Enligt responsen fungerar samarbetet mellan resultatenheten för kultur och välfärdsområdet ännu inte till alla delar, men är under arbete och verksamheten har fått en god start. Välfärdsområdet erbjuder tjänster också i andra kommuner i området, så arbete med att samordna tjänsterna återstår ännu.

Revisionsnämndens slutsatser

Främjandet av hälsa och välfärd förutsätter ett fungerande samarbete både av staden och av välfärdsområdet. Samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde håller enligt Esbo stads bokslut på att inta sin slutliga form, och utmaningarna består av avsaknaden av gemensamma mål och riktlinjer samt kontaktpersoner. Staden och välfärdsområdet har egna välfärdsberättelser och välfärdsplaner. Båda organisationerna är juridiskt jämlika aktörer. Målet i Berättelsen om Esbo om ett smidigt samarbete mellan staden och välfärdsområdet har ännu inte förverkligats inom kultur- och idrottstjänsterna. Samarbetet mellan staden och välfärdsområdet vidareutvecklas enligt planerna.

Tyngdpunkten inom resultatområdet för livskraft var år 2023 att med hjälp av publik- och gemenskapsarbete öka aktiviteten och samhörigheten samt att stödja kommuninvånarnas välmående med hjälp av kultur och idrott.

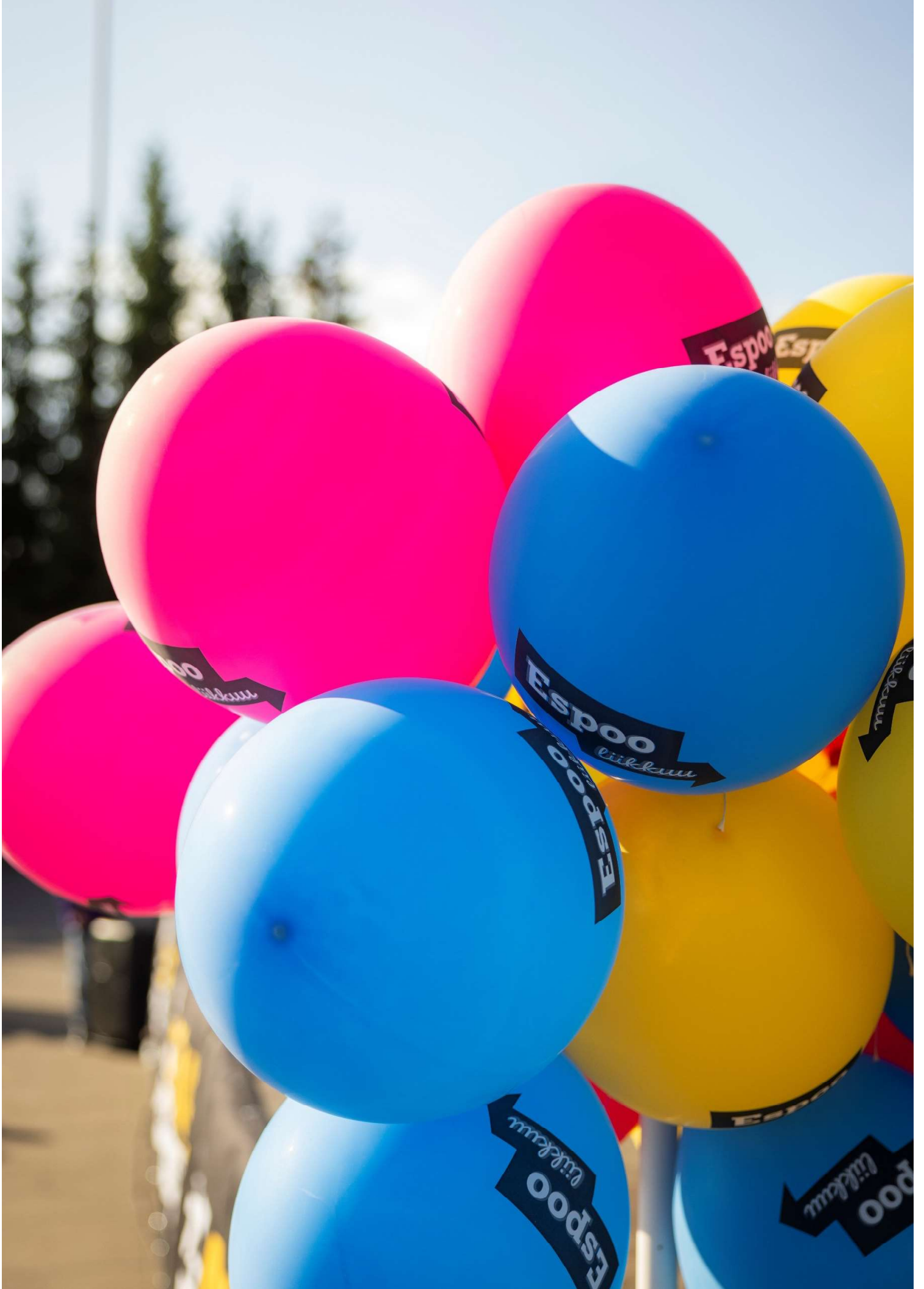
Resultatenheten för idrott erbjuder seniorer mångsidiga handledda motionsgrupper. Till utbudet av grenar hör olika former av gymnastik, gymträning och vattengymnastik. Inom den handledda motionen fokuserar man på äldre och på grupper med särskilda behov. Esbo stad erbjuder alla Esbobor som fyllt 68 år gratis motionstjänster med Sportambandet 68+. Idrottsinstruktörernas motionsrådgivning för dem som rör sig för lite med tanke på sin hälsa har fortsatt vid hälsostationerna i Esbo inom Västra Nylands välfärdsområde.

Kulturtjänsterna för äldre är etablerad verksamhet inom alla serviceområden vid resultatenheten för kultur. Antalet besökare inom kultur håller delvis på att återgå till nivån före coronapandemin. År 2023 har aktiviteten och samhörigheten ökat med hjälp av olika åtgärder.

Prognosen för befolkningsökningen i Esbo är 8 000 nya Esbobor per år. Esbo stad har fem simhallar och i projektplanen har det föreslagits en ersättande nybyggnad och utvidgning av Esbovikens simhall. Hagalunds simhall har varit stängd sedan år 2016. Konkurrensutsättningen av ombyggnaden och utbyggnaden av hallen bereds på nytt. Esbo har som en växande stad behov av en betydligt större byggnadsyta för simhallar än för närvarande.

Revisionsnämndens rekommendation

Planen Ett fullödigt liv som äldre förutsätter konkreta åtgärder, utvärdering och uppföljning för att förverkligas och för att uppfylla de mål som ingår i planen. Uppmärksamhet bör fästas vid att samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde fungerar väl.

4 UTVÄRDERING AV TJÄNSTER I SEKTORN FÖR FOSTRAN OCH LÄRANDE

4.1 SMÅBARNSPEDAGOGIKENS TJÄNSTER OCH TJÄNSTERNAS KVALITET

Småbarnspedagogiken är en del av fostrings- och utbildningssystemet och den enhetliga vägen för barnens lärande. Som grund för småbarnspedagogikens kvalitet ligger lagen om småbarnspedagogik, andra dokument som styr småbarnspedagogiken samt den lokala planen för småbarnspedagogiken.

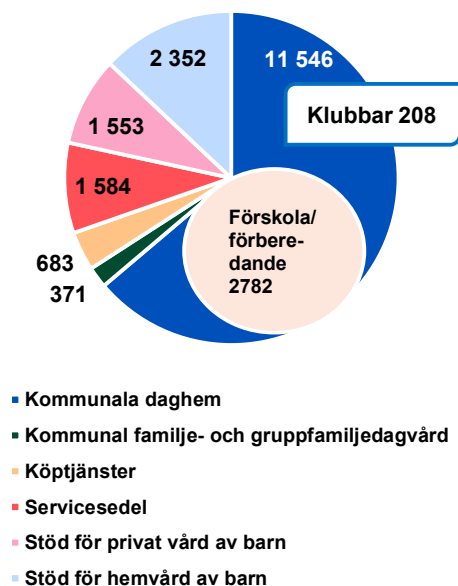
I Esbo ordnas småbarnspedagogik i kommunens egna daghem och i familjedagvård, i service-sedeldaghem, i köpavtalsdaghem och i privata daghem för vilka barnets vårdnadshavare kan ansöka om stöd för privat vård. Målet är att den privata och den kommunala småbarnspedagogiken ska bilda en fungerande helhet som beaktar familjernas val och jämlikhet mellan olika områden. Målet är att barnen ska delta i småbarnspedagogik redan före året i förskoleundervisning. *Utmaningarna i anslutning till tillgången till finsk- och svenskspråkig personal inom småbarnspedagogiken behandlas i kapitel 2.4.1.*

Antalet barn i daghemsålder har ökat i Esbo sedan 2022. Under året var i genomsnitt 16 140 barn inskrivna vid den finska småbarnspedagogiken, vilket var 446 fler än 2022. Deltagandegraden i småbarnspedagogiken har ökat från föregående års 81,1 procent till 82,1 procent. Ökningen gäller särskilt åldersgruppen barn under tre år, där deltagandegraden steg från 57,2 procent till 60,7 procent.

Barnen inom den finska småbarnspedagogiken talade över 90 olika språk. Av barnen i kommunal småbarnspedagogik hade 32 procent främmande språk som modersmål. Andelen har ökat med en procentenhet sedan 2022. Inom den svenska småbarnspedagogiken var andelen barn med ett annat modersmål än finska eller svenska 2,5 procent.

Inom den svenska småbarnspedagogiken var antalet barn 1 475 år 2023 och ökningen var cirka 70 jämfört med året innan.

Antalet barn i olika tjänster inom den finska småbarnspedagogiken 12/2023

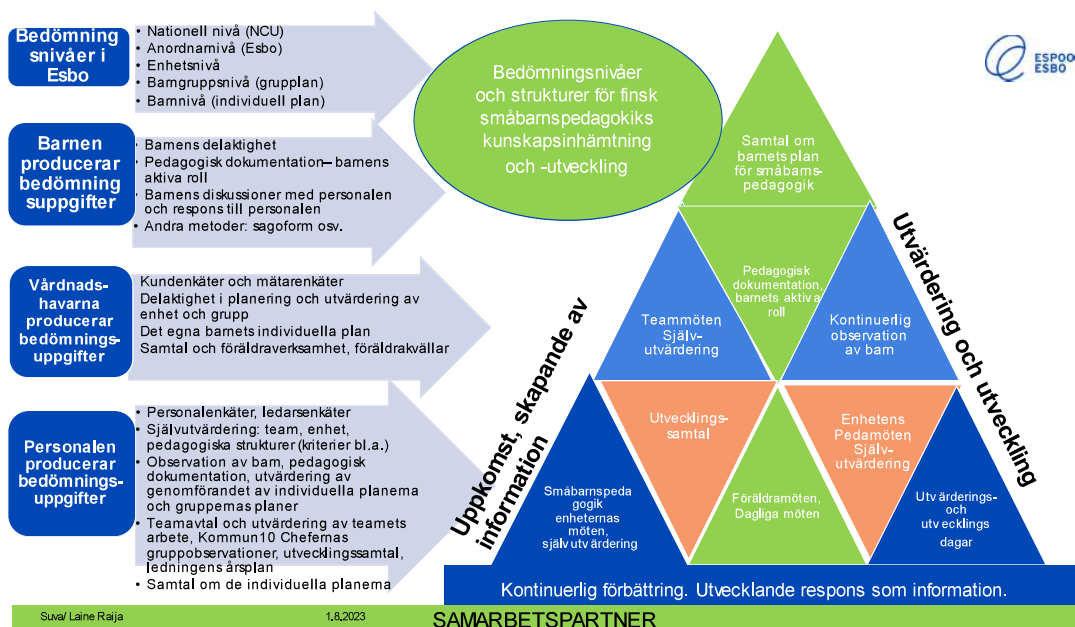
Källa: Verksamhetsberättelsen för finska småbarnspedagogiken 2023.

Småbarnspedagogikens kvalitet

Som grund för småbarnspedagogikens kvalitet ligger lagen om småbarnspedagogik samt andra dokument som styr verksamheten och den eftersträlvade kvalitetsnivån fastställs i regel utifrån dessa normer. I lagen om småbarnspedagogik finns det föreskrifter om barnets rätt till småbarnspedagogik, om målen för småbarnspedagogiken samt om frågor i anslutning till anordnandet av småbarnspedagogik som också fastställer den eftersträlvade kvalitetsnivån. Småbarnspedagogiken styrs dessutom av Utbildningsstyrelsens dokument Grunderna för planen för småbarnspedagogik, utifrån vilket anordnarna av småbarnspedagogik ska utarbeta en lokal plan för småbarnspedagogik. Enligt lagen om småbarnspedagogik avses med småbarnspedagogik en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas. Utgångspunkten för verksamheten inom småbarnspedagogiken är att man

värdesätter barndomen, sörjer för barnens välmående och svarar på familjernas behov. Målet för småbarnspedagogiken är att varje barn ska kunna lära sig, växa och utvecklas till sitt bästa jag.

Nivåerna på utvärderingen av småbarnspedagogikens kvalitet och strukturerna för inhämtning och utveckling av kunskap inom finska småbarnspedagogiken i Esbo

Källa: Presentationsmaterial för resultatenheten för finsk småbarnspedagogik vid revisionsnämndens I sektions möte 19.9.2023.

I utvärderingen av småbarnspedagogikens kvalitet beaktas barnens synpunkter och erfarenheter genom att observera barnens utveckling, lärande och välmående och genom att diskutera med barnen och vårdnadshavarna.

Ur vårdnadshavarnas synvinkel är det viktigt att barnets individuella plan för småbarnspedagogik genomförs. Dessutom genomförs regelbundna kundenkäter riktade till vårdnadshavarna och man har daglig växelverkan med dem.

Esbobarnens deltagande i högklassig småbarnspedagogik var ett bindande resultatmål 2023. Som mätare hade man utöver deltagandegraden ställt upp förbättring inom vårdnadshavarnas nöjdhet med platsen för småbarnspedagogik och småbarnspedagogiken samt personalens nöjdhet och chefernas bedömningar av hur väl de lyckats. Resultaten enligt alla mätare förbättrades i enlighet med målet. Samma mål finns i budgeten för 2024.

Utöver stöd till barnen utvecklas småbarnspedagogikens kvalitet och pedagogik genom regelbunden temabaserad självutvärdering och utveckling. Med personalens mångsidiga kompetens främjas barnens fostran, utveckling och inläring i samarbete med vårdnadshavarna. Under verksamhetsåret 2024–2025 inriktas utvärderingen och utvecklingen på en språkmedveten småbarnspedagogik som beaktar barnens och vårdnadshavarnas delaktighet och dialog. De självutvärderingskriterier som används grundar sig på nationella kvalitetsindikatorer för småbarnspedagogiken som utarbetats av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU). Som verktyg i utvärderings- och utvecklingsprocesserna används till exempel en grupplan. Samarbetet i övergångsskedet från småbarnspedagogiken till den grundläggande utbildningen utvecklas. I utvecklingsverksamheten utnyttjas dessutom statens understöd och projektfinansiering, vilket gör det möjligt att betona till exempel minskning av segregationens effekter samt utjämn skillnaderna i lärande och välbefinnande.

I kundenkäten om småbarnspedagogik i huvudstadsregionen hade Esbo, Helsingfors och Vanda samma medelvärde 6,0 på skalan 1–7. Frågorna gällde till exempel barnets trivsel, trygghet och välbefinnande samt hur vårdnadshavaren bemöts och får information samt möjligheten att

framföra respons och önskemål om verksamheten i barnets grupp. Enligt resultaten var största delen av vårdnadshavarna nöjda med den finska och svenska småbarnspedagogiken i Esbo. Enligt vårdnadshavarna fanns det mest att utveckla i fråga om barnens möjligheter att påverka verksamheten inom småbarnspedagogiken.

I utvecklingen av småbarnspedagogiken betonades år 2023 särskilt socialt hållbar utveckling och förebyggande av utslagning, ökad delaktighet för barn med olika språklig och kulturell bakgrund samt för barn som behöver stöd och trygghet av jämlika möjligheter till lärande.

Småbarnspedagogikens servicenät

Ett behovsanpassat servicenät tryggas och utvecklas enligt budgeten bland annat genom att man ökar enhetsstorleken och avstår från lokaler på dålig nivå och små lokaler för småbarnspedagogik. På så sätt håller man tillbaka kostnadsökningen, ökar flexibiliteten i användningen av lokalerna och förbättrar verksamhetens kvalitet. Enligt sektorn för fostran och lärande möjliggör de större enheternas mångsidigare lokaler och större mängd pedagogisk personal en mångsidigare verksamhet för barnen. Vid planeringen av investeringarna beaktas hela servicenätet för småbarnspedagogiken, inklusive privata tjänster. Utvidgning av den privata småbarnspedagogiken främjas bland annat genom utveckling av servicesedeln och stödet för privat vård, startpeng samt samarbete och handledning. Staden anvisar också tomter för privata daghem.

Mängden barn som ansökt om en plats inom småbarnspedagogiken följs upp för att säkerställa att tjänsterna är tillräckliga. På grund av brister i lokalerna för småbarnspedagogiken måste cirka 300–500 barn och personal placeras i daghem som är trängre än dimensioneringen. Utöver det ökade antalet barn är det en utmaning att flera daghem samtidigt flyttar till tillfälliga lokaler vid brådskande och planerlig, omfattande reparation. Störst var platsbristen år 2023 i Hagalund, Esboviken och östra Alberga.

Revisionsnämndens slutsatser

Utöver lagen och normerna utvärderas småbarnspedagogikens kvalitet på genomförandet av den lokala planen för småbarnspedagogiken. Ur vårdnadshavarnas synvinkel är ett centralt utvärderingsobjekt genomförandet av barnets individuella plan för småbarnspedagogik. Kvaliteten på småbarnspedagogiken är ett resultatmål och 2023 förbättrades resultaten enligt alla mätare i enlighet med målet. Resultaten av kundenkäten inom småbarnspedagogiken i huvudsadsregionens städer var likartade och medelvärdet var 6,0 på skalan 1–7.

Det är nödvändigt att utbudet av småbarnspedagogik motsvarar efterfrågan i olika områden i Esbo. Inom småbarnspedagogiken är målet att utveckla servicenätet bland annat genom att öka enhetsstorleken och avstå från lokaler på dålig nivå. I revisionsnämnden har byggandet av stora enheter för småbarnspedagogik väckt oro om kvaliteten på småbarnspedagogik och barnens säkerhet samt barnens och personalens välbefinnande. När nya enheter byggs är det viktigt att lokalerna och funktionerna samt deras tillgänglighet planeras omsorgsfullt. Vid planeringen av nya lokaler är det viktigt att i ett så tidigt skede som möjligt beakta synpunkterna hos småbarnspedagogikens experter som använder lokalerna. I ett högklassigt genomförande av småbarnspedagogiken betonas ledningen och organiseringen av verksamheten samt personalens yrkeskunnighet.

Revisionsnämnden har behandlat den utmanande personalsituationen inom sektorn för fostran och lärande i kapitel 2.4.1 Att få och hålla kvar personal i sektorn för fostran och lärande och gett rekommendationer om personalen i slutet av kapitel 2.4.

Revisionsnämndens rekommendation

När nya enheter för småbarnspedagogik planeras och byggs ska barnens bästa och säkerhet samt personalens kompetens beaktas vid lokalplaneringen.

4.2 STÖD FÖR LÄRANDE OCH INKLUDERING INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN, FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN OCH DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN

Enligt lagen om småbarnspedagogik har ett barn som deltar i småbarnspedagogiken rätt att få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande och välbefinnande förutsätter.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ordnas specialundervisningen med beaktande av elevens bästa och förutsättningarna för att ordna undervisningen i samband med den övriga undervisningen eller helt eller delvis i specialklass eller på något annat lämpligt ställe. Stödet ges i första hand i den egna undervisningsgruppen och skolan med olika flexibla arrangemang, om inte elevens bästa nödvändigtvis förutsätter att eleven flyttas till en annan undervisningsgrupp eller skola.

I Esbo har antalet barn som behöver stöd ökat och stödbehovet har blivit mer komplext. De tre nivåerna av stöd för lärande är allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Målet är att stärka inkluderingen.

Finland har förbundit sig att utveckla undervisningen i en inkluderande riktning. Inkludering innebär att varje elev har rätt att gå i en skola som är gemensam för alla, där alla elever har lika möjligheter och är delaktiga. Kännetecknen på inkludering är till exempel:

- Att anpassa studiemiljön så att den passar alla.
- Tillräckligt med stöd i den egna klassen och i den egna närskolan.
- Tillräckligt många speciallärare och specialklasslärare i par med klass- och ämneslärare.
- Ändring av gruppstorlekarna så att de motsvarar stödbehoven.
- Tillräckliga resurser för all undervisning samt stöd för lärande och skolgång.
- En tolerant social atmosfär som tar hänsyn till alla.

Stöd till barnet och inkludering inom småbarnspedagogiken

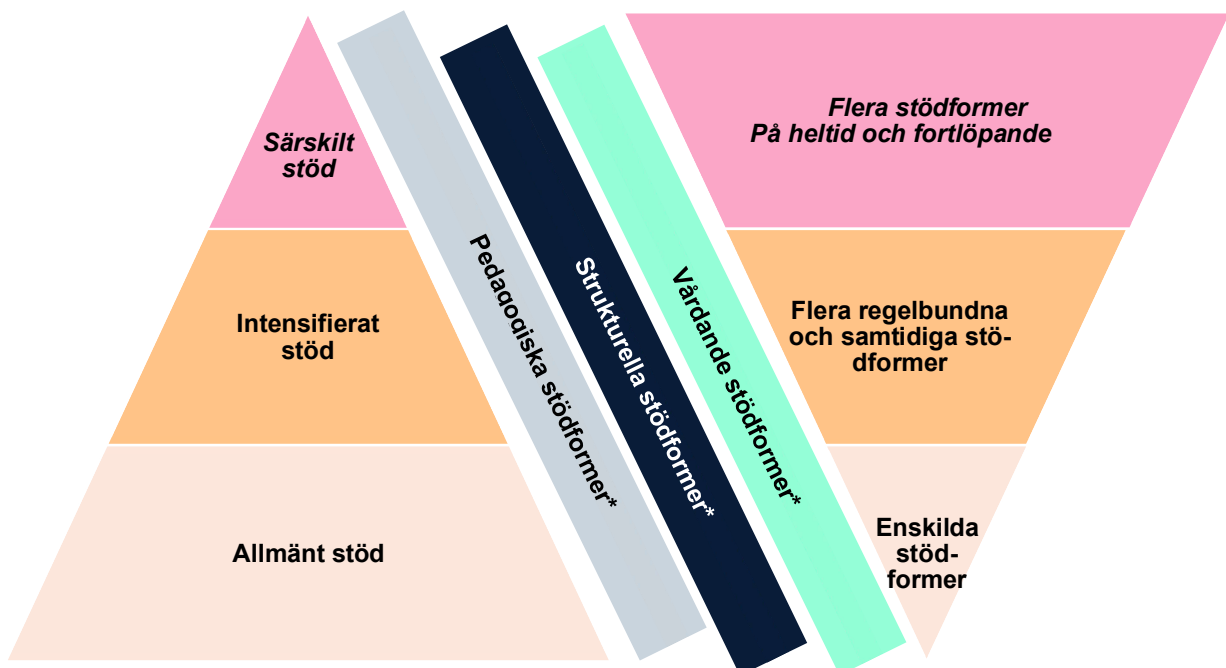
I planen för småbarnspedagogik som trädde i kraft 2022 och i ändringarna av lagen om småbarnspedagogik uppdaterades särskilt definitionen av inkludering och stöd för barnet. Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för genomförandet av stödet för barnet och det ligger på hela personalen enligt arbetsuppgifterna. År 2022 fanns det 1 542 barn som behövde stöd inom den finska småbarnspedagogiken. År 2023 har antalet barn ökat ytterligare.

Personalen som stöder barn omfattar mångsidigt kompetenta speciallärare, speciallärare i specialgrupper, barnskötare inom stöd för barn, specialassistenter och assistenter. Dessutom arbetar en koordinator för specialpedagogik inom varje serviceområde. Språk- och kulturlärarna inom småbarnspedagogiken stöder barnets inläring av finska. Inom den svenska småbarnspedagogiken finns inte alla ovan nämnda yrkesgrupper, utan personalstrukturen är anpassad till servicenätets strukturer.

Enligt planen för småbarnspedagogik ordnas barnets stöd enligt inkluderande principer. Till de inkluderande principerna hör lika rättigheter, jämställdhet, jämlikhet, icke-diskriminering, respekt för mångfald samt social delaktighet och gemenskap som inkluderar alla barn. Enligt riktlinjerna för stöd för barnets utveckling, fostran och lärande ordnas stödet i första hand med olika flexibla arrangemang i barnets egen daghems- eller familjedagvårdsgrupp enligt principerna för inkludering. Den inkluderande verksamhetskulturen har stärkts genom att utveckla personalens och ledarnas kompetens. Ett fungerande samarbete med vårdnadshavarna har en central roll i planeringen av barnets stöd.

Barnet stöds med hjälp av modellen för stöd på tre nivåer som beskrivs på följande sida. I och med lagändringen fattas ett förvaltningsbeslut om barnets nivå för intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster för allmänt stöd. Barnets stöd genomförs i vardagen via pedagogiska, strukturella och terapeutiska stödformer på alla stödnivåer. Antalet stödformer och deras intensitet bestämmer nivån på det stöd som barnet får.

Stödet till barnet kan bestå av pedagogiska, strukturella och vårdande stödformer

***Alla former av stöd används på alla stödnivåer**

Källa: Lapsen tuen käsikirja, Presentationsmaterial för resultatnämndens för finsk småbarnspedagogik vid revisionsnämndens I sektions möte 19.9.2023.

Stöd för lärande och inkludering i förskoleundervisningen

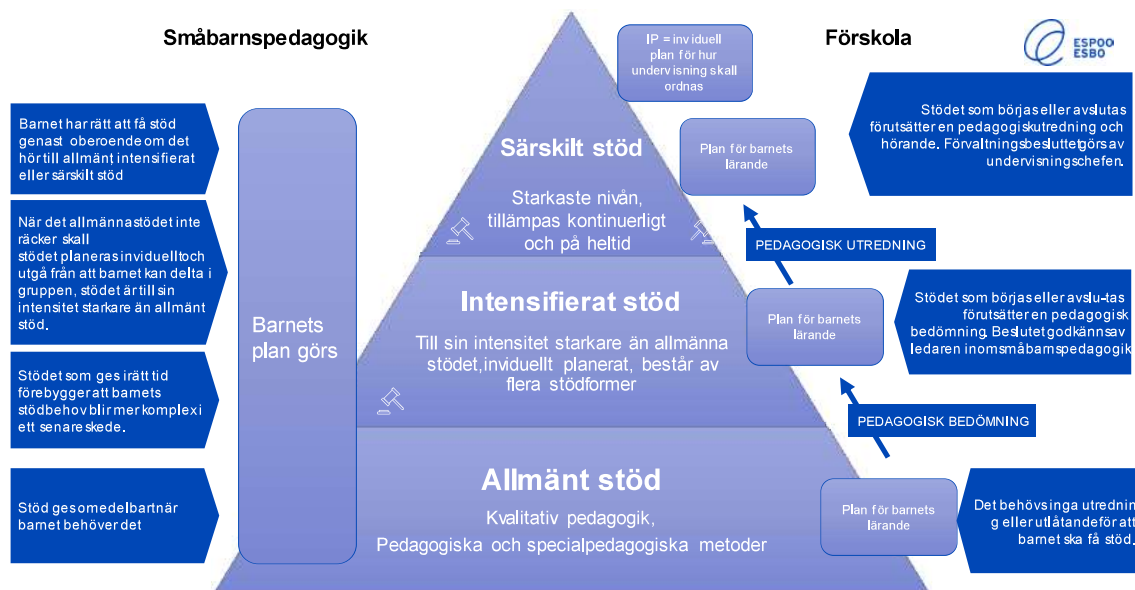
Förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen regleras i lagen om grundläggande utbildning. Förskoleundervisningen styrs av Utbildningsstyrelsens förordning Grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Under förskoleundervisningen för barn i förskoleåldern genomförs stödprocesser enligt lagen om grundläggande utbildning. Den svenska förskoleundervisningen ordnas som kommunal verksamhet inom småbarnspedagogiken i anslutning till lågstadierna.

Utgångspunkten för stödet för fostran och lärande är varje barns och barngrupps styrkor samt de åtgärder och lösningar som vidtas för att möjliggöra delaktighet och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och föränderligt enligt stödbehovet. Det stöd som barnet får bedöms sektorsövergripande tillsammans med barnets vårdnadshavare, specialläraren inom småbarnspedagogiken, förskoleläraren samt vid behov med den yrkesutbildade personalen inom elevhälsan. Vid behov fastställs stödet för barnet enligt trestegsstödet inom förskoleundervisningen. Stödet för ett barn i förskoleåldern ska granskas med tanke på barnets hela dag, och barnet ska få det stöd det behöver även inom småbarnspedagogiken i anslutning till förskoleundervisningen.

Den finska småbarnspedagogiken och den finska undervisningen stärkte 2023 ordnandet av stöd för fostran och lärande för barn som behöver stöd som ett sammanhängande helhet från småbarnspedagogiken till den grundläggande utbildningen. Arbetet inriktades särskilt på utvecklingen av detta övergångsskede och inkludering.

Nedan beskrivs trestegsstöd inom svensk småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning.

Trestegsstöd inom svensk småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Källa: Presentationsmaterial av svenska bildningstjänster vid revisionsnämndens I sektions möte 19.9.2023.

Stöd för lärande och inkludering i den grundläggande utbildningen

Det särskilda stöd barnet behöver ska ordnas så bra som möjligt med tanke på barnets bästa och klassernas funktion. Målet är att stärka inkluderingen.

Pedagogiska stödåtgärder	Allmänt stöd	Intensifierat stöd	Särskilt stöd
Differentiering av undervisning och stödmaterial	•	•	•
Flexibla smågrupper	•	•	•
Bearbeta inlärningsmiljön	•	•	•
Elevhandledning	•	•	•
Elevvårdens stöd	•	•	•
Stödundervisning och förebyggande stödundervisning	•	•	•
Specialundervisning på deltid	•	•	•
Hjälpmedel	•	•	•
Assistenttjänster	•	•	•
Handlednings- och stödtjänster	•	•	•
Undervisningens särskilda tyngdpunkter		•	•
Individualiserad lärokurs			•
Specialundervisning på heltid			•

Källa: Finsk grundläggande utbildning vid revisionsnämndens I sektions möte 19.9.2023.

Exempel på pedagogiska stödåtgärder i den grundläggande utbildningen

- Stödåtgärder på skolnivå: Enhetliga verksamhetssätt inom skolan och strukturer för läsordning och resursfördelning samt samlärande.
- Stödåtgärder i inlärningsmiljön: Gallring av stimuli i undervisningslokalen och val av arbetsplats samt användning av bilder som stöd för verksamheten och dagsprogrammet.
- Undervisningsarrangemang som stödåtgärd: Flexibel gruppering i klassen och mellan klasserna, stödundervisning och specialundervisning på deltid.
- Material och differentiering: Differentierat läromaterial, lättare uppgifter och uppdelning i delar samt användning av hjälpmaterial och hjälpredskap.
- Undervisningsinnehåll och bedömning: Differentiering av innehållet, att visa på mångsidig kompetens bland annat i form av muntliga prov samt individualiserad lärokurs (särskilt stöd).
- Stödåtgärder för beteende och arbete: Respons- och belöningssystem, förutseende av övergångssituationer och förändringar samt strukturer i vardagen och verksamheten.

Inom finsk grundläggande utbildning omfattar det särskilda stödet sammanlagt 3 067 elever av vilka 1 371 har integrerats i den allmänna undervisningen och 1 696 går i specialklass under läsåret 2023–2024. Inom den svenska grundläggande utbildningen fick sammanlagt 156 barn särskilt stöd 2022 och av dem 103 barn i smågrupper. Elevantalet inom det särskilda stödet beräknas öka en aning år 2024.

Enligt budgeten för 2024 ska det särskilda stöd barnet behöver ordnas så bra som möjligt med tanke på barnets bästa och klassernas funktion. Stödet ges med tillräckliga resurser i barnets egen skola, inom elevupptagningsområdet, annars i storområdet eller på stadsnivå. Specialklasser läggs inte ner. Särskilt stöd i finska smågrupper ges särskilt vid behandling av emotionella och sociala svårigheter. Stödundervisning för funktionsnedsatta ordnas i specialklasser på regional nivå eller stadsnivå och resurserna ges per elev enligt beslutet om särskilt stöd. Finsk grundläggande utbildning har som mål att förnya specialundervisningen tillsammans med skolorna så att allt fler elever kan gå i närskolan eller i en annan skola i området. Den svenska undervisningen för funktionsnedsatta i klass ordnas i enlighet med samarbetsavtalet i Helsingfors.

Resurserna för stöd för lärande inom den finska grundläggande utbildningen fördelas inom ramen för budgetanslagen, dvs. nivån kan variera från år till år. Resurserna för elever med särskilt stöd och elever med intensifierat stöd påverkas av skolans elevantal samt skolområdets socioekonomiska bakgrund. Bland elever som får särskilt och intensifierat stöd är andelen elever med främmande språk som modersmål större än deras andel av alla elever. När det gäller flerspråkiga elever är det viktigt att identifiera om eleven behöver intensifierat eller särskilt stöd eller om det är fråga om bristfälliga kunskaper i finska. Det finns många modeller för beaktande av elevernas behov och i Esbo beslutar skolorna om åtgärder och praxis för inkludering. Specialundervisning på deltid är en av de vanligaste metoderna för inkludering.

Målet är att specialundervisningen förnyas tillsammans med skolorna så att allt fler elever kan gå i närskolan eller i en skola i området.

År 2022 var andelen elever med intensifierat stöd i finsk och svensk undervisning större i Esbo än i Vanda och Helsingfors. Andelen elever med särskilt stöd var mindre i Esbo än i Vanda och Helsingfors.

Revisionsnämndens slutsatser

Antalet barn som behöver stöd har ökat och det finns olika stödbehov. I Esbo har man identifierat regionala skillnader i barnens stödbehov och skolmognad.

Inom småbarnspedagogiken ordnas barnets stöd i första hand i barnets egen grupp i enlighet med principerna för inkludering. Varje barn har i första hand rätt att få stöd i sin grupp eller, när barnets stödbehov förutsätter det, i en smågrupp eller specialgrupp.

Barnen ska erbjudas stöd i rätt tid och på rätt nivå. Specialundervisningsklasserna bör utökas så att de motsvarar ökningen av antalet barn och behov. Inkludering ska inte vara ett sparmedel, utan undervisningen ska ha tillräckliga personalresurser och andra resurser för att trygga förutsättningarna för inlärning och en lärmiljö som lämpar sig för alla elever. När gruppindelningen genomförs är det viktigt att beakta att barnen har mycket olika behov av särskilt stöd.

Revisionsnämndens rekommendation

När specialundervisningen förnyas ska barnens behov av stöd tillgodoses. Inkludering ska inte användas som sparmedel. Vid inkludering ska alla barn garanteras tillräckligt stöd och en lämplig lärmiljö.

4.3 STÖDJANDE AV ELEVER MED FINSKA ELLER SVENSKA SOM ANDRA SPRÅK

På riksnivå ökar skillnaderna mellan familjer och regioner på grund av socioekonomisk bakgrund, invandrabakgrund eller kön. Den ökande utbildningsmässiga ojämlikheten påverkar barnens utgångslägen och återspeglas från småbarnspedagogiken till den grundläggande utbildningen. De regionala skillnaderna syns både i personalens ökade arbetsbörda och i barnens ökade stödbehov och lägre skolmognad.

I Esbo har antalet flerspråkiga elever och elever som behöver stöd ökat inom den grundläggande utbildningen och elevernas behov av stöd har blivit mångsidigare. I Esbo koncentreras dessa utmaningar särskilt till vissa områden. Esbo har 73 finska grundskolor och 10 svenska grundskolor med sammanlagt över 30 000 elever. I början av 2024 fanns det 10 490 flerspråkiga elever i den finska grundläggande utbildningen.

Enligt Berättelsen om Esbo 2021–2025 är Esbos mål att vara bäst i Finland på att integrera. Inlärningsresultaten ska förbättras så att skillnaden mellan inlärningsresultaten för elever med invandrabakgrund och övriga elever i Esbo halveras under fullmäktigeperioden. Samtidigt ser staden till att inlärningsresultaten bland de elever som har finska eller svenska som modersmål också i fortsättningen håller sig på toppnivå i landet. Budgetmålet för 2023 var att integrationen i Esbo är resultatrik.

I utvärderingen utreddes de verksamhetssätt och resurser som tagits i bruk inom den grundläggande utbildningen för att stöda elever som har finska eller svenska som andra språk. I utvärderingen avses med främmande språk andra språk än finska, svenska och samiska. Med termen person med invandrabakgrund avses en person som är född utomlands, som inte är finsk medborgare men som bor i Finland och har uppehållstillstånd. Med termen S2 avses både finska och svenska som andra språk.

Ordnanande av S2-undervisning och språkmedveten undervisning

I den grundläggande utbildningen beaktas de olika behoven av språkinläring hos elever med invandrabakgrund genom att erbjuda en möjlighet att studera finska eller svenska som andra språk. Målet med S2-undervisningen är att eleven uppnår sådana grundläggande språkfärdigheter att hen kan fungera och studera i den omgivande språkgemenskapen på lika villkor som andra. Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) kan en elev studera enligt S2-lärokursen om elevens modersmål inte är finska, svenska eller samiska eller om eleven i övrigt har en flerspråkig bakgrund.

Anordnandet av S2-undervisning påverkas av lagstiftningen om undervisningen i lärokursen, bestämmelserna i grunderna för läroplanen, behörighetsvillkoren för lärare samt grunderna för statsunderstödet. S2-undervisning ordnas i en separat grupp, delvis under lektionerna i finska eller svenska språket och litteraturen, och delvis i S2-gruppen, som kompanjonundervisning samt som en kombination av de ovan nämnda. S2-kompanjonundervisningen och modersmålsundervisningen i finska eller svenska har gett goda resultat både med tanke på elevernas lärande och lärarnas ork. Eleven uppmuntras att delta i undervisningen i det egna modersmålet.

Elevernas flerspråkighet beaktas för att deras språkmedvetenhet ska utvecklas. Elevernas aktiva flerspråkighet utvecklas i samarbete med lärarna i det egna modersmålet samt med andra lärare och hemmet. Ämnesmedvetna arbetssätt innebär samarbete mellan S2-lärare och ämneslärare. Undervisningen differentieras när eleven helt eller delvis deltar i undervisning i finska språket och litteraturen. Textslagsbaserade läs- och skrivuppgifter differentierar undervisningen redan som sådan, eftersom eleverna studerar med samma struktur på det sätt som deras egna färdigheter förutsätter. Undervisningen differentieras också genom läromedel.

Inom den finska grundläggande utbildningen är det nytt för många lärare att undervisa flerspråkiga elever, och lärarna behärskar ännu inte till alla delar metoderna för språkmedveten undervisning. Enligt sektorn för fostran och lärande behöver både ämneslärare och klasslärare mer utbildning i

S2-undervisning och språkmedveten undervisning för att säkerställa undervisning av hög kvalitet. Inom den finska grundläggande utbildningen har man en lång tradition av verksamhet med lärare som sköter särskilda pedagogiska utvecklingsuppgifter. Under läsåret 2023–2024 fokuserar två lärare särskilt på S2-undervisning samt två lärare på att främja språkmedveten undervisning.

I samband med projektet Meliora ordnas fortbildning för lärarna om språkmedveten undervisning, elevernas flerspråkighet och utvecklande kunskaper i finska, grunderna för inläring av det andra språket, samundervisning, segregation mellan olika områden och språkligt stöd för nyanlända elever. I skolorna finns en lärare som ansvarar för förankringen av språkmedvetenheten, vars uppgift är att främja ibruktandet av språkmedvetna undervisningsmetoder i den egna skolan. Lärarna har fått utbildning i användningen av självutvärderingsverktyget Roadmap, som utvecklats av Utbildningsstyrelsen och ECML (European Centre for Modern Languages). I utvärderingsverktyget efterfrågas lärarnas, elevernas och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter om språkmedvetenheten. Utifrån resultaten av enkäten får skolan en bedömning av språkmedvetenheten samt anvisningar om hur man förbättrar språkmedvetenheten i den egna skolan.

Utmaningen är ofta att vårdnadshavarens kunskaper i finska eller svenska kan vara bristfälliga, vilket försvårar stödet för elevens studier samt kommunikationen mellan hemmet och skolan. I grundskolorna i Esbo finns kulturhandledare som fungerar som kontaktpersoner mellan familjer och lärare och som förbättrar möjligheterna till samarbete mellan hem och skola. Verksamheten kombinerar konsultation, servicehänvisning, tolkning och stöd för elevernas och deras familjemedlemmars identitet. I den finska grundläggande utbildningen har man identifierat att vårdnadshavarna ibland väljer lärokursen finska som andra språk för eleven, även om barnet med tanke på sina färdigheter kan studera finska enligt lärokursen modersmål och litteratur. År 2023 inledde Esbo stad projektet Oma lähiö – paras lähiö! som fokuserar på att förebygga skolsegregation.

Personal, elevantal och anslag i S2-undervisningen

Sektorn för fostran och lärande har rapporterat att utmaningen i undervisningen för elever med S2-bakgrund och annan invandrarbakgrund är att få kompetenta lärare till Esbo. Inom den finska grundläggande utbildningen registreras inte antalet behöriga S2-lärare och lärare som undervisar i S2-lärokursen i systemet Sarastia eller något annat persondatasystem. Det var inte möjligt att utreda antalet skolor med en omfattande enkät enligt tidtabellen för utvärderingen. S2-undervisning ges av modersmåls lärare, klasslärare, lärare i språk- och kulturgrupper samt lärare i andra ämnen. Den svenska grundläggande utbildningen har två fast anställda, ambulerande S2-lärare. Lärarnas resurser fördelas mellan skolorna utifrån elevernas behov. Resursfördelningen mellan skolorna görs i samarbete med lärarna i språk- och kulturgrupperna för att minimera eventuella överlappningar.

Resursfördelningen för S2-undervisningen är inte direkt kopplad till elever som studerar enligt S2-lärokursen, så beslutet om lärokursen fattas enligt elevens verkliga språkkunskaper och inte i hopp om bättre resurser. Resurserna beviljas alltid inom ramen för budgeten, så resursnivån kan variera. Grunderna för fastställande av resurser utvärderas årligen. På uppdrag av stadsstyrelsens förhandlingskommitté genomfördes våren 2023 en enkät bland lärarna om resursernas tillräcklighet. Dessutom genomför den finska grundläggande utbildningen servicenätlösningar med vilka andelen flerspråkiga elever i skolorna kan jämnas ut.

I följande tabell presenteras antalet flerspråkiga elever och S2-elever inom den finska grundläggande utbildningen i Finlands största städer läsåret 2023–2024.

Antal elever	Esbo	Helsingfors	Vanda	Tammerfors	Uleåborg	Kuopio	Jyväskylä	Lahtis
Flerspråkiga elever	8 708	11 468	7 659	3 236	977	875	804	1 487
S2-elever	8 286	11 399	7 426	2 980	985	787	705	1 374
Alla elever	31 117	43 777	23 931	18 520	21 374	11 073	12 444	10 327

Källor: Uppgifter från sektorn för fostran och lärande i Esbo 5.4.2024, uppgifter från Helsingfors stads revisionskontor, sektorn för fostran och utbildning 23.10.2023, uppgifter från Vanda stads externa revision, enheten för fostran och lärande 21.12.2023, uppgifter från Tammerfors revisionsenhet 5.2.2024, uppgifter från Uleåborgs enhet för extern revision 6.2.2024, uppgifter från revisionsenheten i Kuopio, serviceområdet för fostran och lärande 21.12.2023, uppgifter från revisionsenheten i Jyväskylä 8.2.2024, uppgifter från revisionsenheten i Lahtis 5.2.2024.

I följande tabell presenteras elevantalen i de olika lärokurserna i finska och svenska i den grundläggande utbildningen i Esbo. Enligt elevantalen är lärokursen i finska som andra språk betydligt vanligare än svenska som andra språk.

Lärokurs	Antal elever	Procentandel
Finska språket och litteraturen	23 331	71,0 %
Svenska språket och litteraturen	2 998	9,1 %
Finska som andra språk	6 534	19,9 %
Svenska som andra språk	51	0,2 %
Totalt	32 844	100,0 %

Källa: Utbildningsstyrelsens statistiktjänst kommunvis enligt läroanstalt.

I följande tabell presenteras timkvoterna för den förberedande undervisningen i Esbo och invandrarundervisningen i gruppform samt tilläggsresurserna för elever inom finsk grundläggande utbildning som studerar i den allmänna undervisningens grupper enligt flyttningsdagen utöver den elevspecifika basresursen. Tilläggsresurser kan användas för att till exempel ordna kompanjonundervisning på elevens eget modersmål.

Förberedande undervisning och invandrarundervisning i gruppform	Timkvot
Årskurs 0–2	23
Årskurs 3–4	25
Årskurs 5–6	26
Årskurs 7–10	30
Elever som studerar i grupper inom den allmänna undervisningen enligt flyttningsdag till Finland	Resurs per elev
0–3 år	2,44
3–5 år	1,24
4–7 år	0,96
7–10 år	0,66
Dessutom en skolspecifik standard	1,76

Källa: Esbo stadsfullmäktige 12.6.2023 § 72 Fråga om resurserna för S2-undervisningen i Esbo.

Mål: integrationen i Esbo är resultatrik

Esbo stads budgetmål för 2023 var *Integrationen i Esbo är resultatrik*. Målet för resultatenheten för finsk grundläggande utbildning 2023 var att *skillnaden i inlämningsresultaten för barn och unga med invandrarbakgrund och övriga barn och unga minskar med 20 procent jämfört med år 2021*. Uppnåendet av målen mättes med resultaten från lästestet Allu som testar flerspråkiga och finskspråkiga elevers läsning i årskurs 2 och 4 samt genom medeltalet av läsårsbetygens vitsord i årskurs 6 och 9. I följande tabell rapporteras mätarnas utfallsuppgifter.

Klass	Finskspråkig		Flerspråkig		Differens	
	År 2021	År 2023	År 2021	År 2023	År 2021	År 2023
Resultat från lästestet Allu i årskurs 2, tillräcklig läskunnighet	65,9 %	60,9 %	17,5 %	17,9 %	48,4 %-enheter	43 %-enheter
Resultat från lästestet Allu i årskurs 4, tillräcklig läskunnighet	59,9 %	59,8 %	23,0 %	18,3 %	36,9 %-enheter	41,5 %-enheter
Medeltalet av vitsorden i läsårsbetyget i årskurs sex	8,56	8,52	7,86	7,85	0,70	0,67
Medeltalet av vitsorden i läsårsbetyget i årskurs 9	8,43	8,39	7,64	7,67	0,79	0,72

Källa: Den finska grundläggande utbildningens fjärde delårsöversikt 31.12.2023.

Skillnaderna i inlärningsresultaten har inte minskat mellan finskspråkiga och flerspråkiga elever, eftersom skillnaderna i inlärningsresultaten enligt indikatorerna antingen ökade eller minskade till största delen på grund av att de finskspråkiga elevernas inlärningsresultat försämrades. Målet för resultatenheten för den finska grundläggande utbildningen att *skillnaden mellan inlärningsresultaten för barn och unga med invandrarbakgrund och övriga barn och unga minskar med 20 procent jämfört med 2021* uppnås inte.

Resultatenheten Svenska bildningstjänster hade som mål att 2023 *stöda personer som integreras på svenska*. Uppnåendet av målet mättes genom andelen som inte var svensk- eller finskspråkiga inom den svenska småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. I den svenska småbarnspedagogiken var andelen flerspråkiga 2,76 procent, i den grundläggande utbildningen 3,21 procent och i gymnasieutbildningen 11,7 procent. Svenska bildningstjänster bedömer att målet framskrider planenligt.

Revisionsnämndens slutsatser

Antalet flerspråkiga elever i Esbo har ökat kraftigt på kort tid och flerspråkiga elever har koncentrerat sig till vissa skolor, vilket har lett till att skolorna har differentierats och det har blivit svårare för flerspråkiga elever att lära sig finska eller svenska. Barnens regionala differentiering är betydligt starkare än hos vuxna. I barndomens kritiska skede kan områdenas sociala och institutionella verkligheter påverka individer, livsvägar och förväntningar på framtiden. År 2023 inledde Esbo projektet Oma lähiö – paras lähiö! som fokuserar på att förebygga skolsegregation.

S2-undervisningen hjälper, i samarbete med hemmen, modersmålsundervisningen och andra läroämnen, eleven att bygga sin språkliga och kulturella identitet i ett kulturellt mångfaldigt och multimedialt samhälle. Revisionsnämnden anser det vara en bra lösning att ordna S2-undervisning och undervisning i finska eller svenska samtidigt. Detta har gett goda resultat inom elevernas lärande och minskat på lärarnas belastning. Dessutom anser revisionsnämnden att det är viktigt att mödrar med invandrarbakgrund lär sig finska eller svenska och att digitaliseringen utnyttjas i stor utsträckning i S2-undervisningen samt uppmanar till att utveckla metoder för att utöka deras språkkunskaper. Digitaliseringen ska även utnyttjas i stor utsträckning i S2-undervisningen.

Enligt sektorn för fostran och lärande kräver utvecklingen av en språkmedveten verksamhetskultur i skolor mer tid och resurser än för närvarande, vilket stödjer alla elevers högkvalitativa undervisning och välbefinnande. För att säkerställa undervisning av hög kvalitet behöver både ämneslärare och klasslärare mer utbildning i S2-undervisning och språkmedveten undervisning. I samband med projektet Meliora ordnas fortbildning för lärarna om språkmedveten undervisning.

Revisionsnämndens rekommendation

Stadens ledning bör för sin del påverka statsandelsfinansieringen för fostran och lärande, eftersom andelen elever med främmande språk som modersmål i huvudstadsregionen är betydligt högre än i landet i genomsnitt.

4.4 UNGDOMSTJÄNSTER

I ungdomslagen avses med ungdomsarbete stöd till unga under 29 år i deras uppväxt, självständighetsprocess och delaktighet i samhället. Syftet med ungdomslagen är dessutom att främja jämlikhet och jämställdhet bland unga samt främja tillgodoseendet av deras rättigheter. Utgångspunkterna för att uppnå målet är till exempel solidaritet, kulturell mångfald och internationalism samt hållbar utveckling och sektorsövergripande samarbete. Ungdomsarbete och ungdomspolitik hör till kommunens lagstadgade uppgifter. Kommunen ska ordna tjänster och lokaler för unga samt stödja medborgarverksamheten för unga.

Serviceområdet ungdomstjänster vid resultatenheten för finsk utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster ansvarar för ungdomsarbetet, utbudet av tjänster, beredningen av ansökan om statsandelar och statsunderstöd, ärenden som gäller ungdomsfullmäktige och utvecklingen av verksamheten i samarbete med partner. I serviceområdet ingår enheterna för lokala ungdomstjänster, enheten stödtjänster för ungdomsarbete samt Navigatorhusets tjänster. Resultatenheten Svenska bildningstjänster har som uppgift att delta i genomförandet av ungdomstjänsterna. Ungdomstjänsterna skapar möjligheter för fritidsintressen, tidsfördriv och fina upplevelser. Unga kan delta i verksamheten till exempel i ungdomslokaler, på olika evenemang och på webben. All verksamhet är avgiftsfri. Den huvudsakliga målgruppen för ungdomstjänsternas verksamhet är unga i åldern 12–17 år. Den sekundära målgruppen är 9–12-åringar i de lägre årskurserna. *Sysselsättningstjänsterna för unga och Navigatorhusets verksamhet behandlas i kapitel 3.2.*

Ungdomsarbetets syfte och mål

I enlighet med värderingarna i Berättelsen om Esbo är målet för ungdomstjänsterna i Esbo att agera öppet, rättvist, jämlikt, jämställt, humant och vidsynt med beaktande av tillgänglighet. Grunderna för verksamheten är delaktighet, digitalt, hållbart och internationellt ungdomsarbete samt främjande av psykiskt välbefinnande. Utvecklingen av det digitala ungdomsarbetet och digitalt spelande samt den övriga fritidsverksamheten för unga med funktionsnedsättning var ett av spetsmålen för 2023, och målet är att fortsätta utvecklingsarbetet i större utsträckning. I Ung Esbos kommunikation syns de ungas mångfald. Målet för ungdomstjänsterna uppnåddes. Antalet möten med unga överskrider nu antalet möten under tiden före coronapandemin. Utgångspunkten var 172 927 möten och antalet möten med unga var 176 890.

Antalet möten med unga per tjänsteprodukt åren 2022 och 2023.

Produkt	2022	2023	Ändring, %
Lokalt ungdomsarbete	125 695	141 459	12,5
Läger och lovverksamhet	4 788	5 133	7,2
Ungdomsarbete för regnbågsunga 50 %	294	284	-5,1
Uppsökande ungdomsarbete	8 590	10 304	5,8
Webbplattformen Discord	2 002	1 413	-29,4
Kulturellt ungdomsarbete	4 156	4 807	15,6

Källa: Bilaga 5 till protokollet för ungdomssektionen 29.2.2024.

Lokalt ungdomsarbete genomförs i fem områden: Esbo centrum, Esboviken, Alberga, Mattby-Olars-Hagalund samt Norra Esbo. Det finns 18 ungdomslokaler. De unga deltar i planeringen av ungdomslokalernas verksamhet. Sammanlagt 538 unga svarade på den årliga enkäten om ungdomslokaler, vars resultat behandlas tillsammans med de unga. Antalet möten inom det regionala ungdomsarbetet ökade med 12,5 procent jämfört med år 2022. I siffran ingår möten vid ungdomslokalerna och den verksamhet som sker vid dem områdesvis, sommarlovsverksamhet, uppsökande ungdomsarbete, möten under evenemang på webbplattformen Discord och kulturellt ungdomsarbete samt 50 procent av det ungdomsarbetet för regnbågsunga. Dessutom sker möten med unga i deras vardagsmiljö med hjälp av två enheter för uppsökande ungdomsarbete, mopedverksamhet, digitalt ungdomsarbete, skolsamarbete och mobilt ungdomsarbete i ungdomslokalernas närområden.

Syftet med uppsökande ungdomsarbete är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som till exempel främjar deras självständighetsprocess samt möjligheter till utbildning och inträde på arbetsmarknaden. Staden har ökat resurserna för fältarbete. Det uppsökande ungdomsarbetets grundläggande uppgift är att möta unga i offentliga och halvoffentliga lokaler där de befinner sig, i regel på kvällar och veckoslut och över kommungränserna. De viktigaste innehållen i mötena är servicehandledning av hög kvalitet och pedagogiska samtal. Ur det mobila uppsökande ungdomsarbetets synvinkel går det bra för största delen av de unga, men även dessa unga kan ha behov av en trygg vuxen och att träffa uppsökande ungdomsledare som kan diskutera med och som kan stödja de unga i vardagliga frågor. En del av ungdomarna har dock utmaningar med till exempel rusmedel, våld, skolgång och ork, och de litar inte på vuxna och har en hopplös syn på framtiden.

Inom det lokala ungdomsarbetet förekommer aktuella utmaningar i rekryteringen. Det finns inte tillräckligt många behöriga sökande till kvälls- och veckoslutsbetonat arbete, och på grund av arbetets karaktär och personalens åldersstruktur är omsättningen stor. För att svara på rekryteringsutmaningarna har man samarbetat och berett åtgärder med städerna i huvudstadsregionen. Ungdomstjänsterna har också i den kvalitativa personalplanen som mål att öka möjligheterna att hålla kvar personal bland annat genom att granska uppgiftsbeskrivningarna och bättre utnyttja personalens utbildningsbakgrund.

Ungdomstjänsterna stöder ungdomsföreningar, ungdomsorganisationer och ungdomsgruppers verksamhet i Esbo genom understöd och genom att erbjuda lokaler för uthyrning samt låna ut lägerutrustning. År 2023 delades cirka 483 000 euro ut som organisationsunderstöd. Partnerskapsbidragen uppgick till cirka 97 000 euro för sommarverksamhet och cirka 87 000 euro för annan verksamhet. I ett projekt för ungdomsarbete i skolorna, som inleddes hösten 2023, inledde fem ungdomsledare sitt arbete i nio olika skolor. En av ledarna är handledare för ungdomsarbete på svenska. Syftet med projektet är att utveckla en modell för ungdomsarbete i skolorna och att skapa förutsättningar för etablering av verksamheten i Esbo. Projektet finansieras av Regionförvaltningsverket i Södra Finland till slutet av år 2024.

Fostran i hållbar utveckling är en del av ungdomsarbetets dagliga arbete och en ekovardag genomförs på alla verksamhetsställen, till exempel genom att återvinna och sortera, undvika matsvinn och utnyttja matsvinnprodukter samt genom att delta i temadagar och evenemang för hållbar utveckling. Verksamheten och evenemangen för hållbar utveckling planeras och genomförs tillsammans med de unga samt genom partnerskap.

Inom ungdomstjänsterna mäts förutom kundnöjdheten även hur unga upplever att tjänsterna motsvarar deras behov och hur de upplever innehållet i tjänsten. Till exempel lyfter man från enkäterna om ungdomslokaler fram det viktigaste utvecklingsobjektet i ungdomslokalernas verksamhetsplaner för nästa period.

Enligt budgeten för 2024 riktas ungdomstjänsternas resurser i större utsträckning till förebyggande fältarbete samt till samarbete med polisen för förebyggande och ingripande i ungdomsbrottsligheten på de mest kritiska platserna i Esbo. Beloppet av de understöd som betalas till ungdomsföreningarna hålls på minst 2023 års nivå och ungdomsfullmäktiges verksamhet stöds genom insatsen av två koordinatörer för ungdomsarbete.

Revisionsnämndens slutsatser

I ungdomsarbetet är det viktigt att de unga deltar i verksamheten och påverkar, och detta syns i ungdomstjänsternas mål och tjänster. Det uppsökande ungdomsarbetet har en central roll i att nå och stödja unga som riskerar att marginaliseras. Det är viktigt att sörja för ungdomslokalernas regionala täckning. Ungdomstjänsterna utför ett värdefullt arbete, särskilt med tanke på att allt fler barn och unga mår dåligt.

Revisionsnämndens rekommendation

Ungdomstjänsternas goda samarbete med olika aktörer ska fortsätta för att kunna nå alla barn och unga som behöver stöd.

5 UTVÄRDERING AV STADSMILJÖSEKTORNS TJÄNSTER

5.1 TILLGÄNGLIGHET I DEN BYGGDA STADSMILJÖN OCH I STADENS BYGGNADER

Enligt riktlinjerna i Berättelsen om Esbo byggs staden invånar- och kundorienterat till en trivsam och trygg hemstad. På stadens webbplats konstateras det om tillgängligt byggande att Esbo planerar, underhåller och bygger en tillgänglig omgivning. Tillgängligheten beaktas i planläggning, nya offentliga byggnader, ombyggnadsprojekt och i allmänna områden.

I utvärderingen granskades om åtgärderna inom stadsmiljösektorns verksamhetsområde främjar målet att bygga en trygg och trivsam hemstad i fråga om den byggda miljön och tillgängligheten i stadens byggnader. Genomförandet av invånar- och kundorienteringen samt samarbetet kring tillgängligheten i den byggda miljön och i stadens byggnader granskades ur rådets för personer med funktionsnedsättning och ur äldreådets perspektiv.

Definition av tillgänglighet i den byggda miljön och tillgänglighetsnivåer i byggnader

I den byggda miljös tillgänglighet beaktas mångfalden bland användarna vid planering, genomförande och underhåll. Det är möjligt att uppnå jämlik delaktighet genom tillgängliga miljöer tillsammans med tillgängliga tjänster och verktyg samt begriplig information. Den byggda miljön eller en enskild byggnad är tillgänglig när den är fungerande, säker och behaglig för användarna, och när det är lätt för användarna att få tillträde till alla lokaler i byggnaden. I en tillgänglig miljö är lokalerna och deras funktioner så enkla och logiska som möjligt.

Främjandet av tillgängligheten indelas i basnivå och specialnivå. Förenklat innebär tillgänglighet på basnivå att man bygger enligt lag och förordning. Av stadens lokaler är till exempel skolor och daghem lokaler på basnivå. Objekt med särskild tillgänglighet är offentliga byggnader som är planerade för alla användare, samt servicelokaler som är ämnade för seniorer och personer med funktionsnedsättning. Särskild tillgänglighet innebär att en byggnad har fasta hjälpmedel och funktioner som förutsätts också i någon annan förordning utöver byggförordningen. Objekt med särskild tillgänglighet är projekt för specialbostäder, sjukhus och hälsostationer, trafikterminaler, specialläroanstalter samt olika slags lokaler för kultur och idrott, såsom bibliotek och simhallar.

Tillgänglighet i stadsplaneringen

Stadsplaneringscentralen bedömer förutsättningarna för tillgänglighet första gången i början av detaljplanläggningen. De planerade nya detaljplaneområdenas lämplighet för det avsedda användningsändamålet undersöks genom att till exempel granska terrängformer. Avsikten är att placera offentliga tjänster på tillgängliga platser invid goda kollektivtrafikförbindelser. Vid behov förutsätts det att till exempel hissar installeras, om det inte finns obehindrad passage på grund av höjdförhållandena. Planer som kräver särskild uppmärksamhet med tanke på tillgängligheten är till exempel områden i centrum där det rör sig mycket människor och där det förekommer olika nivåer i höjdförhållandena.

Stadsplaneringscentralens senaste åtgärder till stöd för en tillgänglig planering har varit informationskampanjer riktade till trafikplanerare, och uppmärksamhet har särskilt fästs vid utrymmesreserveringar för platser för lämnning och hämtning nära ingångarna till byggnader. Vid stadsplaneringscentralen har det också utarbetats kartförslag där områden med särskild tillgänglighet och platser som är svåra med tanke på tillgängligheten lyfts fram. Enheten använder en handbok för områdesplanering, i vilken lagstiftning, definitioner, anvisningar och processschema om tillgänglighet har sammanställts. I handboken finns även exempel på tillgängliga lösningar och konstruktioner.

Trafikplaneringen och detaljplanläggningen är representerade vid sammanträdena för arbetsgruppen Rakennetaan kaikille (Vi bygger för alla). På sammanträdena presenteras de planläggningsprojekt som är viktigast med tanke på tillgängligheten, såsom stadscentrum, tjänstekoncentrationer och projekt för specialbostäder. I fråga om andra intressentgrupper diskuteras

tillgängligheten vid behov med projektplanerare och till exempel med markägare, om detaljplanen bereds på deras initiativ.

Vid stadsplaneringens invånarmöten beaktas tillgänglighet vid val av rutter för planpromenader och andra specialarrangemang, samt genom att om möjligt ordna invånarmötena i tillgängliga lokaler.

Tillgänglighet på allmänna platser i stadsmiljön samt vid byggnadernas trafikleder och på parkeringsplatser

Stadsteknikcentralen utnyttjar i sitt arbete de så kallade SuRaKu-korten, som bygger på projektet *Suunnittelu, rakentaminen, kunnossapito: Esteettömien julkisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon ohjeistaminen katu-, viher- ja piha-alueilla* och ger anvisningar för planering, byggande och underhåll av tillgängliga allmänna områden. Esbo har deltagit i utarbetandet av föreskrifter, anvisningar och rekommendationer för tillgänglighet, som gör planeringen av tillgängligheten i stationsmiljöer smidigare. Till exempel i stadsbaneprojektet Alberga–Esbo centrum, som inleds inom den närmaste tiden, hänför sig tillgänglighetskriterierna och tillgänglighetsprinciperna bland annat till utrymmenas och rutternas bredd och höjd, beteckningar och kommunikation, lutning, belysning och sammankoppling av tillgängliga rutter med tjänster.

I statsrådets förordning om tillgänglighet i den byggda miljön föreskrivs att det i en byggnad ska finnas en minst 1 200 millimeter bred rutt som är synlig, jämn, hård och halkfri, från tomtens eller byggplatsens gräns samt från lokalen och det område som betjänar användningen av byggnaden. Av de bilplatser som finns till förfogande för byggnaden ska ett tillräckligt antal, dock minst en bilplats, vara avsedd för personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga. De tillgängliga bilplatserna ska vara minst 3 600 millimeter breda och minst 5 000 millimeter långa, och ska märkas med en symbol för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Tillgänglighet i byggnadstillsynsprocessen

Den kommunala byggnadstillsynsmyndighetens uppgifter följer markanvändnings- och bygglagen samt markanvändnings- och byggförordningen. Byggnadstillsynsmyndighetens uppgift är att övervaka att planerna följs, sörja för behandlingen av tillstånd som gäller byggande och andra åtgärder samt att för sin del övervaka underhållet av den byggda miljön och byggnaderna. Till byggnadstillsynsmyndighetens uppgifter hör också att övervaka byggnadsverksamheten med tanke på allmänt intresse samt att för sin del se till att lagen iakttas vid byggandet. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet har också till uppgift att sörja för den allmänna handledningen och rådgivningen i byggandet som behövs inom kommunen. Byggnadstillsynen har till uppgift att övervaka att den som påbörjar ett byggprojekt fullgör sin omsorgsplikt också i fråga om tillgänglighet.

Tillgänglighet i byggnadstillsynsprocessen		
Förberedande skede	Handläggning av ansökan	Tillsyn över byggplatsen och slutsyn
Markanvändnings- och bygglagen 117 e § Tillgänglighet: "Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden och dess gårds- och vistelseområden på det sätt som användningsändamålet, antalet användare och antalet våningsplan förutsätter projekteras och uppförs så att tillgänglighet och användbarhet beaktas särskilt med tanke på barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. ---"		
Syftet med det förberedande skedet är att styra planeringen av projektet på ett förutsägbart sätt så att bestämmelserna om tillgänglighet beaktas.	Markanvändnings- och bygglagen 135 § Förutsättningarna för bygglov på detaljplaneområden "För att bygglov skall beviljas på ett detaljplaneområde förutsätts att: --- --- 2) byggandet uppfyller de krav som ställs på det i 117 § samt andra krav som ställs i denna lag eller med stöd av den ---"	Markanvändnings- och bygglagen 153 § Slutsyn "Slutsyn kan förrättas när den som påbörjat byggprojektet har meddelat byggnadstillsynsmyndigheten att: 1) byggnadsarbetet har slutförts i enlighet med bygglovet och de bestämmelser och föreskrifter som gäller byggande; ---"

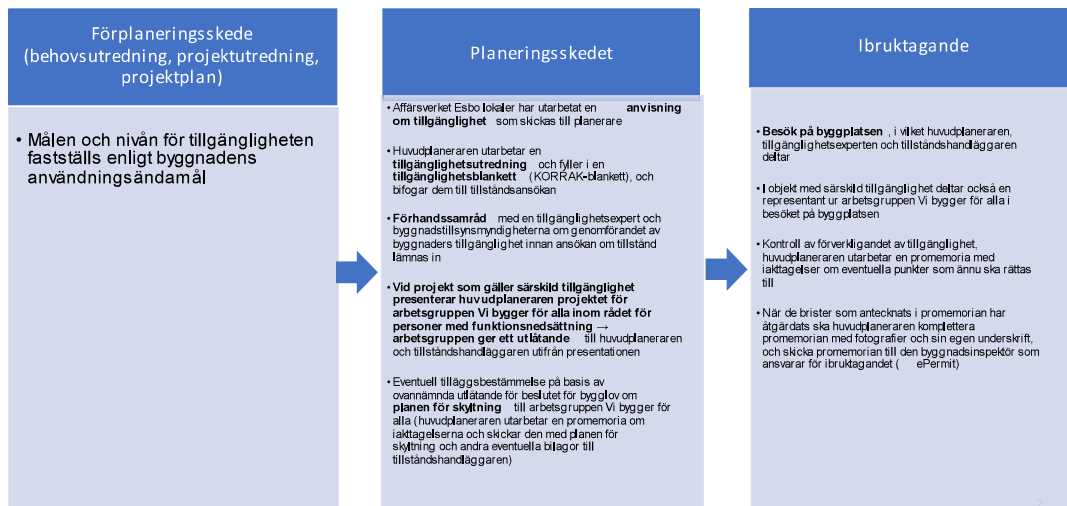
Källa: Byggnadstillsynens presentation för revisionsnämnden 24.1.2024..

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden och dess gårdsområde och vistelseområden planeras och byggs på det sätt som deras användningsändamål, antalet användare och våningstal förutsätter, så att tillgängligheten och användbarheten beaktas särskilt med tanke på barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. I miljöministeriets anvisning om utförande av och tillsyn över byggnadsarbete sägs att den som påbörjar ett byggprojekt i praktiken fullgör sin omsorgsplikt genom att skaffa sig tillräcklig sakkunskap för planering, genomförande och inspektion av projektet.

Tillgänglighet vid byggande i staden

Bestämmelser om tillgänglighet i planering och vid byggande finns i Miljöministeriets förordning om tillgänglighet i byggnader, statsrådets anvisning om byggnaders tillgänglighet, Miljöministeriets anvisning om byggnaders tillgänglighet samt i förordningen om byggnaders säkerhet. I objekt som genomförs av affärsverket Esbo lokaler följer man dessutom en guide för tillgängliga byggnader och miljöer, som miljöministeriet utarbetade år 2019 i samarbete med Bygginform. Affärsverket Esbo lokaler har kompletterat guiden med faktorer som ska beaktas i affärsverkets objekt vid tillgängligt byggande. I planeringsskedet skickar affärsverket Esbo lokaler sin anvisning om tillgänglighet till projektutvecklarna. Anvisningen för byggande håller på att uppdateras.

Beaktande av tillgängligheten vid nybyggnadsprojekt och vid ändringar i byggnadens användningsändamål

Källa: Affärsverket Esbo lokalers presentation för revisionsnämnden 24.1.2024.

Huvudplaneraren av ett byggprojekt svarar för att planerna uppfyller kraven i statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet. En tillgänglighetsblankett fylls i som bilaga till ansökan om bygglov och en tillgänglighetsutredning utarbetas för objekt med särskild tillgänglighet. På ändringar av användningsändamålet tillämpas anvisningarna för nybyggnader. I ombyggnadsprojekt där objektets användningsändamål inte ändras krävs ingen separat tillgänglighetsutredning, men man bör sträva till att förbättra tillgängligheten i den mån det är möjligt. I skyddade byggnader och landskapsmässigt betydande objekt är målet att förbättra tillgängligheten och genomföra objektet på ett ändamålsenligt sätt.

Vid förhandssamråd bedömer antingen en tillgänglighetsexpert eller en tillståndshandläggare, eller båda, tillgängligheten i byggprojektet med hjälp av de uppgifter som huvudplaneraren lämnat in. Om planerna innehåller undantag från bestämmelserna ska de läggas fram och motiveras i samband med ansökan om tillstånd. Byggnadstillsynen bedömer hur ringa avvikelserna är och möjligheten att bevilja tillstånd. Vid förhandlingarna fastställs också om projektet är föremål för särskild tillgänglighet. Om så är fallet ska huvudplaneraren presentera projektet för arbetsgruppen Vi bygger för alla, inom rådet för personer med funktionsnedsättning, som ger sitt utlåtande om projektet. Som eventuell tilläggsbestämmelse för arbetsgruppen presenteras en plan för projektets skyltning.

Genom ett besök på byggplatsen när byggnaden ska tas i bruk säkerställs att tillgängligheten förverkligats enligt planen. I besöket på byggplatsen deltar projektets huvudplanerare, en tillgänglighetsexpert och en tillståndshandläggare, samt vid objekt med särskild tillgänglighet även en företrädare ur arbetsgruppen Vi bygger för alla. Brister i objekt med särskild tillgänglighet antecknas i en promemoria som kompletteras efter korrigeringsarna och lämnas till den byggnadsinspektör som ansvarar för ibruktagandet.

Samarbete mellan enheterna inom stadsmiljösektorn

Processer som säkerställer tillgänglighet kräver samarbete mellan enheterna inom stadsmiljösektorn. Samarbetet i staden samordnas av en tillgänglighetsexpert. Utöver planering och styrning av byggandet är tillgänglighetsexpertens arbetsuppgifter att årligen följa upp resultatmätarna för tillgänglighet inom sektorena och i centrala kommunala tjänster, att utveckla informationstjänster och rådgivning som främjar tillgänglighet för invånarna samt att öka utbildningen och informationen inom stadens förvaltning. I tillgänglighetsexpertens uppgifter ingår dessutom att fungera som sektorns representant i äldrerådet och i rådet för personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighetsprogrammet

Programmet Ett tillgängligt Esbo 2020, som syftade till att producera, bygga och förbättra tillgängliga tjänster för alla invånare, genomfördes 2017–2020. Programmets slutrapport antecknades för kännedom vid fullmäktiges sammanträde i april 2021. Slutrapporten innehöll tre rekommendationer: 1. Inventeringen av tillgängligheten i offentliga byggnader och tjänster bör fortsättningsvis ökas. Serviceenheterna ska reservera finansiering för utomstående utredningsarbete. 2. Många frågor som gäller tillgänglighet och åtkomlighet ingår inte direkt i stadens verksamhet. 3. Verksamhetsperioden för tillgänglighetsprogrammet har gått ut. Övervakningsgruppen föreslår att tillgänglighetsarbetet fortsätter genom programverksamhet. Programmet ska vara kopplat till både utvecklingen av välfärden och utvecklingen av serviceverksamheten. Vid samma möte lämnades en motion om att inleda ett nytt tillgänglighetsprogram. Svaret på motionen behandlades i fullmäktige 25.4.2022. Fullmäktige beslutade att remittera ärendet till beredning. Till ärendet har det efter behandlingen i fullmäktige också fogats ett utlåtande om ett separat tillgänglighetsprogram av rådet för personer med funktionsnedsättning. Ärendet har bordlagts vid stadsstyrelsens möten 6.6.2022 och 13.2.2023 samt tagits bort från föredragningslistan 6.3.2023. Den fortsatta behandlingen av ärendet pågår fortfarande. Enligt bilagan till fullmäktiges mötesprotokoll 22.4.2024 bereds motionen vid miljö- och byggnadstillsynscentralen.

I rekommendationerna i slutrapporten för tillgänglighetsprogrammet betonades bland annat ökad kompetens samt en oavbruten kedja från planering till genomförande. Staden ska informera användarna om tillgänglighetsnivån i stadens lokaler. Tillgängligheten till köpta tjänster ska beaktas i enlighet med upphandlingslagen. I rekommendationerna betonades också samordning och resursfördelning som förenar sektorena. Det är viktigt att representanter för olika användargrupper deltar.

Äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning: perspektiv på tillgängligheten i stadens byggda miljö och byggnader

Verksamheten i äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning baserar sig på kommunallagen. Stadsstyrelsen ska tillsätta råden och sörja för deras verksamhetsförutsättningar. Råden är samarbetsorgan för staden, förtroendevalda och medborgarorganisationer som utvärderar praxis, utarbetar förslag och initiativ samt vid behov ger utlåtanden i frågor som gäller deras bransch.

Äldrerådet

Äldrerådet är den äldre befolkningens intressebevakare i det kommunala beslutsfattandet och tar upp de äldres perspektiv i stadens tjänster och i stadsplaneringen. Äldrerådet påverkar verksamhetsplaneringen, beredningen och uppföljningen inom stadens olika sektorer i ärenden som är betydelsefulla för den äldre befolkningens hälsa, välfärd, delaktighet, livsmiljö, boende, resor och förmåga att sköta sig själv samt för de tjänster som de äldre behöver.

Rådet för personer med funktionsnedsättning

Rådet följer upp och främjar förverkligandet av rättigheterna för långtidssjuka kommuninvånare och kommuninvånare med funktionsnedsättning. Rådet för personer med funktionsnedsättning påverkar planering, beredning och uppföljning inom olika kommunala sektorer i frågor som är av betydelse för personer med funktionsnedsättning och för deras välfärd, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, mobilitet eller möjligheter att klara de dagliga funktionerna eller med tanke på den service som de behöver.

Arbetsgruppen Rakennetaan kaikille (Vi bygger för alla)

Som stöd för verksamheten i rådet för personer med funktionsnedsättning finns arbetsgruppen Vi bygger för alla, som påverkar planeringen och genomförandet av omgivningen så att den byggda miljön och kollektivtrafiken är tillgängliga. Arbetsgruppen främjar och följer upp tillgängligheten i Esbo. Arbetsgruppens utlåtanden finns på stadens webbplats.

Revisionsnämnden hörde företrädare för äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning om genomförandet av tillgängligheten i den byggda miljön och i de byggnader i staden som var föremål för utvärderingsprogrammet för 2023.

Äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning betonade att tjänsterna är till för alla, det vill säga att alla invånare ska kunna använda tjänsterna på lika villkor. Lokalerna ska passa alla användargrupper, och tryggheten av tillgängligheten är en gemensam sak för alla personer med funktionsnedsättning. Utöver tillgängliga leder är det viktigt att ordna säker trafik för lämning och hämtning.

Tillgänglighetens omfattning illustreras av att man till exempel bör beakta personal, elever, föräldrar och anhöriga samt kommuninvånare som användare av skolornas lokaler. I alla dessa användargrupper kan det finnas personer med funktionsnedsättning. Enligt råden förutsätter fullmäktiges beslut om närskolprincipen och om att utrymmena ska kunna användas mångsidigt omfattande tillgänglighet.

Råden betonade författningsgrunden för tillgänglighet och kommande lagstiftningsändringar samt konstaterade att anvisningen om tillgängligt byggande i Esbo bör uppdateras för att i fortsättningen kunna styra ett högklassigt, tillgängligt och för alla lämpligt, tryggt byggande i Esbo. De exempel som nämndes av rådets företrädare var iakttagelser om de mest typiska bristerna och felen gällande tillgänglighet i byggprojekt. För att trygga ett tillgängligt byggande är det viktigt att lära av de misstag som gjorts och att ta modell av god praxis. Vikten av vinterunderhåll av den ändamålsenliga byggda miljön betonades också för att underlätta mobiliteten för personer med funktionsnedsättning.

Revisionsnämndens slutsatser

Enligt markanvändnings- och bygglagen ska den som påbörjar ett byggprojekt se till att byggnaden och dess gårds- och vistelseområden planeras och byggs på det sätt som deras användningsändamål, antalet användare och våningstal förutsätter, så att tillgängligheten och användbarheten beaktas särskilt med tanke på barn, den äldre befolkningen och personer med funktionsnedsättning. Den byggda miljön ska hållas i prydligt skick och användas i enlighet med bygglovet. En av kommunen förordnad myndighet övervakar för sin del att trafikleder, gator, torg och öppna platser samt parker och platser avsedda för utomhusvistelse uppfyller kraven på en bra stadsbild samt trivsel. Lederna för gång-, cykel- och mopedtrafik ska hållas hinderfria och säkra.

Till stadens uppgifter hör att se till att den byggda miljön och stadens byggnader är tillgängliga. Ett korrekt genomförande av tillgängligheten handlar om god planering och ett konsekvent praktiskt genomförande av planerna i byggnads- och ombyggnadsfaserna. Tillgängligheten ska utöver själva byggnaderna också gälla byggnadernas trafikleder och parkeringsplatser. Ändamålsenligt vinterunderhåll ska regelbundet skötas även med beaktande av personer med funktionsnedsättning.

Staden genomförde ett tillgänglighetsprogram åren 2017–2020. Fullmäktige behandlade programmets slutrapport 2021 och tog samtidigt initiativ till att bereda ett nytt program. Beredningen av ärendet pågår fortfarande. Det är viktigt att staden utarbetar aktuella riktlinjer för tillgänglighet, som bildar en helhetsram för sektorenas och resultatenheternas egen verksamhet. Tillgänglighetsexperten och andra sakkunniga har en viktig roll i genomförandet av lagar och författningar och i säkerställandet av att lösningarna fungerar i praktiken, samt vid samordningen av helheten. Experternas kompetens bör utnyttjas för att utbilda personalen och öka medvetenhet.

Enhetligheten i kedjan för tillgängligt byggande ska tryggas från planläggningen till slutsynen av byggprojekt. I de byggprojekt som staden beställer av utomstående byggherrar betonas vikten av byggnadstillsyn och upphandlingskompetens.

Rådet för personer med funktionsnedsättningar och äldreådets roller som påverkansorgan ska vara tydliga i byggprojekt och råden ska ha tillräckliga beredningsresurser till sitt förfogande. Utlåtanden av råden ska begäras och utnyttjas på ett heltäckande sätt i stadens byggnadsprojekt. Rådets granskningar ger värdefull information om hur tillgängligheten förverkligas.

Revisionsnämndens rekommendationer

Staden ska bereda aktuella riktlinjer för tillgänglighet inom byggande, som ska följas i byggprojekt.

Staden ska se till att byggnaderna är tillgängliga både i de projekt som staden bygger och beställer.

Stadsmiljösektorn ska utan dröjsmål uppdatera anvisningen om tillgängligt byggande.

Samarbetet mellan stadens olika sektorer och äldreådets samt rådet för personer med funktionsnedsättning måste utvecklas för att trygga tillgängligheten i den byggda miljön och stadens byggnader.

5.2 NATURENS MÅNGFALD

I Berättelsen om Esbo sägs det att Esbo är en föregångare när det gäller att sammanpassa den växande staden och den mångsidiga naturen. Enligt riktlinjerna bidrar stadsutvecklingen i Esbo till att sköta om, främja och öka naturens mångfald. I målet sägs dessutom att staden gör en kartläggning av naturkonsekvenserna av stadens verksamhet och en färdplan för att återställa naturens mångfald och uppnå total icke-försämring före år 2035. Enligt Berättelsen om Esbo är arbetet för naturens mångfald en gemensam sak för alla i Esbo.

Serviceområdet för miljövård fungerar som expert i frågor om motverkande av klimatförändringen och anpassning till den samt om naturens mångfald och vattendrag. Miljövården förebygger förorening av miljön och erbjuder miljöpedagogiktjänster i Naturens hus Villa Elfvik. I serviceområdet för miljövård ingår enheterna miljötillsyn, natur- och miljöinformation samt Naturens hus Villa Elfvik.

- Miljötillsynen övervakar att miljöskyddslagstiftningen följs. Miljötillsynen bereder också miljötillstånd och marktäktstillstånd, behandlar anmälningar enligt miljöskyddslagen och avfallslagen samt ärenden som gäller vatten. Tillsynen följer också upp bullersituationen och bullerbekämpningsåtgärder i kommunen.
- Natur- och miljöinformationen främjar och följer upp uppnåendet av klimatmålen och miljömålen för markanvändningen, naturens mångfald och rekreationsanvändning av naturen samt ekosystemtjänster. Natur- och miljöinformationen främjar också vattenvården och projekt för restaurering av vattendrag, bereder ärenden enligt vattenlagen och lagen om vattentjänster, samt sörjer för stadens geografiska datamaterial som har med miljön att göra.
- Naturens hus Villa Elfvik främjar en hållbar livsstil och miljöfostran, upprätthåller bestående och tillfälliga utställningar, ordnar naturskoldagar och naturutflykter samt erbjuder lokaler för evenemang och privata tillställningar med natur- och miljötema.

I utvärderingen utreddes om naturens mångfald har främjats i enlighet med målen i Berättelsen om Esbo.

En utmaning för främjandet av naturens mångfald är de simultana målen för stadens tillväxt och tryggheten av naturens mångfald. Staden är tvungen att göra kompromisser i planeringen och verksamheten för att uppnå målen.

De mål för naturens mångfald som beskrivs i Berättelsen om Esbo och som har godkänts av fullmäktige under den innevarande fullmäktigeperioden baserar sig i synnerhet på resultaten av projektet Åtgärder inom naturskydd som pågick 2018–2021, samt på arbetet för Natursmart Esbo, som inleddes under denna fullmäktigeperiod.

Projektet Åtgärder inom naturskydd

Projektet koordinerades av serviceområdet för miljövård och bestod av fyra delhelheter. Genom en utredning av det ekologiska nätverket skapade man en uppdaterad helhetsbild av det ekologiska nätverkets nuläge i Esbo, fann särskilt värdefull natur och uppdaterade de ekologiska korridorernas tillstånd. I en utredning om praxis för främjande av naturens mångfald samlades stads- miljösektorns nuvarande och planerade verksamhetssätt och utvecklingsteman. Inom informationskampanjen LUMO2020, som riktades till invånarna, användes naturgärningar som främjar naturens mångfald som stomme för kampanjen. Åtgärderna i Esbo stads publikation över åtgärder för naturens mångfald planeras för år 2030. Vid beredningen av programmet fanns det 136 skyddsområden i Esbo, sammanlagt 3 905 hektar, vilket täcker cirka 7,4 procent av Esbos totala areal och 12,5 procent av landarealen. I åtgärdsprogrammet föreslås att det inrättas nya naturskyddsområden som omfattar ett område på sammanlagt 392,1 hektar. Inrättandet av områdena ökar Esbos skyddsareal till 1,3 procent av landarealen. Enligt miljövården innebär detta att i genomsnitt tre naturskyddsområden inrättas årligen. I programmet föreslås dessutom att det inrättas fyra naturvärdesparker samt 122 utredningsområden, som ska skyddas i stadens egen planering och verksamhet.

Projektet Natursmart Esbo

Under den innevarande fullmäktigeperioden har staden inlett projektet Natursmart Esbo för att uppnå målen i Berättelsen om Esbo. Projektets centrala fokus ligger på total icke-försämring. Det

innebär ett tillstånd, där den mänskliga verksamheten inte försämrar naturens mångfald eller de fördelar som naturen medför för människan. Ett verktyg för total icke-försämring är skadelindringshierarkin, enligt vilken man i arbetet för Natursmart Esbo strävar efter att så långt som möjligt undvika naturskador. Om det inte går att undvika att skador uppstår, strävar man efter att lindra dem bland annat genom skydd under byggtiden. Miljö- och bygglov kan till exempel innehålla villkor om åtgärder för att lindra skador. Ett sätt att lindra naturskador vid planläggning och i projekt är också rådgivning, vars önskade effekt är att staden och aktörerna fattar beslut och vidtar åtgärder som innebär så små naturskador som möjligt. År 2023 gav serviceområdet för miljövård 220 utlåtanden om samordningen av tryggheten av naturens mångfald och markanvändning. År 2023 gavs rådgivning om skyddet av flygekorren för 105 markanvändningsprojekt. Man kan också sträva efter att återställa naturens tillstånd genom att förbättra naturområdenas ekologiska kvalitet inom ett plan- eller projektområde. Som en sista utväg kan den återstående skadan kompenseras genom att man förbättrar naturens tillstånd någon annanstans. Kompensationen är enligt miljövården ännu inte etablerad praxis, och en riksomfattande verksamhetsmodell för ekologisk kompensation enligt naturvårdslagen är ännu i utvecklingsskedet.

För att man ska kunna tillämpa skadelindringshierarkin och verifiera utvecklingen av mångfald som är svår att mäta, krävs det att aktuell information om naturen tas fram. Information fås från uppföljningar som sker över en längre tidsperiod, samt till exempel från utredningar som gäller markanvändningsplaner och projekt. De olika enheterna inom stadsmiljösektorn beställer årligen cirka 50 naturutredningar. För att kunna behandla, hantera och utnyttja den ökande informationsmängden och förbereda sig på föränderliga behov har Esbo infört ett nytt naturinformationssystem som består av en naturdatabas, en portal för naturutredning och ett gränssnitt ur vilket stadens kommundatasystem söker naturinformation som ska publiceras. Avsikten är att beställning, mottagande och granskning av naturutredningar ska koncentreras till naturutredningsportalen.

Som resultat av arbetet Natursmart Esbo presenteras en färdplan med stadens mål och verksamhetssätt för främjande av naturens mångfald. De eftersträvade konsekvenserna av färdplanen är att naturens mångfald i Esbo inte längre försämras efter år 2035, att naturens mångfald beaktas i alla projekt som gäller markanvändning och att man vet var de värdefulla naturobjekten i Esbo finns och hur de beaktas. Färdplanen utarbetas i samarbete med stadsmiljösektorn. Arbetet inleddes sommaren 2022 och färdplanen utarbetas stegvis. Arbetet är indelat i åtta arbetspaket som beskriver de helheter som ska utredas, utvecklas och avgöras. I paketen ingår översyn av nuvarande praxis för åtgärder inom naturskydd, utredning av potentialen för restaurering, praxis för total icke-försämring i andra växande städer, total icke-försämring som en del av granskningen av markanvändningen, kartläggning av planeringsverktyg och utveckling genom testning, uppföljning och tillämpning av forskningsprojektens resultat och lagstiftning, kommunikation och interaktion samt sammanställning av färdplanen.

Andra åtgärder

Åtgärderna för att främja naturens mångfald är också en del av till exempel anpassningen till klimatförändringen, strävan efter klimatneutralitet samt vattenvård. Utöver naturens mångfald är de teman som ingår i åtgärdsplanen för anpassning till klimatförändringen 2022–2025 hälsovård och säkerhet, markanvändning, infrastruktur och boende samt regionalt samarbete. Genomförandet av åtgärdsplanen följs upp av miljö- och byggnadsnämnden.

Staden utarbetar dessutom en färdplan för ett klimatneutralt Esbo 2030, som beskriver stadens eget arbete samt samarbetet med partner och invånare. Esbo klimatvakt, som publicerades 2022, sammanställer stadens klimatåtgärder, utsläppsuppgifter, mål och scenarier så att de är tillgängliga för alla. När det gäller vattenvården gör miljöskyddet utredningar och följer årligen yt- och grundvattnets tillstånd i Esbo samt övervakar projektens, inrätningarnas och avloppsreningsverkens verksamhet och inverkan på vattendragen samt deltar som expert i vattenvårdsprojekt. Miljöården koordinerar och följer upp genomförandet av åtgärdsprogrammet för vattenvård i Esbo 2022–2027 och stadens åtgärdsprogram för Östersjön 2019–2023. Beredningen av åtgärdsprogrammet för Östersjön för åren 2024–2028 pågår också.

Esbo stad deltog i projektet Health & Greenspace åren 2019–2022. Projektets syfte var att stödja invånarnas välmående och hälsa med hjälp av närmatur, växtlighet och vattendrag. Miljövården har i samarbete med olika enheter också utarbetat en handlingsplan, som omfattar 33 åtgärder för främjande av den blågröna infrastrukturen i Esbo. I samarbete med stadsplaneringen beredde miljövården material och ställningstaganden om EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering. Stadsstyrelsen fattade i oktober 2023 beslut om undertecknande av den internationella förbindelsen Green City Accord. Genom att underteckna dokumentet åtog sig staden att främja miljöfrågor inom fem delområden: förbättring av luftkvaliteten, förbättring av vattenkvaliteten och effektivare användning av vatten, bevarande och främjande av naturens mångfald, främjande av cirkulär ekonomi och minskning av buller. År 2023 beslutade stadsstyrelsen om Esbos anslutning till det inhemska nätverket Luontoviisaat kunnat (natursmarta kommuner), som samordnas av Finlands miljöcentral och Kommunförbundet.

Resultatmålet naturens mångfald blir starkare

Utifrån Berättelsen om Esbo har det i budgeten för 2023 ställts upp ett resultatmål som är bindande för fullmäktige: naturens mångfald blir starkare. I bokslutet bedöms målet vara uppnått. Mätarna för målet, utfallet och de ytterligare uppgifter som framkommit vid utvärderingen presenteras i följande tabell:

Mål 5.3 Naturens mångfald blir starkare		
Mätare och målnivåer	Utfall i bokslutet	Ytterligare uppgifter som framkommit vid utvärderingen
Skyddsområdenas areal ökas: det grundas det antal nya områden med minst den angivna arealen som schemalagts till åren 2021–2025 i programmet för åtgärder inom naturskyddet.	I enlighet med naturprogrammet och målet för fullmäktigeperioden, föreslog stadsstyrelsen på beredning av miljövården 4.12.2023 att tre naturskyddsområden ska inrättas av närings- trafik- och miljöcentralen i Nyland. Därmed uppnåddes det årliga målet.	De naturskyddsområden som föreslås inrättas är fattigmyren i Torvmossen (2,34 hektar) samt naturobjekten i skogarna vid Smedsviken (21,61 hektar) och Kaliton (20,22 hektar). Områdena ägs av Esbo stad. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland har ännu inte fattat beslut om inrättandet av naturskyddsområdena.
Färdplanen för total icke-försämring färdigställs	I arbetet med färdplanen Natursmart Esbo och total icke-försämring färdigställdes en utredning om potential för restaurering, alla arbetspaket inom färdplanen framskred i enlighet med tidsplanen och i slutet av året bearbetades utvecklingshelheter och åtgärder.	Centrala åtgärder i arbetet Natursmart Esbo 2023 har bland annat varit att sammanställa webbsidan Natursmart Esbo och att ordna verkstäder om praxis för trygghet av naturens mångfald. Utöver en utredning om restaureringspotentialen färdigställdes också en utredning om praxis i andra städer när det gäller total icke-försämring. Planeringsarbetet har inriktats på målen, principerna och utvecklingshelheterna för total icke-försämring. Dessutom har man sammanställt befintliga planer och program för att trygga naturens mångfald och ekosystemtjänsterna. Skadelindringshierarkin och åtgärderna för att återställa mångfalden har också tillämpats till exempel inom projektet Flygekorre LIFE. Avsikten är att den första delen av färdplanen för total icke-försämring blir klar 2024.
En kvalitativ bedömning av hur skadelindringshierarkin för naturskador förverkligas i nya markanvändningsprojekt	I detaljplanerna har man undvikit naturskador med iakttagande av den prioritering av naturvärden som används i Esbo. Skador på naturen har lindrats i detaljplanerna genom planbeteckningar och planbestämmelser, som gäller bland annat hantering av dagvatten, byggande av nya parkområden, bevarande och skydd av trädbestånd och annan växtlighet samt stärkande av naturens mångfald.	Utvärderingen av de verktyg som används vid planeringen av markanvändningen samt praktiska exempel på tillämpningen av lindningshierarkin och annan praxis som tryggar naturens mångfald har i början av 2024 samlats i utredningen <i>Luonnon monimuotoisuutta tukevia työkaluja maankäytön suunnitteluluun ja Espoon käytäntöjä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi</i> som publicerats på webbsidan för Natursmart Esbo.

Delaktighet och samarbete

Enligt Berättelsen om Esbo är det en gemensam sak för hela Esbo som gemenskap att arbeta för naturens mångfald. I fråga om arbetet inom Natursmart Esbo har projekt- och styrgrupper tillsatts för att engagera hela stadens organisation. Dessutom har det bildats en grupp företag som är verksamma i Esbo. Information som riktar sig till invånarna och andra intressentgrupper om

naturgärningar och sätt att delta har redan samlats på webbsidan Natursmart Esbo. Serviceområdet för miljöskydd ordnade i samarbete med stadsplaneringscentralen och stadsteknikcentralen en invånartillställning på internationella dagen för biologisk mångfald. På stadsplaneringscentralens invånarmöten behandlas också naturteman. Miljövården deltar enligt sina resurser i invånarevenemang som ordnas av andra enheter och som gäller naturteman. Sommaren 2023 ordnades också ett evenemang för bekämpning och kartläggning av invasiva arter. I kartläggningen deltog sammanlagt cirka 200 personer och i bekämpningen deltog cirka 400 personer. Naturens hus Villa Elfvik, som ligger bredvid Bredvikens naturskyddsområde, ger mångsidig information om naturens mångfald. Villa Elfvik främjar verksamheten kring Grön flagg. Dessutom ökar man mängden talko och kommunikation av olika slag.

Revisionsnämndens slutsatser

I Berättelsen om Esbo har det ställts upp ambitiösa mål för naturens mångfald. Målen är svåra för en växande stad som Esbo, och kräver långsiktigt arbete. En utmaning för verksamheten är motsättningarna mellan stadens snabba tillväxt, rekreationsbruket av naturen och bevarande av naturens mångfald. Färdplanen för total icke-försämring som skapas i projektet Natursmart Esbo bereds gemensamt inom stadsmiljösektorn. Revisionsnämnden betonar att staden förbinder sig till det förvaltningsövergripande beredningsarbetet för att staden ska kunna minimera uppkomsten av motstridiga mål och åtgärder samt förtydliga vilka de ansvariga instanserna är.

Målen i Berättelsen om Esbo om naturens mångfald har förverkligats genom åtgärder inom projektet Natursmart Esbo och genom tillämpning av skadelindringshierarkin i stadens verksamhet. Nya naturskyddsområden har inrättats utgående från projektet Åtgärder inom naturskydd. Naturens mångfald främjas också med hjälp av vattenvård, programmet för ett klimatneutralt Esbo samt genom ett program för anpassning till klimatförändringen. År 2023 har Esbo också anslutit sig till samarbetsnätverk. I utvärderingen identifierades aktuell naturinformation som en central resurs för främjandet av naturens mångfald. Esbo stad har år 2023 gjort en förstudie om anskaffningen av ett nytt naturinformationssystem.

Delaktigheten har främjats bland annat genom att bilda en företagsgrupp, genom att ordna invånarmöten och genom en kampanj för bekämpning och kartläggning av främmande invasiva arter. Naturens hus Villa Elfvik ger information om naturens mångfald. Information om hur arbetet med Natursmart Esbo framskrider och om sätten att delta finns på webbsidan Natursmart Esbo, som publicerades år 2023.

Resultatmålet *naturens mångfald blir starkare*, som är bindande för fullmäktige, bedöms vara uppnått utifrån utfallet av de mätare som använts. På basis av de ytterligare uppgifter som erhållits vid utvärderingen av uppnåendet av målet överensstämmer revisionsnämndens utvärdering med den som rapporterats i bokslutet. Utifrån rapporteringen om bokslutet är utvärderingen av resultatmålet dock delvis svårt, och en del av mätarna för målen behöver utvecklas. Mätaren för genomförandet av färdplanen för total icke-försämring kan tolkas som en åtgärds-mätare, vars bedömning baserar sig på om åtgärden har genomförts eller inte. I utvärderingen konstaterades det att färdplanen blir färdig som planerat år 2024. Revisionsnämnden överväger om man av åtgärderna för beredning av färdplanen hade kunnat härleda en mätare för verksamheten som bättre beskriver prestationsförmågan för budgetåret 2023. Den nuvarande mätaren, som baserar sig på en kvalitativ bedömning av genomförandet av skadelindringshierarkin, är alltför omfattande och bedömningen av genomförandet av mätaren kräver en tydligare målnivå som den rapporterade nivån kan jämföras med och med vilken framstegen kan följas upp.

Revisionsnämndens rekommendation

Rapporteringen om genomförandet av mätarna för resultatmålet för naturens mångfald ska utvecklas så att verksamhetens utveckling och de uppnådda resultaten tydligare kan bekräftas i den årliga rapporteringen till fullmäktige.

5.3 MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD

Tillsynsenheten vid Esboregionens miljö- och hälsoskydd svarar för livsmedelstillsyn, hälsoskydd och tobakstillsyn samt för veterinärvården i Esbo, Grankulla och Kyrkslätt. Tillsynsenheten består av tre serviceenheter, som var och en svarar för tillsynen inom sin egen sektor. Enhetens verksamhet syftar till att minska, eliminera och förebygga miljörelaterade hälsorisker samt att hantera störningssituationer.

I utvärderingen granskades hur enhetens ekonomiska och operativa mål har uppnåtts samt de åtgärder som vidtagits för att förbättra resultatet.

Verksamheten vid tillsynsenheten inom miljö- och hälsoskyddet grundar sig på en tillsynsplan som årligen uppdateras och följs upp, och som har godkänts av miljö- och byggnadsnämnden. De kommunala tillsynsenheternas verksamhet inom miljö- och hälsoskyddet utvärderas också av regionförvaltningsverken. Verksamhet som inte omfattas av tillsynsplanen är bland annat kontroll av boendehälsa, undersökning av misstankar om matförgiftning, hantering av störningssituationer som gäller till hushålls- och badvatten, behandling av olika klagomål och begäranden om tillsyn samt användning av administrativa tvångsmedel. År 2023 hade enheten 31,5 befattningar, varav cirka 10 årsverken användes för planmässiga uppgifter.

Uppnåendet av de ekonomiska målen och verksamhetsmålen

Miljö- och hälsoskyddets sparmål på 113 000 euro inom produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad uppnåddes under år 2023 genom direkta nedskärningar i dispositionsplanen och genom flyttning av lokaler.

År 2023 ställdes tre resultatmål för enheten för tillsynsenheten. Målet för den planerliga tillsynen är att utföra minst 70 procent av de planerade inspektionerna. I målet granskas planerliga inspektioner av objekt enligt livsmedelslagen, hälsoskyddslagen och tobakslagen. Målet uppnåddes inte helt år 2023. Utfallsgraden var 69 procent. Målet för antalet utförda inspektioner var sammanlagt 1 859 planerliga inspektioner, av vilka 1 275 utfördes. Målet för antalet genomförda inspektioner sänktes till 70 procent på grund av antalet eftersläpande inspektioner som influtit år 2023 och behovet av förnyade inspektioner, samt på grund organisationsförändringar och flyttning av lokaler. Målnivån har åter höjts till 80 procent för år 2024.

Dessutom genomfördes 616 inspektioner i anslutning till tillsynen över djurskyddet och djursjukdomar. Sammanlagt 3 357 djurpatienter behandlades på stadsveterinärens mottagning eller genom hembesök. Vid enheten arbetar utöver den ledande stadsveterinären två hygienikerveterinärer samt två praktiserande veterinärer som också sköter tillsynsuppgifter.

Målet för utvecklingen av den interna verksamheten var att genomföra fyra interna revisioner under 2023. Målet uppnåddes, eftersom sex revisioner genomfördes under året.

Uppställandet av målet att öka synligheten för det arbete som utförs utöver inspektionerna har påverkats av aktörernas önskemål om att öka anvisningarna och kommunikationen. Genom målet ville man också betona nyttan av den grundavgift för aktörerna som infördes år 2022 och som årligen faktureras aktörerna. Under år 2023 har det utarbetats meddelanden till invånarna om bland annat internationella vattendagen och internationella miljöhälsodagen, undersökning av brunnsvatten, värmeböljor, inledande av vinterbadsäsongen och om provtagning på badplatser. För de objekt som är föremål för livsmedelstillsyn har det utarbetats nya anvisningar om till exempel egenkontroll och import. Anvisningarna har även översatts till engelska. Målet bedöms av enheten som uppnått.

Utöver målen för resultatenheter har enheten sammanställt ett internt resultatkort för enheterna, som följs upp varje månad. I resultatkortet utvärderas verksamheten bland annat med tanke på kundnöjdheten, utfallet av bostadsinspektioner, störningssituationer, arbetshälsa, verksamhetens kvalitet och ekonomin.

Målet för bostadsinspektionernas kösituation är en kötid på högst tre månader. År 2023 varierade kötiden mellan fyra och sju månader. I slutet av året var kötiden fyra månader. Regionförvaltningsverket har anmärkt om kösituationen till tillsynsenheten. År 2023 gjordes 85 inspektioner av boendehälsa. År 2023 behandlades i genomsnitt 90 procent av anmälningar från aktörer inom högst 14 dagar, medan målet är en andel på minst 95 procent.

De mätare för kundnöjdhet som följs upp med resultatkortet ligger på en nivå som motsvarar målet. År 2023 upplevde 97 procent av dem som svarade på kundenkäten att tillsynsbesöket var utmärkt eller bra. Andelen som upplevde besöket som utmärkt var 87 procent. År 2022 var andelen 71 procent. I slutet av år 2023 ansåg 98 procent av dem som svarade på enkäten att tillsynsbesöket var till nytta. År 2022 var motsvarande procentandel 96. Under år 2023 kom det in 87 svar på enkäten.

Uppnåendet av verksamhetsmålen försvåras dessutom av flyttningsöverskottet och mångfalden av aktörer inom verksamhetsområdet för Esboregionens miljö- och hälsoskydd. Även om antalet aktörer inte har ökat nämnvärt, har omsättningen av aktörer varit snabb i synnerhet i fråga om livsmedelstillsynen. Likaså skapar det ökande invånarantalet till exempel fler potentiella klienter inom boendehälsan, och antalet djurskyddsfall stiger.

Åtgärder för att utveckla resultaten

För att öka verksamhetens effektivitet har enheten centraliserat sina kundtjänstfunktioner och till exempel utvecklat processen för behandling av beslut om rökförbud. För att utveckla välbefinnandet i arbetet och enhetens verksamhet följer man upp resultaten av personalens arbetshälsoenkäter och ordnar bland annat utvecklingsdiskussioner.

För att förbättra verksamhetens kvalitet har enheten en arbetsgrupp för kvalitetsledning, som följer upp genomförandet av interna revisioner och kundrespons samt har hand om riskbedömningen. Miljö- och hälsoskyddet har också en egen kvalitetshandbok. För att upprätthålla kvaliteten är det enligt tillsynsenheten också viktigt att aktivt samarbeta med tillsynsenheterna vid miljö- och hälsoskyddet i Nyland. Kvaliteten på köpta tjänster följs upp vid gemensamma möten med tjänsteproducenterna minst en gång om året. Uppföljningen av kundresponsen innebär utöver en möjlighet att följa kvaliteten på köpta tjänster ett sätt att utveckla den egna verksamheten.

För att avveckla kösituationen för bostadsinspektioner har det för år 2024 allokerats en ny befattning för boendehälsa, vars arbete också ska styras till den långvariga kösituationen för beslut om rökförbud. Trots befattningen har det uppskattats att det kommer att finnas ett kalkylerat resursunderskott i enheten.

Beredskap för störningssituationer

En av miljö- och hälsoskyddets viktigaste uppgifter är att hantera och förbereda sig på störningssituationer. De vanligaste störningssituationerna är problemsituationer i anslutning till bad- och hushållsvatten samt misstankar om livsmedelsburna epidemier. Enheten har egna planer för beredskap och störningssituationer. Vid störningar samarbetar enheten till exempel med andra tillsynsenheter, välfärdsområdet, vattenverken inom verksamhetsområdet samt med statliga ämbetsverk, såsom Institutet för hälsa och välfärd och Livsmedelsverket. Miljö- och hälsoskyddet deltar i verksamheten inom områdets beredskapsnätverk och i övningar om störningssituationer som ordnas av samarbetspartner. Till exempel gav miljö- och hälsoskyddet en uppmaning om att koka hushållsvattnet och utredde vattnets mikrobiologiska kvalitet i och med ett rörbrott i Alberga i februari 2024.

Revisionsnämndens slutsatser

Under år 2023 uppnådde miljö- och hälsoskyddet sina mål inom programmet En ekonomiskt hållbar stad och sina resultatenhetsmål i fråga om utvecklingen av tillsynsenhetens interna

verksamhet samt om synligheten för arbete som utförs utanför inspektioner. Målet för genomförandet av den planenliga tillsynen uppnådde inte riktigt målnivån. Uppnåendet av resultatens verksamhetsmål har fördröjts till exempel på grund av ändringar som gäller enheten, inspektionsskulden och förnyade inspektioner samt av mångfalden av aktörer och deras snabba omsättning. Man har strävat efter att effektivisera verksamheten bland annat genom extra instanser, utveckling av behandlingsprocesserna och centralisering av kundtjänstfunktionerna. Verksamhetens kvalitet säkerställs till exempel av enhetens arbetsgrupp för kvalitetsledning, möten med tjänsteproducenterna och uppföljning av kundresponsen.

Med tanke på verksamhetens genomslag är det bra att aktörernas önskemål har bidragit till uppställandet av målet att öka anvisningarna och kommunikationen. I utvärderingen konstaterades det att målet också synliggör nyttan av den grundavgift som införts för aktörerna. Resultaten av kundnöjdhetenkäten har varit på en hög nivå när det gäller det allmänna vitsordet för och nyttan med tillsynsbesök.

Revisionsnämnden uttrycker sin oro över den förlängda kötiden för bostadsinspektioner. Även regionförvaltningsverket har ägnat uppmärksamhet åt kötiden.

Revisionsnämndens rekommendation

Serviceområdet för miljö- och hälsoskydd ska fortsätta att effektivisera sin verksamhet för att de uppställda målen för antalet inspektioner och förkortning av kötiden för inspektioner inom boendehälsa ska nås.

5.4 FRÄMJANDE AV MÖJLIGHETER TILL UTOMHUS- OCH NÄRMOTION INOM STADSTEKNIKCENTRALEN OCH IDROTTSTJÄNSTERNA

Enligt riktlinjerna i Berättelsen om Esbo eftersträvas inom utomhus- och närmotion till exempel en ypperlig erfarenhet av motion i vardagen och främjas de goda motionsmöjligheter som närnaturen och skogsområdena erbjuder. Målet är att utnyttja den närmatur som är tillgänglig för alla som en källa till rörlighet och välbefinnande för invånarna. Möjligheterna till motion främjas i huvudsak genom åtgärder av stadsteknikcentralen inom stadsmiljösektorn, samt genom åtgärder av resultatenheten för idrott inom resultatområdet för livskraft.

Främjandet av motionsmöjligheterna bedömdes genom att granska de åtgärder som vidtagits för att utveckla motions- och friluftsleder, kundnöjdheten samt motionsplatsernas tillgänglighet och åtkomlighet. De motionsområden och friluftsleder som granskades lämpar sig för daglig motion och används fritt och utan avgift av invånarna.

Arbete med en rekreationsvision som grund för utvecklingen av motionsmöjligheter

Som grund för utvecklingen av motionsmöjligheterna används rekreationsvisioner som sträcker sig till år 2050. Visionerna är en del av den omfattande planeringen av markanvändningen, och utformas och utvecklas i samband med generalplanen, som tar sikte på år 2060. Visionerna ger en bild av de åtgärder som behövs för att utveckla motionsmöjligheterna och främjar utnyttjandet av närnaturen för friluftsliv och välbefinnande. Betydelsen av rekreationsvisioner för täta stadsområden framhävs i och med att antalet användare av rekreationstjänster och rekreationsområden i den växande staden ökar.

År 2023 färdigställdes rekreationsvisionerna för Stor-Hagalund, Stor-Alberga och Stor-Mattby. Rekreationsvisionerna för Esbo centrum och de södra delarna av Stor-Köklax är i planeringsskedet. Rekreationsvisionen för Stor-Esboviken och för rekreation vid havet i Esbo färdigställdes år 2018.

Åtgärdsprogram och åtgärder som främjar möjligheterna till motion

I tabellen nedan presenteras de åtgärdsprogram enligt visionerna och målen i Berättelsen om Esbo som pågick 2023 och som främjar möjligheterna till motion, samt de åtgärder och färdiga objekt som genomförts före utgången av 2023.

ÅTGÄRDSPROGRAM	AVSIKT OCH MÅL	GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER
Programmet för närmotionsplatser Espoon lähiliikunta-paikkaohjelma 2019–2028	Målet är att under programperioden bygga 49 nya objekt och att utveckla eller bygga om 37 objekt. Fem objekt tas ur bruk under perioden. Dessutom byggs en tillfällig närmotionsplats.	Sex ombyggnadsobjekt och 22 nya objekt har blivit färdiga.
Programmet för skateboardplatser Espoon skeittipaikkaohjelma 2014–2024	I programmet, som uppdaterades 2018, har man utvärderat i vilken ordning skateboardplatserna borde byggas samt investeringskostnaderna för planeringen och byggandet av dem.	Två ombyggnadsprojekt och fem nya objekt har färdigställts. Dessutom har ett objekt rivits.
Programmet för motionstrappor Kuntoporrashjelma	I programmet har man undersökt de nya motionstrappornas läge i förhållande till de befintliga motionstrapporna och områdenas folkmängd. Programmet ger riktlinjer för planering och byggande av motionstrappor.	Fem nya objekt har färdigställts under programperioden. År 2023 färdigställdes en ny motionstrappa vid Kabisberget i Olars.
Programmet för friluftsleder i hembygden Kotiseudun ulkoilupolut -ohjelma 2021–2030	Målet med programmet är att utveckla de lokala friluftslederna och friluftsleder mellan stadsdelarna. I programmet har man också beaktat att lederna eventuellt fortsätter på grannkommunernas sida. Byggprogrammet för nya friluftsleder fungerar under den följande tioårsperioden som en handlingsplan som styr planeringen, byggandet och underhållet av lederna.	Objekt som blivit färdiga är en friluftsled och ett skidspårsbotten mellan Grimberget och Torrporten samt mellan Malmkärrsporten och Nederberget, en friluftsled och skidspår mellan Tollporten och Tollbacken samt längs Österåkersstranden, skidspårsbotten längs friluftsleden mellan Fallängen och Österåkern, samt en friluftsled och ett skidspårsbotten mellan Kurtorpet (delvis färdigställd) och Kurbacken. Dessutom byggs skidspårsbotten och friluftsleder också i samband med andra gatu- och parkprojekt.
Programmet för främjande av cykling Espoon pyöräilyn edistämishjelma 2013–2024	I programmet fastställs målet för cykling samt prioriteringar, tidsplan och ansvar för åtgärderna för främjande av cykling. Med hjälp av programmet kan man koordinera och styra arbetet för att främja cykling och åtgärderna i anslutning till det. Det fastställda målet är att Esbo är en modellstad för färdkedjor och kvalitetsrutter och att cykelresornas andel som färdstätt är 15 procent år 2024.	Enligt en mobilitetsundersökning som genomfördes av samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT) år 2018 var cykeltrafikens andel nio procent. Resultaten av HRT:s följande mobilitetsundersökning rapporteras under 2024. Enligt en mobilitetsundersökning som publicerades i mars 2024 var cykeltrafikens andel av trafikslagen nio procent.
Programmet för huvudcykelvägar Espoon pääpyöräreittien toteuttamishjelma 2020–2029	Programmet är ett av de medel som står till buds för att öka cyklingens andel av trafikslagen. I programmet har man gått igenom alla identifierade huvudcykelrutter som inte byggs i samband med andra gatu-, planlägnings- eller vägprojekt. I programmet ingår också några rutter som kompletterar huvudcykelförbindelserna samt trafiksäkerhetsprojekt.	Av de 14 projekten som ingår i helheten har planering av sex stycken inletts, och planerna för två projekt har färdigställts. Ett projekt har slutförts och fem projekt har ännu inte inletts. Cyklingsförhållandena främjas också i samband med annat byggande.

Källa: Stadsteknikcentralen, presentationsmaterial vid revisionsnämndens andra sektionens sammanträde 27.9.2023.

Enligt stadsteknikcentralen har åtgärdsprogrammen i huvudsak genomförts i enlighet med planerna. I samband med utarbetandet av programmen har det för ett enskilt objekt i allmänhet endast gjorts preliminära planer om var en viss verksamhet ska placeras. Vid planering enligt markanvändnings- och bygglagen är det möjligt att den ursprungliga planen ändras till följd av växelverkan mellan invånarna eller till följd av att en godkänd plan blir föremål för besvär som fördröjer projektet eller som kan hindra genomförandet. Dessutom har ramarna för anslagen i ekonomiplanen skjutit upp, och kan även i fortsättningen skjuta upp, betydande projekt och förlänga tidtabellerna för genomförandet av programmen.

Resultatenheten för idrott rapporterar att den bland annat har förbättrat skyltarna för motionsspår och skidspår. På grund av det omväxlande vädret under de senaste vintrarna har man i stället för att underhålla naturisplaner byggt fler konstisplaner, vilket har medfört besparingar i enlighet med programmet En ekonomiskt hållbar stad.

Det är svårt att följa upp antalet användare av motionsplatser utomhus och av friluftsleder utan tekniska lösningar. Statistiken över antalet besökare i många av idrottsparkerna och på friluftsområdena baserar sig på personalens beräkningar eller uppskattningar, vilket försvagar statistikens tillförlitlighet. För att tjänsterna bättre ska motsvara användarnas behov har man som en del av försöket med ledarskap på stadsnivå genom information och genomslag samlat noggrannare uppgifter om besökarantal, besökens längd, vilka motionsredskap som har använts samt de kalkylerade kostnaderna för ett typiskt motionsbesök.

Utomhusgym i Larsvik.

Bild: Alena Bureika

Utmaningar med att svara på det växande intresset för friluftsliv

Enligt resultatenheten för idrott har friluftslivets popularitet ökat kraftigt och det finns efterfrågan på många olika slag av motionsplatser utomhus och nära invånarna. Den ökande efterfrågan har dock inte helt kunnat tillgodoses till exempel i fråga om utomhusgym, frisbeegolfbanor och terrängcyklingsstigar. Utöver finansieringen ska motionsplatserna ha rätt förhållanden. Med tanke på att användningen av öarna i Esbo blir allt populärare, utvecklingen av Strandpromenaden samt möjligheterna till båtliv har också det havsnära Esbo som helhet lyfts fram.

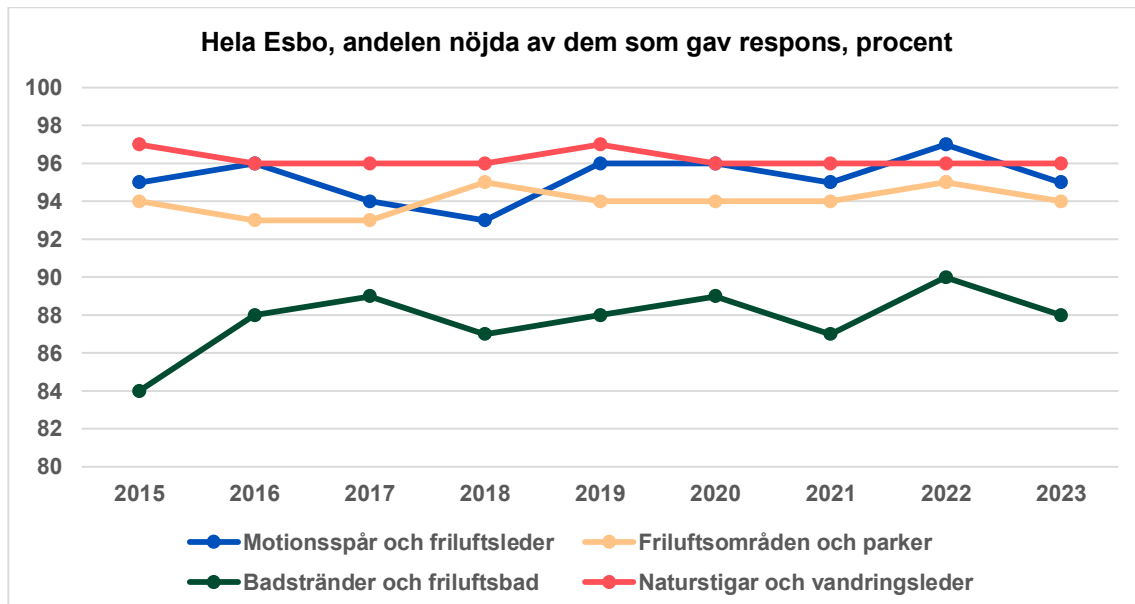
Bland de resultatenheter som främjar möjligheterna till motion har man också identifierat behovet av att förtydliga ägarskapet till olika utomhusmotionsplatser och bland annat naturstigar, samt egendomshandlingen och ansvarsfördelningen. Till exempel programmet för närmotionsplatser

omfattar motionsplatser utomhus, som förvaltas och upprätthålls av resultatenheten för idrott, stadsteknikcentralen och affärsverket Esbo lokaler.

I Esbo finns också friluftsområden som staden inte äger eller ansvarar för, och som stadsteknikcentralen och resultatenheten för idrott inte kan säkerställa de fortsatta planerna för. Det finns en oro för att de områden för närrekreation som är viktiga för invånarna i fortsättningen inte längre kan användas för motion.

Invånarnöjdhet

Esbobornas nöjdhet med de olika möjligheterna till motion har årligen mätts genom en enkät om stads- och kommunservice. Andelen invånare som är nöjda med underhållet av motionsspår och friluftsleder samt skötseln av friluftsområden och parker har varit på en hög nivå åren 2015–2023. I undersökningen från 2023 var 94 procent av dem som tog ställning till skötseln av friluftsområden och parker nöjda, och 96 procent av dem som tog ställning till underhållet av natur- och vandringsleder var nöjda. Hela 95 procent av dem som gav respons om motionsspåren och friluftslederna var nöjda. Nöjdheten med det underhåll av badstränderna och Alberga friluftsbad som mäts i undersökningen har ökat sedan år 2015. År 2023 var 88 procent av dem som gav respons nöjda.

I tabellen presenteras andelen nöjda av dem som gav respons, i procent. Nöjdheten hos dem som givit respons har beräknats så att de som valt alternativet "Jag vet inte" har valts bort.

Källa: (FCG, Kaupunki- ja kuntapalvelut Espoossa 2023)

Delaktighet och information

Invånarna har deltagit i utvecklandet av möjligheterna till motion till exempel genom att svara på invånarenkäter som kartlägger användarerfarenheter och utvecklingsönskemål. Resultaten har utnyttjats bland annat vid utarbetandet av åtgärdsprogram. År 2023 kartlade man genom invånarenkäter till exempel utvecklingsförslag som gäller utomhusgym och motionstrappor. I augusti ordnades en enkät där invånarna kunde föreslå var nya motionstrappor kunde placeras. Det kom in 1 219 förslag. I en enkät om utomhusgym fick man in 600 svar. Enkäten var öppen till slutet av september 2023. Invånarnas möjligheter att påverka ingår också till exempel i processen för godkännande av parkplaner för byggande av utomhus- och närmotionsplatser.

Information om tjänster, nyheter och eventuella ändringar som hänför sig till dem har koncentrerats till stadens webbplats. Dessutom delas information på elektroniska och traditionella anslagstavlor samt i tidningen Espoo liikkuu, som utkommer 2–3 gånger om året.

Tillgänglighet och åtkomlighet

Målet med Berättelsen om Esbo är att närnaturen ska vara tillgänglig för alla. Avsikten är att tillgängligheten beaktas vid planering och byggande av nya motionsobjekt utomhus. För att friluftslivet ska vara tillgängligt ska rutterna och friluftsområdena ha tydlig skyltning, bra leder, tillräcklig belysning och rastplatser längs rutterna. Beaktandet av tillgänglighet och åtkomlighet vid utomhus- och närmotionsplatser ingår också i Esbo stads välfärdsplaner. Åtgärder som ingår i välfärdsplanerna är bland annat att öka rådgivningen om tillgängliga friluftsobjekt samt att inkludera tillgängliga redskap vid de nya utomhusgymmen. Vid stadens utomhusgym finns det i regel också ett tillgängligt motionsredskap och man strävar efter att öka antalet tillgängliga redskap i och med att utbudet blir bredare. Tillgängligheten och åtkomligheten vid utomhusgym ingår också i visionerna.

Strandpromenaden i Esbo, som följer havsstranden, är cirka 40 kilometer lång och ett mycket viktigt friluftsobjekt. Strandpromenaden har utvecklats i delar och är ställvis tillgänglig. Vid utredningen av Strandpromenadens tillgänglighet har det utarbetats en webbroschyr, i vilken ruttens sluttande avsnitt och information om de viktigaste tjänsternas tillgänglighet har markerats. Strandpromenadens tillgänglighet utvecklas också genom att man i och med slutförandet av metrostationen genomför friluftsförbindelser i det kraftigt växande Finno-området i enlighet med programmet Friluftsleder i hembygden.

Revisionsnämndens slutsatser

Med tanke på utvecklingen av möjligheterna till utomhus- och närmotion är det viktigt att den långsiktiga planeringen av markanvändningen, tjänsternas framtida behov och de åtgärdsprogram som redan pågår och som utvecklar möjligheterna till motion har samlats i de rekreativisioner som utarbetats för storområdena.

Målen för de åtgärdsprogram som möjliggör visionernas mål har i huvudsak uppnåtts på det sätt som planerats. Genomförandet av planerna och tidtabellerna påverkas till exempel av växelverkan mellan invånarna och av anslagens tillräcklighet. Det är viktigt att även i fortsättningen granska de objekt som ingår i åtgärdsprogrammen med tanke på hur målen i programmen framskrider.

Ansvarsfördelningen i den tväradministrativa verksamheten för främjande av motion ska vara tydlig för alla parter och det ska finnas ansvariga aktörer för all verksamhet, så att det inte blir några luckor i fråga om ägande och ansvarsområden.

Enligt stads- och kommunserviceenkäten har Esbobornas nöjdhet med de olika möjligheterna till motion legat på en hög nivå redan i flera års tid. I utvärderingen konstaterades det att man inte till alla delar har kunnat svara på den kraftigt ökande efterfrågan på utomhus- och närmotionsplatser. Invånarna har deltagit mångsidigt till exempel genom enkäter.

I fråga om tillgängligheten och åtkomligheten då det gäller motionstjänsterna är det viktigt att målmedvetet utveckla riktlinjerna för tillgängligheten och åtkomligheten i Berättelsen om Esbo, också i fråga om möjligheterna till motion.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadsmiljösektorn och resultatområdet för livskraft ska förtydliga ansvarsfördelningen för utomhus- och närmotion så att det för all verksamhet finns ansvariga aktörer.

Åtgärderna för att förbättra tillgängligheten och åtkomligheten för motionstjänster ska fortsätta i enlighet med de uppställda målen.

ku Ulos C
en Ut Exit

P+
METRO

019

Urheilupuisto Ikkorttiparkki

6 min
13 min

323 A

323-B

6 KONCERNEN

Till Esbokoncernen hör Esbo stad som modersammanslutning och dess dottersammanslutningar, där staden ensam eller tillsammans med andra av koncernens sammanslutningar har i bokföringslagen avsett bestämmande inflytande. Med dottersammanslutningarna jämfälls också stiftelser där staden har inflytande.

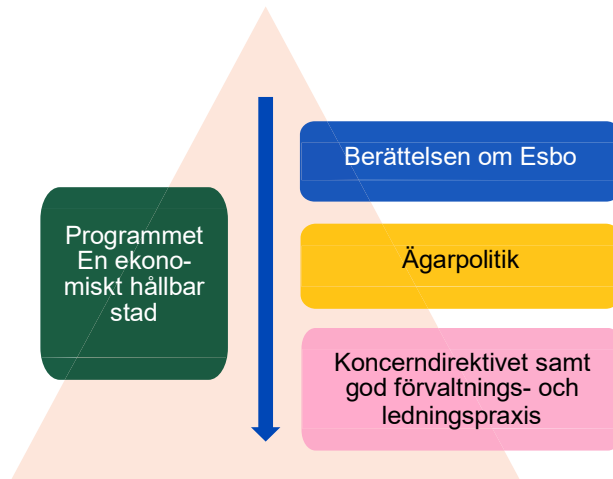
Till koncernledningen hör stadsstyrelsen och dess koncernsektion, stadsdirektören, sektordirektörerna och finansieringsdirektören. Koncernledningen ansvarar för styrning och övervakning av stadskoncernen och dess behörighet fastställs i stadens förvaltningsstadga.

6.1 ÄGARPOLITIK OCH KONCERNSTYRNING

Stadens mål är att upprätthålla och utveckla stadskoncernen, som genomför Berättelsen om Esbo och skapar mervärde för staden och dess invånare. En central princip är förutsättningen att ägande ger mervärde jämfört med att samma verksamhet skulle ordnas på något annat sätt. Enligt riktlinjerna för ägarpolitiken ska ägandet ge staden funktionell och ekonomisk nytta. I stadens dottersammanslutningar följs Esbo stads ägarpolitik och koncerndirektiv, som godkändes av fullmäktige 30.1.2023. Ansvar för att ordna intern kontroll och riskhantering samt utvärderingen av deras resultat hör till dottersammanslutningarnas styrelser och verkställande direktörer eller motsvarande instanser.

Allmänt taget är de centrala verktygen för ägarstyrningen i städerna i praktiken bolagsordningar, aktieägaravtal mellan aktieägarna, personval och det koncerndirektiv som fullmäktige godkänt. Med hjälp av ägarstyrningsverktygen styrs de kommunala bolagen till att nå sina mål.

Stadens ägarpolitik innehåller enhetliga principer och riktlinjer för ägande och ledning av koncernen. Genom att följa dessa principer används ägandet bland annat som ett medel för att ordna och utveckla tjänster. Ägarpolitiken tillämpas på Esbokoncernens verksamhet i bolag samt i tillämpliga delar i samkommuner, stiftelser och föreningar. Koncernsammanslutningarna omfattas av produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad. I dokumentet om ägarpolitiken konstateras att det primära målet för koncernsammanslutningarna i Esbo inte är att eftersträva vinst, men att verksamhetens kontinuitet ska grunda sig på afärsrättssliga principer och att koncernsammanslutningarna förutsätts vara ekonomiskt hållbara.

Ägarpolitiken är indelad i tre riktlinjer

- 1) Esbo är en strategisk koncern
- 2) Esbo förädlar koncernens tillgångar samt
- 3) Esbo är en aktiv, tydlig och långsiktig ägare.

Riktlinjerna genomförs genom att följa tvärgående principer som betonar

- 1) genererande av mervärde i stadens verksamhet,
- 2) ökning av ägarvärdet genom effektiv användning av kapital och tillgångar,
- 3) kvalitet och effektivitet i anordnandet av tjänster och verksamhet samt
- 4) systematiskt och förutsägbart ägande och koncernledning.

Utöver ägarpolitiken ska sammanslutningarna följa koncerndirektivet och anvisningen om god förvaltnings- och ledningspraxis. Koncerndirektivets syfte är att definiera principer och praxis för koncernledning. Det innehåller anvisningar och rekommendationer till koncernsammanslutningarnas styrelser och ledning, och med hjälp av det strävar man efter att säkerställa att koncernens gemensamma mål uppnås samt att koncernens interna kontroll och riskhantering genomförs. Anvisningen om god förvaltnings- och ledningspraxis är en del av koncerndirektivet. Syftet med den är att förenhetliga lednings- och förvaltningspraxis i stadens dottersammanslutningar.

Det anses att en tydlig koncernstruktur effektiviserar koncernens verksamhet och stärker transparensen. Esbo stad äger i regel sin egendom direkt och underkoncerner skapas enligt prövning för att effektivisera ledning och förvaltning. Esbo bostäder Ab och Länsimetro Oy har dotterbolag som bildar en underkoncern till stadskoncernen.

Styrelsemedlemmarna väljs av koncernsammanslutningens bolagsstämma, om bolagsordningen inte bestämmer något annat. Den som väljs till styrelsemedlem ska ha den kompetens som uppgiften förutsätter. Styrelsemedlemmarna ska ha ändamålsenlig sakkunskap om branschen, organisationens verksamhet, förvaltning och ledning samt lämplig utbildning. De ska uppdatera sin expertis bland annat genom att delta i utbildningar som staden ordnar.

Koncernsammanslutningarnas uppgift är att stöda staden i genomförandet av dess kärnuppgifter. Staden ställer upp bolagsspecifika mål för de viktigaste sammanslutningarna under fullmäktigeperioden eller per år. Utfaller av målen rapporteras regelbundet till stadsstyrelsens koncernsektion och fullmäktige. Dessutom följer koncernstyrningsgruppen målen regelbundet. Esbo, Helsingfors och Vanda städer följer de gemensamt uppställda målen för ägarstyrning i samkommunerna Helsingforsregionens trafik (HRT) och Helsingforsregionens miljötjänster (HRM) samt samkommunernas verksamhet och ekonomi. Huvudstadsregionens städer har gjort ett pilotförsök med en rapport om stora samkommuner, som publiceras i samband med städerna delårsöversikter. Till revisionsnämndens uppgifter hör att utvärdera hur de mål som fullmäktige ställt upp för kommun-koncernsammanslutningarna har uppnåtts.

Enligt koncerndirektivet ska ordföranden för dottersammanslutningens styrelse begära Esbo stads preliminära ståndpunkt i viktiga frågor, som bland annat gäller utvidgning eller försäljning av affärsverksamhet och egendom, upplåning, ställande av borgen eller personalpolitiska förändringar. Inhämtande av stadens preliminära ståndpunkt förändrar inte den rättsliga ställningen och ansvaret som dottersammanslutningens ledning har. För modersammanslutningen är givandet av en preliminär ståndpunkt ett sätt att styra och övervaka verksamheten och ekonomin i en dottersammanslutning.

Revisionsnämndens slutsatser

I omvärlden har det under de senaste åren skett viktiga både nationella och globala ändringar, som också påverkar Esbokoncernens verksamhet, och som har lett till att koncernsammanslutningarnas verksamhet och ekonomi fått större betydelse. Av Esbo stad och koncernsammanslutningarna förutsätts ekonomisk hållbarhet. Koncernsammanslutningarna verkar i huvudsak med finansiering av staden.

Ägarstyrningen genomförs med aktiva instrument för ägarstyrning. Ägarpolitiken och koncerndirektivet, som fullmäktige godkänt, samt anvisningen om god förvaltnings- och ledningspraxis i Esbo stads dottersammanslutningar ska följas av dottersammanslutningarna.

Staden ska regelbundet informeras om hur de särskilda mål som uppställts för sammanslutningarna har uppnåtts. Till revisionsnämndens uppgifter hör att utvärdera hur dessa mål genomförts.

6.2 LÄNSIMETRO OY

Länsimetro Oy är ett ömsesidigt fastighetsaktiebolag som ägs av Esbo och Helsingfors städer. Esbo äger 84,4 procent och Helsingfors 15,6 procent av bolaget. Bolagets verksamhet styrs av en styrelse som består av sex medlemmar som utsetts av ägarna. För ägarstyrningen av bolaget svarar koncernsektionerna vid Esbo och Helsingfors stadsstyrelser. År 2023 hade bolaget 17 anställda. Länsimetro Oy bildar en underkoncern med dotterbolag som svarar för produktionen av funktioner som anknyter till infartsparkering och bussterminalfunktioner i metrons korridor samt för besittningen av depån i Mossberget.

Bolagets syfte är att låta bygga, äga, förvalta, upprätthålla, underhålla och utveckla spår, tunnlar, stationsbyggnader, parkeringslokaler och andra konstruktioner och anordningar som betjänar Västmetrons trafik mellan Gräsviken i Helsingfors och Stensvik i Esbo.

Länsimetro Oy:s centrala samarbetsparter

Länsimetro Oy:s centrala samarbetspartner omfattar ägarstäderna Esbo och Helsingfors, Helsingforsregionens trafik (HRT), Huvudstadsregionens stadstrafik Ab (Stadstrafik Ab), Helsingfors stads trafikaffärsverk (HST) och andra byggprojekt och fastigheter i metrons influensområde.

Helsingforsregionens trafik ansvarar för ordnandet av kollektivtrafiktjänster och planeringen av kollektivtrafiken i medlemskommunerna samt för tidtabeller, passagerarinformation och matartrafik till metron. Helsingforsregionens trafik fungerar som beställare av kollektivtrafik. Dess verksamhet utvärderas i kapitel 6.3.

Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab förvaltar Helsingfors kollektivtrafikinfrastruktur, ansvarar för utvecklingen och underhållet av kollektivtrafiken som helhet, äger spårvagnsmaterielen och svarar för trafiken med metrotåg och spårvagnar. Bolaget använder namnet Stadstrafik Ab och det inledde sin verksamhet 1.2.2022. Stadstrafik Ab grundades när Helsingforsfullmäktige hösten 2021 beslutade bolagisera affärsverket Helsingfors stads trafikverk. Bolaget ägs av Helsingfors och Vanda städer. Stadstrafik Ab producerar metrotrafik som tjänst för Helsingforsregionens trafik. På Västmetrons avsnitt av metrolinjen fungerar Stadstrafik Ab som producent av underhålls- och förvaltningstjänster för metron.

HST äger, förvaltar, underhåller och utvecklar metrobanan inklusive stationer öster om Gräsviken samt äger och underhåller den rörliga utrustningen. HST äger också stadens spårtrafikdepåer, vars verksamhet den också ansvarar för. HST ansvarar i egenskap av bannätsförvaltare för skyldigheter enligt spårtrafiklagen gentemot Traficom.

Stadstrafik Ab, HST och Länsimetro Oy har ingått ett samarbetsavtal om produktion av underhålls- och förvaltningstjänster, som i maj 2022 uppdaterades så det motsvarar hela den metroinfrastruktur som ägs av Länsimetro Oy, ända till Stensvik och depån i Mossberget. Länsimetro Oy har inget avtalsförhållande med Helsingforsregionens trafik.

Vid utvärderingen utreddes om byggandet av den andra fasen av förlängningen av Västmetron, det vill säga avsnittet Mattby-Stensvik, utfördes enligt avtal och planer. Vid utvärderingen granskades kostnaderna för byggandet av förlängningen, hur smidigt ibruktagandet gick, hur systematisk egendomshanteringen var samt rapporteringen om riskhanteringen.

Bolagets ekonomi

Länsimetro Oy:s verksamhet finansieras med vederlag som tas ut av ägarna. År 2023 uppgick underhållsvederlagen till 30,9 miljoner euro, förvaltningsvederlagen till 3 miljoner euro och finansieringsvederlagen till 85,7 miljoner euro. Underhållskostnaderna uppgick till 32,2 miljoner euro och finansieringskostnaderna till 31,6 miljoner euro. De största posterna inom underhållskostnaderna omfattar bland annat drifts-, service- och underhållskostnader. Vardera delägaren ansvarar för finansieringen av investeringar i det egna området och de kostnader som underhållet av dessa

medför. De kostnader som inte kan riktas enligt ovannämnda princip delas i regel i förhållande till ägarandelarna.

För Västmetrons första fas, Gräsviken–Mattby, hade lån lyfts till ett belopp av 1 035 miljoner euro miljoner euro i slutet av år 2022. I slutet av rapporteringsperioden uppgick lånefinansieringen för den andra fasen, Mattby–Stensvik, till 790 miljoner euro. Bolaget har för avsikt att amortera lånet med 600 miljoner euro före år 2032, så finansieringskostnaderna kommer att minska i framtiden. Lånetiderna sträcker sig till 2040–2050-talen.

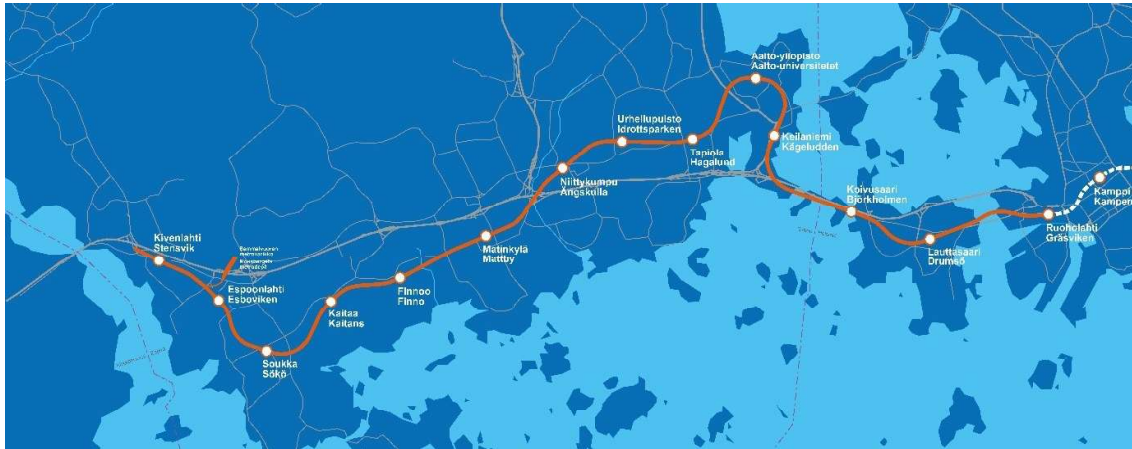

Bild: Länsimetro Oy:s bild databas.

Slutförandet av andra fasen av Västmetron samt förvaltning och utveckling av egendomen

Västmetrons andra fas slutfördes enligt målen för tidtabellen, kostnaderna och arbetarskyddet. I bruktagandet av metron lyckades bra och metron började trafikera mellan Mattby och Stensvik 3.12.2022. Det tillkom fem nya stationer: Finno, Kaitans, Sökö, Esboviken och Stensvik. Enligt prognosen för projektets slutliga kostnader kommer budgeten att underskridas med ungefär 100 miljoner euro. De viktigaste orsakerna till att projektet färdigställdes enligt de mål som ställts upp för det bestod av tillförlitliga kostnadsuppgifter från metrobyggets första skede, hantering av projektets omfattning, en yrkeskunnig personal och en modell för lägesledning. Byggandet av områdena kring metrostationerna och i trakten längs metron fortsätter.

Länsimetro Oy övervakar genomförandet av och kvaliteten på projektets garantiarbeten. En del av de bygnadsarbeten som ingår i projektplanen är fortfarande ogenomförda, till exempel på grund av förseningar i omgivande projekt och oavslutad planläggning. De viktigaste investeringarna i användningsfasen som pågick under år 2023 var ett ökat antal underhållsplattformar för vädergaller, investeringar i uppdatering av myndighetsnätet, investeringar i uppdatering av WLAN-basstationer och investeringar i ändringar i vändspåret i Hagalund. Dessa fortsätter i huvudsak också år 2024. Dessutom utfördes beredande arbeten för nya ingångar i Stensvik och på Björkholmen, byggandet av skyddsrum i samband med metrostationerna, utveckling av brandrulldörrar samt projekt för att utöka energieffektiviteten. Beslut om att inleda dessa projekt fattas under år 2024. Länsimetro Oy deltar i en projekthelhet som ska förbättra metrons kapacitet och tillförlitlighet.

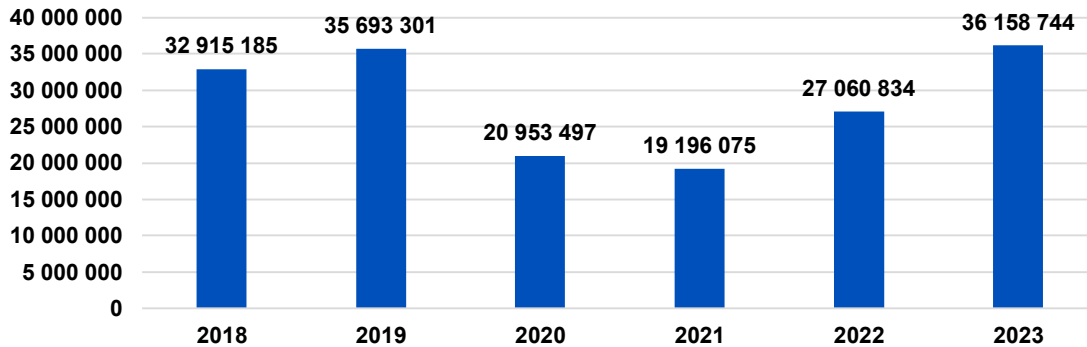
Övergången till egendomsförvaltning för hela metrolinjens del, från Gräsviken till Stensvik, skedde enligt bolaget smidigt. Stadstrafik Ab, som förvaltar metrons infrastruktur och underhåll, rapporterar månatligen de utförda underhålls- och servicearbetena till Länsimetro Oy. Länsimetro Oy och Stadstrafik Ab har som mål att identifiera de centrala riskerna som hänför sig till bolagens verksamhet och definiera riskhanteringsåtgärder för dem. Enligt Esbo stad är Länsimetro Oy en betydande fastighetsägare och till bolagets underkoncern hör flera parkeringsbolag vars lönsamhet och smidiga resekedjor i anslutning till dem bör beaktas. Målet är att bygga så tätt som möjligt nära metrostationerna. Omkring Finno metrostation pågår till exempel byggandet av en stadsdel för 17 000 invånare. I närheten av stationen byggs nya bostadshus och tjänster. Vid planeringen av markanvändningen i området har man beaktat metro- och busstrafiken, cykel- och gångtrafiken samt

möjligheterna att röra sig med bil. Till exempel planeras i samband med infartsparkeringen vid Finno metrostation bilplatser som kan användas av både invånare och för infartsparkering.

Metrons utnyttjandegrad

Antalet passagerare i metron har ökat år 2023, så som följande diagram visar. Det sammanlagda antalet resor var ungefär 36,2 miljoner år 2023. I den månatliga uppföljningen var antalet resor ungefär 3,3 miljoner i mars 2024. Passagerartrafiken är fortfarande starkt koncentrerad till morgon- och eftermiddagsrusningen. Västmetrons stationer besöks av 120 000 passagerare per dygn. År 2023 var kostnaderna för Västmetrons infrastruktur ungefär 3,45 euro per resenär. Kostnaderna torde sjunka när antalet passagerare återhämtar sig efter coronapandemin och avsnittet mellan Mattby och Stensvik etableras som en del av trafiken.

Antal passagerare i Västmetron 2018–2023

Källa: Länsimetro Oy 3.4.2024.

Revisionsnämndens slutsatser

Västmetrons andra fas slutfördes enligt målen för tidtabellen, kostnaderna och arbetarskyddet. Revisionsnämnden anser att projektet var lyckat. Enligt bokslutet för år 2023 har Länsimetro Oy 1,6 miljarder euro i lån. Bolaget har som mål att amortera lånen med 600 miljoner euro före år 2032. Lånetiderna sträcker sig till 2040–2050-talen. Bolagets delägare, det vill säga Esbo och Helsingfors städer, finansierar amorteringarna med de finansieringsvederlag de betalar.

Antalet metropassagerare har ökat år 2023. År 2023 var kostnaderna för Västmetrons infrastruktur ungefär 3,45 euro per resenär. Kostnaderna torde sjunka när antalet passagerare ökar och avsnittet mellan Mattby och Stensvik etableras som en del av trafiken.

Länsimetro Oy deltar i en projekthelhet som ska förbättra metrons kapacitet och tillförlitlighet. Enligt prognosen för antalet passagerare flyttades överskridningen av metrons kapacitet längre in i framtiden, och behovet av att öka kapaciteten flyttades fram med 5–10 år. På grund av detta bromsades takten på genomförandet av projektet. I trafiken förekommer fortfarande morgon- och kvällsrusning, men i och med att distansarbete blivit vanligt har rusningen lättat.

Länsimetro Oy är en betydande fastighetsägare och i bolagets underkoncern finns flera parkeringsbolag vars lönsamhet och smidiga resekedjor i anslutning till dem bör beaktas. Enligt revisionsnämndens uppfattning fungerar Västmetron bra, och utmaningarna inom att resa kollektivt ligger inte i metron, utan omkring den. Matartrafiken från olika områden till metron är till exempel inte lika bra överallt. Byggandet av metrostationernas omgivningar och trakten längs metron fortsätter. Till exempel planeras i samband med infartsparkeringen vid Finno metrostation bilplatser som kan användas av både invånare i området och för infartsparkering till metron.

6.3 SAMKOMMUNEN HELSINGFORSREGIONENS TRAFIK (HRT)

Samkommunen Helsingforsregionens trafik HRT har som uppgift att ansvara för utarbetandet av en trafiksystemplan för Helsingforsregionen samt för att planera och ordna kollektivtrafiken inom sitt verksamhetsområde och främja dess verksamhetsförutsättningar. HRT skaffar buss-, spårvagns-, metro-, färje- och lokaltågstjänster samt godkänner kollektivtrafikens taxor, biljettsystem och biljettpriser. Dessutom svarar HRT för marknadsföringen av kollektivtrafik och passagerarinformation, ordnar biljettförsäljning och ansvarar för biljettkontrollen.

Till samkommunen Helsingforsregionens trafik hör nio kommuner. Kommunens nya strategi för åren 2022–2025, *Hållbar tillväxt via kundrelationer*, godkändes under samkommunsmötet i januari 2022. Som sina centrala framgångsfaktorer har HRT i sin strategi identifierat tillväxt med kundförståelse, smidiga resekedjor samt kunskap och kompetens.

För år 2023 beredde huvudstadsregionens städer Esbo, Helsingfors och Vanda tre gemensamma mål för ägarstyrning för samkommunen. I utvärderingen granskades uppnåendet av målen för ägarstyrning.

Omvärlden

Enligt samkommunen har den systemiska förändringen i människors mobilitetsbeteende förändrat HRT:s omvärld och försvårat bedömningen av marknadsutvecklingen. Den befolkningstillväxt i huvudstadsregionens kärnområden som stöder genomförandet av samkommunens strategi och återställandet av de urbana attraktionsfaktorerna har också försämrats till exempel av en lågkonjunktur inom byggandet och långsammare handel med nya bostäder. Genomförandet av strategin stöter dessutom på problem som beror på högre kostnadsnivåer, den attraktionskraft Helsingfors stadskärnas kollektivtrafikzon har i förhållande till biljettprissättningen och det resemotstånd som gatuarbetena ökar, en allt snabbare elektrifiering av bilbeståndet samt inflationens inverkan på de uppställda målen i euro.

Ökningen av antalet kollektivtrafikresor och utvecklingen av intäkterna från biljetterna, som används som mätare, har utvecklats långsammare än önskat. Volymerna har ökat sedan år 2022, men når inte nivån för år 2019 eller målnivån för år 2023. År 2023 var antalet 344 miljoner påstigningar, medan samkommunens strategiska mål var 362 miljoner. Biljettintäkterna uppgick till 376,4 miljoner euro, vilket är 66,7 miljoner euro mer än år 2022, men 4,6 miljoner mindre än i budgeten för 2023.

Verksamhetskostnaderna underskred budgeten med 42,4 miljoner euro år 2023. Ökningen av kostnadsnivån var måttligare än man räknat med i budgeten. Kostnaderna sänktes också av inställd trafik och brist på chaufförer. Samkommunens verksamhetskostnader består i synnerhet av kostnader för drift och infrastruktur, som under planperioden 2023–2025 ökar i synnerhet som följd av förlängningen av Västmetron samt av ibruktagandet av snabbspårvägslinje 15 i oktober 2023. Syftet med systemet med ersättning för infrastruktur är att fördela investerings- och underhållskostnaderna för kollektivtrafikens infrastruktur mellan medlemskommunerna. Ansvaret för kostnaderna för infrastruktur fördelas både på de kommuner där infrastrukturen finns och på de kommuner vars invånare drar nytta av den.

Åtgärder som baserar sig på framgångsfaktorena i HRT:s strategi har varit bland annat satsningar på informationsledning, stomlinjer som försnabbar trafiken, uppdelning av marknaden för utredning av linjespecifik lönsamhet och kundsegment samt kundernas deltagande i planeringen av linjer.

Uppnåendet av målen för ägarstyrningen

Esbo har tillsammans med Helsingfors och Vanda utarbetat gemensamma ägarstyrningsmål för samkommunen Helsingforsregionens trafik, och uppfyllelsen av målen följs upp genom gemensam rapportering och i Esbo stads koncernrapporter. Informationen i tabellerna kommer ur Esbo stads bokslut för år 2023. Informationen om det slutliga utfallet färdigställs för samkommunens sammanträde våren 2024.

Mål 1. Produktiviteten ökar under hela granskningsperioden sammanlagt minst fem procent jämfört med genomsnittet 2015–2019

Mätare och målnivåer	Utfall	Bokslut	Revisionsnämndens utvärdering
Utarbetande och genomförande av ett produktivetsprogram inklusive uppdatering av produktivetsmätare och andra nödvändiga åtgärder för att balansera ekonomin med beaktande av medlemskommunernas ekonomiska situation.	Produktivetsprogrammet är färdigt och åtgärderna har integrerats i planeringen och uppföljningen av verksamheten. Kostnadseffektiviteten utmanas av prisnivårisker och inflation samt en långsammare utveckling av passagerarantalet än väntat.	▼	→
Kostnad per passagerarkilometer Mål utan kostnader för infrastruktur 0,28 euro per passagerarkilometer Mål med kostnader för infrastruktur 0,38 euro per passagerarkilometer	Utfall utan kostnader för infrastruktur 0,28 euro per passagerarkilometer Utfall med kostnader för infrastruktur 0,37 euro per passagerarkilometer		

Åtgärderna i det produktivetsprogram som HRT:s samkommunsmöte behandlat har inkluderats i de ekonomiska kalkylerna i verksamhets- och ekonomiplanen och i planeringen av den operativa verksamheten. De åtgärdsförslag som identifierats i produktivetsprogrammet beräknas före utgången av år 2025 medföra tilläggsinkomster eller besparingar i verksamhetskostnaderna på sammanlagt 108,8–226,2 miljoner euro, om alla åtgärdsförslag framskrider i beslutsfattandet. Den potentiella tilläggsinkomsten eller besparingen är indelad i fyra delområden. Av de produktivetsmål som ställdes i samkommunens rapport för januari–december 2023 nåddes målen inom tre delområden, medan målet inom ett delområde nåddes delvis.

För ägarstyrningsmålet som gäller produktiviteten uppställdes en andra mätare, det vill säga kostnad per passagerarkilometer. HRT nådde målnivån för mätaren i passagerarkilometer, både med och utan kostnader för infrastruktur. I bokslutet har målet ansetts vara delvis uppnått.

Mål 2. De kommunspezifika subventioneringsandelarna till slutet av granskningsperioden är högst 50 procent av de kommunspezifika totala kostnaderna

Mätare	Utfall	Bokslut	Revisionsnämndens utvärdering
Utarbetande av en plan för att uppnå den kommunspezifika subventioneringsandelen	Enligt bokslutsprognosen var den genomsnittliga subventionen 53 procent (Helsingfors 48,5 procent, Esbo 67,1 procent, Vanda 47,7 procent). Åtgärderna anknyter till hur åtgärderna i produktivetsprogrammet framskrider.		
Granskning av kommunernas andelar med prognoser per år och på medellång sikt (5–7 år)	Uppskattningarna av kommunernas andelar har gjorts för tvärsnittsåren 2030 och 2035 i verksamhets- och ekonomiplanen för 2024–2026 på basis av det styrgruppsarbete som utvärderar HRT:s finansiering och lägesbild.	▼	→
Granskning av den kumulativa utvecklingen av kostnaderna för kollektivtrafikens infrastruktur och drift per kommun och för hela HRT-området med hjälp av långsiktiga prognoser som uppdateras åtminstone vid planeringen av stora infrastrukturprojekt och som stöder medlemskommunernas beslut om olika projekt	Uppgifterna om den kumulativa utvecklingen av kostnaderna för drift och infrastruktur uppdateras årligen för en tre års verksamhets- och ekonomiplansperiod.		

Subventionsnivån på 50 procent, som var ett mål för ägarstyrningen, kunde inte nås år 2023. Den genomsnittliga subventionen för år 2023 uppskattas till 53 procent. Esbo stads uppskattade

subventionsandel är 67,1 procent. Kommunandelen före över- eller underskott bildas genom att från de kostnader som riktats till kommunen dra av de biljettinkomster som riktas till kommunen samt stödet för kollektivtrafiken. Subventionsgraden bildas genom att kommunens andel före över- eller underskottet divideras med de kostnader som riktats till kommunen. Esbo stads höga subventionsgrad har i synnerhet påverkats av att kostnaderna för infrastruktur och drift ökat i och med att Västmetron och snabbspårvägen togs i bruk.

Helsingforsregionens trafik har tillsammans med representanter för sina medlemskommuner utarbetat en gemensam syn på lägesbilden och framtiden för samkommunens finansiering. Enligt en rapport som publicerades i februari 2023 ökar HRT:s kostnader betydligt på medellång sikt fastän granskningen gjorts med fasta priser, även i förhållande till den förväntade utvecklingen av biljettintäkterna. Enligt modelleringar med den nuvarande servicenivån och finansieringsmodellen gör den kapitalkostnadsökning som följer av kollektivtrafikinvesteringarna det svårt att nå en 50 procents subventioneringsgrad före slutet av 2030-talet

I bokslutet har målet ansetts vara delvis uppnått. I enlighet med de övriga mätare som ställts för målet har uppskattningarna av kommunernas andelar samt uppgifterna om granskningen av utvecklingen av kostnaderna för infrastruktur och drift uppdaterats för verksamhets- och ekonomiplansperioden.

Mål 3. Bättre fungerande kollektivtrafik och ansvarstagande			
Mätare	Utfall	Bokslut	Revisionsnämndens utvärdering
Utarbetande av en plan för anpassning till de förändringar som pandemin medfört i trafiken	Vid planeringen av trafiken är det en del av den kontinuerliga verksamheten att rikta utbudet och utveckla produktiviteten. Flexibiliteten i trafikavtalen utnyttjas kontinuerligt och det har ännu inte identifierats något behov av omförhandling.		
Årlig kund- och invånarnöjdhet per område	NPS-indexet, som mäter kundens vilja att rekommendera tjänsten, för december 2023, var 37, vilket motsvarar ett gott resultat (september: 25, juni: 9). Indexet ökade i alla kommuner med undantag av en, i alla zoner och alla marknadsområden. Indexet var högst i B-zonen i Helsingfors och lägst i C-zonen i Esbo. Ökningen var störst i B-zonen i Esbo och Grankulla (+21). Bland marknadsområdena klarade sig öst (NPS 37) bättre än söder och väster (NPS för bägge 33).	▲	➔
Kollektivtrafikens koldioxidutsläpp minskar med minst 90 procent till 2025 jämfört med 2010.	Utsläppsmålet kan nås när distributionsskyldigheten ökar och körprestationen med elbussar stiger till över 50 procent av bussarnas körprestationer. Nyanskaffade bussar måste vara utsläppsfria. Enligt bokslutsprognosen har koldioxidutsläppen minskat med 63 procent år 2023 från år 2010.		

Enligt rapporteringen om genomförandet av målet är riktandet av utbudet och utveckling av produktiviteten en del av den kontinuerliga verksamheten för anpassning till ändringar i mobiliteten. Enligt samkommunen har den till exempel reagerat på ökningen i distansarbete genom att pröva en mindre turtäthet i kollektivtrafiken under veckans vanligaste distansarbetsdagar.

Helsingforsregionens trafik mäter kundnöjdheten med ett rekommendationsindex. Uppgifterna samlas in per zon, marknadsområde och kommun. HRT:s rekommendationsindex har ökat sedan juni 2023 och var i slutet av året 37. Rekommendationsindexet för B-zonen i Esbo och Grankulla hade vid mätningen i slutet av året stigit mest bland zonerna, och var nu 38. Rekommendationsindexet för C-zonen i Esbo är lägst bland zonerna. Indexet för zonen steg under året och var i slutet av året 16, vilket motsvarar ett tillfredsställande resultat. Enligt en tolkningsanvisning av Taloustutkimus innebär ett resultat under 0 ett svagt resultat, medan 0–19 är tillfredsställande, 20–39 gott och över 40 ett utmärkt resultat.

Det uppskattas i bokslutet 2023 att mätaren som gäller kollektivtrafikens koldioxidutsläpp för år 2025 torde uppnås. År 2023 hade koldioxidutsläppen sjunkit med 63 procent från 2010 års nivå. Utfallet år 2023 har dock inte nått den nivå som samkommunen själv ställt upp för sig för år 2023,

det vill säga -69 procent. Enligt bokslutet för år 2023 kan utsläppsmålet för år 2025 nås när distributionsskyldigheten ökar och körprestationerna med elbussar stiger till över 50 procent av bussarnas körprestationer. Det rapporteras att nya bussar som anskaffas ska vara utsläppsfria. Samkommunen rapporterar dock i sin verksamhets- och ekonomiplan 2024–2026 att utvidgningen av elbussystemet också har riskfaktorer. I bokslutet anses att målet uppnåtts.

Revisionsnämndens slutsatser

Helsingforsregionens trafiks omvärld är i förändring i och med att människornas mobilitetsbeteende ändras, så utvärderingen av hur marknaden kommer att utvecklas har blivit svårare. Bland annat har höjningen av kostnadsnivån påverkat uppnåendet av samkommunens ekonomiska mål. Trycket på prissättningen ökar dessutom bland annat på grund av de allt högre ersättningsarna för infrastruktur.

Investeringarna i Västmetron och snabbspårvägen nr 15, som genomförts under de senaste åren, har ökat Esbo stads kostnader för infrastruktur och drift av kollektivtrafiken. Esbo stad har i sina utlåtanden om samkommunens verksamhets- och ekonomiplaner särskilt betonat vikten av att det subventionsmål på 50 procent som ingår i målen för ägarstyrningen uppnås. HRT har dock i sin rapport om samkommunens finanseringsbas uppskattat att det enligt prognosmodellerna är osannolikt att målet på en subventionsgrad på 50 procent kan uppnås förrän vid utgången av 2030-talet. Revisionsnämnden anser det vara viktigt att vägen mot att sänka nivån på kommunernas andelar byggs i nära samarbete mellan Helsingforsregionens trafik och medlemskommunerna.

Esbo har tillsammans med Helsingfors och Vanda utarbetat gemensamma mål för ägarstyrningen för samkommunen Helsingforsregionens trafik. Esbo stad rapporterade i sin koncernrapport för januari–december 2023 att HRT kommer att uppnå ett av målen som gäller ägarstyrningen. Två av målen rapporteras uppnås delvis. Revisionsnämndens utvärdering överensstämmer gällande de mål som i bokslutet rapporteras som delvis uppnådda. Revisionsnämndens utvärdering avviker från bokslutet gällande målet om en förbättring av kollektivtrafikens funktion och ansvarsfullhet. Revisionsnämnden anser att målet uppnåtts delvis. Trots att rekommendationsindexet för B-zonen i Esbo och Grankulla ökade mer än indexet för de andra zonerna i mätningen vid årets slut, var rekommendationsindexet för C-zonen i Esbo det lägsta bland HRT:s alla zoner. Målet för koldioxidutsläpp år 2025 kan enligt prognosen nås till exempel på grund av höjda körprestationer för elbussar. Enligt HRT:s bokslut nådde samkommunen dock inte helt den utsläppsnivå som den själv ställt som mål för år 2023. Dessutom har man i verksamhets- och ekonomiplanen 2024–2026 identifierat risker som anknyter till utvidgningen av elbussystemet.

Mätarna för och rapporteringen om samkommunens mål behöver utvecklas. När det gäller mätarna för produktivitetmålet är det inte klart om målnivåerna ställts så att de motsvarar den produktivitetökning på minst fem procent som nämns i målet. Dessutom måste man för mätaren som gäller kundnöjdheten definiera om man i Esbo stads bokslut ska utvärdera till exempel resultaten för hela HRT-området eller resultaten av kunder från Esbo. Revisionsnämnden utvärderade Esbobornas resultat per zon. Mätarna och de målvärden som uppställts för dem bör sporra till att utveckla verksamheten och beskriva prestationsförmågan. Bland annat i mätaren för granskning av kostnader för infrastruktur och drift rapporteras att uppdateringen av dessa uppgifter redan är kontinuerlig verksamhet. Trots detta har åtgärds-mätaren fortfarande ställts som en mätare också för år 2024. Det är viktigt att man ur målen kan härleda tydliga målvärden för budgetåret, så att aktuell information om hur målen uppnås också kan fås på kortare sikt, vägen till ett eventuellt långtidsmål konkretiseras och behövliga ytterligare åtgärder kan inledas i rätt tid. *Revisionsnämnden har gett sin rekommendation om mätning och rapportering av resultatmål i första kapitlet.*

Revisionsnämndens rekommendation

Esbo stad ska i nära samarbete med Helsingforsregionens trafik och dess medlemskommuner utveckla åtgärder för att uppnå målet för kommunernas subventionsandelar.

7 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERINGS- OCH GRANSKNINGSARBETE

Enligt kommunallagen bereder revisionsnämnden de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin för beslut i fullmäktige. Enligt lagen ska revisionsnämnden bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige ställt upp har nåtts i staden och stadskoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Revisionsnämnden ska se till att granskningen av staden och dess dottersammanslutningar samordnas. Om stadens balansräkning visar underskott som saknar täckning, ska revisionsnämnden bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet. En lagstadgad uppgift är dessutom att se till att skyldigheten att redogöra för bindningar iakttas samt att delge fullmäktige dessa redogörelser.

Verkställandet av utvärderingsplanen och utvärderingsprogrammet

Revisionsnämndens bedömning bygger på utvärderingsplanen för fullmäktigeperioden och på det årliga utvärderingsprogrammet. Temat för fullmäktigeperioden är att utvärdera stadens tjänsters resultat, kvalitet, kostnadseffektivitet och tillgänglighet. Tyngdpunkterna under utvärderingsperioden ligger på främjande av hållbar utveckling i Esbos stadsmiljö och stadens ekonomi samt genomförande av produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad. Under utvärderingsperioden följer revisionsnämnden upp förverkligandet av Berättelsen om Esbo samt uppställningen, uppnåendet och rapporteringen av de bindande resultatmålen samt verkställigheten. Under perioden följs också betydande investerings- och utvecklingsprojekt upp. Årligen utvärderas stadens och koncernens bokslut samt personalnyckeltalen. Dessutom följer man under perioden upp revisionsnämndens rekommendationer som gäller tidigare utvärderingsberättelser. Utvärderingsprogrammet för år 2023 och utvärderingsplanen för åren 2021–2024 samt annan information om revisionsnämnden finns på den externa revisionens webbsida: <https://www.espool.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/beslutsfattande/extern-revision#revisionsnmdens-utvrderingsplan-fr-20212024-och-utvrderingsprogram-fr-2023-23641>.

De enheter som ska utvärderas får förhandsfrågor som gäller deras verksamhet och ekonomins resultat inom olika delområden. Frågorna gäller verkställandet av Berättelsen om Esbo och resultatmålen, genomförandet av budgeten och produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad samt utvecklingen av kostnaderna för tjänsteproduktionen och aktuella utmaningar i verksamheten. Enheterna ombeds beskriva hur de mäter kvaliteten på sin verksamhet, sina tjänster och eventuella köpta tjänster samt de åtgärder de vidtagit för att främja kvaliteten. Dessutom ställs frågor om främjande av invånarnas möjligheter att delta och påverka samt om kundnöjdheten. Andra frågor gäller främjandet av personalens arbetshälsa samt främjande av hållbar utveckling. Dessutom ombeds enheten berätta om enhetens syn på resultaten av verksamheten och på hur verksamheten utvecklats jämfört med tidigare år, samt om det finns jämförelseuppgifter från andra stora städer.

Revisionsnämndens sammansättning år 2023 under fullmäktigeperioden 2021–2025

Medlemmar	Personliga ersättare
Paula Viljakainen, ordförande	Paula Utti
Elli Keisteri-Sipilä, vice ordförande	Pertti Lounamaa
Marita Backman	Charlotta Jakobsson
Timo Kallioja	Henri Kuro
Jarmo Kanerva	Mikko Ekström
Mikko Lievonen	Pirkko Kuusela
Sari Ojanen	Katariina Ahvonen
Aili Pesonen	Simo Repo
Mika Poutala till 23.10.2023/ Marko Tolonen	Sari Savela
Jaakko Ravald	Kari T. Nukala
Mari Rummukainen	Henrik Asplund
Tapio Valli	Tero Niemi till 14.8.2023/ Eero Ojala
Marika Visakova till 14.8.2023/ Satu Ramsland	Satu Ramsland till 14.8.2023/ Marika Visakova

Revisionsnämnden

På bilden från vänster Mari Rummukainen, Tapio Valli, Timo Kallioja, Jaakko Raval, Aili Pesonen, Marko Tolonen, ordförande Paula Viljakainen, vice ordförande Elli Keisteri-Sipilä, Mikko Lievonen, Sari Ojanen, Satu Ramsland och Marita Backman. På bilden saknas Jarmo Kanerva.

Bild: Kerttu Photo & Production.

Temana för utvärderingarna

Revisionsnämnden hade 14 möten under utvärderingsåret 2023 (hösten 2023–våren 2024) och dess båda sektioner hade fyra möten.

Revisionsnämnden behandlade på sina möten frågor som gäller bland annat ekonomi, investeringar och koncernen och diskuterade aktuella frågor med stadsstyrelsens presidium och stadsdirektören på sina möten våren 2024. Revisionsnämnden delgavs på sitt möte i augusti en utredning om behandlingen av ett fall av missbruk vid affärsverket Esbo lokaler samt om de utvecklings- och beredskapsåtgärder som inletts. Den interna revisionens verksamhetsplan 2023 antecknades för kännedom i augusti. Det hölls en presentation om säkerhet och beredskap på mötet i oktober. I november presenterades koncernens ägarpolitik och koncernstyrning. Av koncernsammanslutningarna utvärderades samkommunen Helsingforsregionens trafik och Länsimetro Oy. Stadens och koncernens bokslut samt utvecklingen av fondplaceringarna och nyckeltalen för personalen presenterades för revisionsnämnden i mars 2024.

Första sektionens utvärderingsobjekt var inom resultatområdet för livskraft Finlandsmodellen för hobbyverksamhet och Hobbystigen i Esbo inom idrotts- och kulturtjänsterna samt idrotts- och kulturtjänster för äldre och för grupper med särskilda behov. Inom sektorn för fostran och lärande utvärderades tjänsterna och tjänsternas kvalitet inom småbarnspedagogiken, stödet för lärande och inkludering i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt stödandet av elever med finska eller svenska som andra språk. Inom resultatområdet för livskraft samt inom sektorn för fostran och lärande utvärderades ungdomstjänsterna, främjande av sysselsättning bland unga och verksamheten vid Navigatorhuset. Dessutom utvärderades förmågan att locka och hålla kvar personal inom sektorn för fostran och lärande

Andra sektionens utvärderingsobjekt var inom stadsmiljösektorn naturens mångfald, miljö- och hälsoskyddet samt byggnadernas och den byggda miljös tillgänglighet och säkerhet. Inom resultatområdet för livskraft och stadsmiljösektorn utvärderades främjandet av möjligheterna till utomhus- och närmotion. Dessutom utvärderades stadens balansenheter.

Revisionsnämndens rapportering till fullmäktige

Revisionsnämndens utvärdering rapporteras till fullmäktige i den årliga utvärderingsberättelsen. Revisionsnämndens utvärderingsberättelse för 2022 behandlades på fullmäktiges sammanträde 15.5.2023. Fullmäktige ålade stadsstyrelsen att av nämnderna begära utredningar och beskrivningar av de åtgärder som har vidtagits eller som måste vidtas för att korrigera de missförhållanden som påtalats i utvärderingsberättelsen, samt att lämna dessa till fullmäktige och för kännedom till revisionsnämnden i samband med behandlingen av delårsrapporten. Fullmäktige uppdrog åt stadsstyrelsen att vid nästa budgetberedning och i bokslutet beakta de observationer som presenterats i utvärderingsberättelsen. På fullmäktiges sammanträde i september 2023 behandlades också svaren på observationerna i utvärderingsberättelsen för 2022.

Hösten 2023 gav revisionsnämnden fullmäktige separata utlåtanden om stadens andra och tredje delårsrapport samt koncernrapporterna, som behandlades på fullmäktiges sammanträden i oktober och december. Utlåtandena kan läsas på följande webbsida (på finska): <https://www.espoo.fi/fi/espoon-kaupunki/paatoksenteke/ulkoinen-tarkastus#ausunnot-osavuosikatsauksista-7673>.

Revisionsnämnden tillkännager redogörelserna för bindningar för fullmäktige årligen samt ser till att de offentliga uppgifterna i registret över bindningar publiceras på stadens webbplats. Esbo stad publicerar redogörelsen för bindningar i ett register på adressen asiointi.asiat.fi/Sidonnaisuusrekisteri/Julkaistu/Index/JnGDk3dMvKRY4NObl5yLw0eXP18jbBWo.

Behandlingen och publiceringen av utvärderingsberättelsen för år 2023

Utvärderingsberättelsen för år 2023 lämnas till stadsfullmäktiges ordförande 25.4.2024. Utvärderingsberättelsen publiceras på stadens webbplats och ett meddelande om de centrala utvärderingsobjekten har skickats till medierna. Revisionsnämndens utvärderingsberättelser finns på adressen <https://www.espoo.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/beslutsfattande/extern-revision#utvrderingsberttelsen-7671>. Utvärderingsberättelsen behandlas av fullmäktige 20.5.2024. Den tryckta utvärderingsberättelsen distribueras årligen till fullmäktigeledamöterna, ledande tjänsteinnehavare och intressentgrupper samt till stadens bibliotek och servicepunkter.

Externa revisionen

Till den externa revisionen hör revisionsnämnden och OFGR-revisor. Dessutom omfattar den externa revisionen enheten för extern revision som lyder under revisionsnämnden. Dessa är oavhängiga av stadens ledning och övriga organisation. Enheten bereder ärenden för revisionsnämnden och dess sektioner, företar granskningar enligt OFGR-revisorns arbetsprogram och enhetens revisionsprogram samt rapporterar granskningen till revisionsnämnden och utvärderingsobjekten. Den externa revisionen leds av stadsrevisor, OFR Virpi Ala-aho, som också är föredragande i revisionsnämnden. Sekreterare för revisionsnämnden och andra sektionen är stadsinspektör Jussi Lepistö. Sekreterare för första sektionen är stadsinspektör Aino Jalli. Dessutom har stadsinspektörerna Riitta Björklund och Heidi Väyrynen, som arbetar vid enheten för extern revision, deltagit i beredningen av utvärderingsberättelsen i enlighet med sina ansvarsområden.

Revision av staden och koncernsammanslutningarna

Enligt kommunallagen väljer fullmäktige för granskning av förvaltningen och ekonomin en revisionsammanslutning som förordnar en OFGR-revisor till ansvarig revisor. Till revisor i stadens dottersammanslutningar väljs stadens revisionssammanslutning, om det inte i anslutning till ordnandet av granskningen finns grundad anledning att avvika från detta. År 2023 fungerade BDO Auditor Oy som lagstadgad revisionssammanslutning för staden och koncernsammanslutningarna och OFGR, CGR Tiina Lind som stadens ansvariga revisor.

BILAGA 1: Utfallet av stadens, affärsverkens och koncernsammanslutningarnas resultatmål enligt bokslutet och revisionsnämnden

UTFALLET AV STADENS RESULTATMÅL

Resultatmålen 2023	Bokslutet för 2023			Revisionsnämndens bedömning			
	Nåddes	Nåddes huvudsakligen	Avvikelser	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
1. Esbo är en ledande stad inom lärande och bildning							
Barn i Esbo deltar i småbarnspedagogik av hög kvalitet.	▲			▲			
Inlärningsresultaten och utbildningsnivån i Esbo ligger på toppnivå i Finland	▲			▲			
Alla barn och unga har en hobby som de tycker om.	▲			▲			
Ingen tolerans mot mobbning och våld i skolan.			▼			▼	
Jobbets lockelse förbättras och personalens belastning minskar inom småbarnspedagogiken och undervisningen.		▶			▶		
Barn och unga mår bra.			▼			▼	
2. Staden genomför tjänster med hjälp av hela Esbo som gemenskap							
Tjänsteproduktionens kostnadseffektivitet förbättras tack vare digitala spetsprojekt.		▶				▼	
Tjänsteproduktionen utvecklas invånar- och kundorienterat samt kostnadsverkningsfullt med hjälp av ett koncept med flera producenter.	▲						■
Behandlingstiden för tillstånd inom byggnad förbättras så att 85 procent av ansökningarna beslutas inom högst 75 dygn			▼			▼	
Gränssnitten och servicekedjorna inom Esbo stad och Västra Nylands välfärdsområde fungerar väl		▶				▼	
3. Esbo är ekonomiskt hållbart och beskattningen är konkurrenskraftig							
Ökningen av verksamhetsutgifterna dämpas i enlighet med programmet En ekonomiskt hållbar stad och budgeten. De internt tillförda medlen stiger till över 100 procent av investeringsbehovet under fullmäktigeperioden och koncernens lånestock börjar minska.			▼			▼	
Esbo stads tjänsteinnehavare och politiska beslutsfattare påverkar beredningen av regeringsprogrammet och besluten på riksplanet så att Esbo stads möjligheter till tillväxt och investeringar tryggas.	▲						■
4. Esbo är en internationellt attraktiv huvudstad för entreprenörskap och innovationer							
Esbo lockar kunskapsintensiva företag att etablera sig och stanna i Esbo.	▲			▲			
Antalet arbetstillfällen i företag i Esbo och i tillväxtkorridorerna ökar	▲			▲			
Esbo är en eftertraktad partner i utvecklingen av hållbara stads- och servicelösningar	▲						■
Esbo profilerar sig som Nordens bästa stad för etablering av startup- och		▶			▶		

Resultatmålen 2023	Bokslutet för 2023		Revisionsnämndens bedömning			
	Nåddes/ nåddes huvudsakligen	Avvikelser	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
tillväxtföretag. För detta ändamål utvecklar vi ett campus för tillväxtföretag tillsammans med våra partner. Esbo är Nordens bästa plats för internationella experter.	▲					■
Ungdomsarbetslösheten sjunker till 2019 års nivå		▼			▼	
5. Esbo är en trivsamt, säker och naturnära hemstad						
Esbo växer hållbart.	▲			→		
Säkerheten i Esbo och trygghet som invånarna upplever	▶				▼	
Naturens mångfald blir starkare.	▲		▲			
6. Esbo är klimatneutralt år 2030						
Klimatutsläppen minskar i enlighet med målet.	▶			→		
Främjandet av klimatneutralitet på de platser som prioriteras i Berättelsen om Esbo; stadscentrumen med spårtrafik och småhusområdena i generalplanen för norra och mellersta Esbo	▲		▲			
7. Esbo är bäst i Finland på att integrera						
Integrationen i Esbo är resultatrik.	▶			→		
Esbo stad stöder framgångsrikt flyktingar från Ukraina enligt det ansvar staden har.	▲		▲			
SAMMANLAGT 26 RESULTATMÅL	14/7	5	9	5	8	4

UTFALLET AV RESULTATMÅLEN FÖR AFFÄRSVERKET ESBO LOKALER

Resultatmålen 2023	Bokslutet för 2023		Revisionsnämndens bedömning			
	Nåddes	Avvikelser	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
AFFÄRSVERKET ESBO LOKALER						
Resultatmålet för affärsverket är ett överskott på 11,895 miljoner euro före reserveringar.		▼			▼	
Affärsverkets husbyggnadsprojekt genomförs enligt den av fullmäktige godkända budgeten och tidsplanen och kostnadsförslaget i ekonomiplanens investeringsprogram.	▲				▼	
SAMMANLAGT 2 MÅL	1	1	-	-	2	-

UTFALLET AV KONCERNSAMMANSLUTNINGARNAS RESULTATMÅL

Resultatmålen 2023	Bokslutet 2023			Revisionsnämnden			Kan inte bedömas
	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	
Esbo bostäder Ab							
Kundupplevelsen är på god nivå.	▲			▲			
I snitt påbörjas 300 bostäder årligen, tills beslut om bostadsprogrammet fattas på nytt. <i>Målet ändrades 12.6.2023 enligt de boende- och markanvändningsprinciper som fullmäktige beslutat om från 400 till 300 påbörjade bostäder.</i>							
Bolaget genomför åtgärder för att stöda klimatmålen i Berättelsen om Esbo och i programmet Ett hållbart Esbo	▲			▲			
Bolaget deltar aktivt i att minska bostadslösheten	▲			▲			
Esbo Catering Ab							
Produktiviteten ökar minst tre procent per år och matens kvalitet hålls på en hög nivå.	▲			▲			
Måltidernas kvalitet förblir stabil och prissättningen fungerar konkurrenskraftigt och enligt företagsekonomiska principer.	▲			▲			
Bolagets verksamhet som anknytande enhet är konkurrenskraftig och marknadsmässig så att bolaget i regel genererar en mycket måttfull vinst.	▲			▲			
Det allmänna vitsord som beställarkunderna ger höjs från 2022 och den dagliga mängden kundrespons har börjat öka.	▲			▲			
Ansvarstagandet förverkligas mått inom alla dimensioner av hållbar utveckling. Det ekologiska, ekonomiska och sociala ansvaret beaktas i beslutsfattandet och i verksamheten.	▲			▲			
Enter Espoo Oy							
Skapar hållbar tillväxt genom att locka internationella företag till Esbo	▲			▲			
Öka kännedomen om Esbo bland företag, turister och besökare	▲			▲			
Lockar turisminvesteringar till Esbo	▲			▲			
Länsimetro Oy							
Byggandet av metrons förlängning (andra skedet) framskrider enligt avtal och planer. Kostnadsprognosen för Västmetrons andra skede ≤ 1 159 miljoner euro	▲			▲			
Byggandet av metrons andra skede framskrider enligt avtal och planer.	▲			▲			

Resultatmålen 2023	Bokslutet för 2023			Revisionsnämndens bedömning			
	Nåddes	Avvikelser	Nåddes inte	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
Smidigt ibruktagande och planenlig egendomsförvaltning							
Riskhantering och realistiska utfall av tidtabell och kostnader rapporteras ofta och öppet till ägarna. Eventuella betydande förändringar i projektet behandlas med ägarna.	▲			▲			
EMMA – Esbo moderna konstmuseum							
Ökning av den kulturella och sociala genomslagskraften.	▲			▲			
Ökning av självfinansieringsandelen för verksamheten.		▼				▼	
Kundnöjdhet.		▼			→		
Esbo stadsteater							
Ökning av den kulturella och sociala genomslagskraften.	▲			▲			
Ökning av självfinansieringsandelen för verksamheten.	▲			▲			
Kundnöjdhet.	▲			▲			
Samkommunen Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia							
Ekonomi är i balans och produktiviteten ökar			▼			▼	
De som avlagt examen på andra stadiet placerar sig i arbetslivet eller i fortsatta studier	▲			▲			
Antalet personer som avbrutit examensutbildning på andra stadiet minskar			▼			▼	
Yrkesutbildningens anseende ökar	▲			▲			
Samkommunen Helsingforsregionens trafik HRT							
Produktivitetsökningen under hela granskningsperioden sammanlagt minst fem procent jämfört med genomsnittet 2015–2019		▼			→		
De kommunspecifika subventioneringsandelarna till slutet av granskningsperioden högst 50 procent av de kommunspecifika totala kostnaderna		▼			→		
Bättre fungerande kollektivtrafik och ansvarsfullhet	▲				→		
Samkommunen Helsingforsregionens miljöjänster HRM							
Produktiviteten ökar årligen med minst 1,5 procent.		▼			→		
Större miljöansvar.		▼			→		
Bättre fungerande vatten och avlopp samt avfallshantering		▼			→		
SAMMANLAGT 31 MÅL	21	8	2	20	8	3	

BILAGA 2: Uppföljning av observationerna i utvärderingsberättelserna för 2021–2022

Av de rekommendationer och observationer i utvärderingsberättelserna 2021–2022 som enligt revisionsnämnden inte har åtgärdats färdigt ges nedan en översikt över utförda åtgärder fram tills bokslutet för 2023 var färdigt. Uppföljningen bygger på boksluten, svaren på observationerna som givits till fullmäktige vid behandlingen av den andra delårsrapporten 2023, organens protokoll och andra handlingar samt kompletterande uppgifter av tjänsteinnehavare.

Uppföljning av observationer och rekommendationer från tidigare år, som hänför sig till resultatmål, personal, ekonomi, sysselsättningsutvecklingen och stora investeringar ingår i kapitel 1–3. I uppföljningsbilagan upprepas inte tidigare års iakttagelser och åtgärder i anslutning till dessa.

Social- och hälsovården och räddningsväsendet har överförts till Västra Nylands välfärdsområde och observationerna som gäller dessa har strukits ur denna uppföljning i efterhand.

De teman som omfattas av 2023 års utvärderingsprogram har behandlats och rekommendationer om dem har getts i tidigare kapitel och observationer om dem upprepas inte i denna bilaga.

Revisionsnämndens utvärderingsprogram för 2024 innehåller en utvärdering av fullmäktigeperiodens förvaltningsövergripande program, varvid också genomförandet av rekommendationerna i utvärderingsberättelsen för 2022 bedöms.

Revisionsnämndens slutsatser

Revisionsnämndens uppföljning av de viktigaste observationerna i utvärderingsberättelserna visar att åtgärderna för att rätta följande väsentliga missförhållanden eller utvecklingsbehov som revisionsnämnden lyft fram i rekommendationerna inte har slutförts.

BEHANDLINGEN OCH UPPFÖLJNINGEN AV OBSERVATIONERNA I UTVÄRDERINGSBERÄTTELSEN ÅR 2021

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATION

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

GENOMFÖRANDE AV REFORMEN AV LÄROPLIKTSLAGEN – TILLRÄCKLIGT MED GYMNASIEPLATSER

Esbo stad ska se till att det finns tillräckligt med platser i gymnasierna för att motsvara de ungas Esbobornas behov.

År 2023 och 2024 reserverades i stadens finska gymnasier nybörjarplatser för 66,3 procent av dem som gick ut grundskolan. År 2023 och 2024 inrättades 39 nya nybörjarplatser per år. För läsåret 2024–2025 har 2 123 nybörjarplatser reserverats.

År 2023 var antalet förstahandssökande till finska gymnasier 2 353. År 2024 var antalet sökande 2 615. Antalet förstahandssökande i förhållande till antalet nybörjarplatser var 1,11 år 2023 och 1,23 år 2024. År 2023 var det lägsta medeltalet för intagning 7,45.

År 2024 reserverades i stadens svenska gymnasium nybörjarplatser för 63 procent av dem som gick ut grundskolan. För läsåret 2024–2025 har 225 nybörjarplatser reserverats.

Alla yrkesstuderande som antagits till yrkesutbildning i gemensam ansökan kan studera i Omnias yrkesgymnasium (dubbelexamen).

BEHANDLINGEN OCH UPPFÖLJNINGEN AV OBSERVATIONERNA I UTVÄRDERINGSBERÄTTELSEN ÅR 2022

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATION

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

4.1.2 PSYKISK HÄLSA BLAND BARN OCH UNGA I ESBO

Sektorn för fostran och lärande ska för sin del se till att barn och unga får tillräckliga hälsofrämjande tjänster i rätt tid och att tjänsterna utvecklas.

Grundskolorna ska i större utsträckning ta i bruk god praxis för uppföljning och förebyggande av elevernas frånvaro.

Elevvården ska främst vara generell inriktad, förebyggande elevvård som stöder hela läroanstalten. På grundval av reformen av lagen om elev- och studerandevård 1.8.2023 har en styrgrupp för elevvård inrättats i Esbo och en gemensam elevhälsoplan utarbetats. Den generellt inriktade elevvården har understötts och stärkts med ett utvecklingsprojekt (YHOP) och ett projekt för gemenskapsarbete som stärker banden till skolan (SKY). Med bidragen för projekten har staden anställt gemenskapshandledare som inte är bundna till undervisningen. Åtgärderna inom den generellt inriktade elevvården förutsätter klass- och skolspecifik välfärdsinformation som fås från möten med elever, enkäter om elever, enkäter om skolhälsa samt Move!-tester. I elevenkäten 2023–2024 sade 43,9 procent av eleverna att de mår bra i skolan. Resultatet är betydligt sämre än de två föregående läsåren.

Ansvar för elevvården överfördes till Västra Nylands välfärdsområde 1.1.2023. Individuellt inriktad elevhälsa avser skolhälsovård, kurators- och psykologtjänster samt sektorsövergripande individuellt inriktad elevhälsa som ges till enskilda elever. Enligt hälsoenkäten bland elever i årskurs 8 och 9 har 37,6 procent av eleverna rapporterat att de inte fått hjälp av skolkuratorn och 47,7 procent att de inte fått hjälp av skolpsykologen när de behövde hjälp. Resultaten uppvisar en trend som försämras årligen. Läsåret 2022–2023 genomfördes 48 procent av de regelbundna hälsokontrollerna. Överföringen till välfärdsområdet har medfört utmaningar som man har kunnat lösa så småningom.

Frånvaron i finska grundskolor har följts upp läsårsvis 2022 och 2023. Under höstterminen 2022 hade 3 886 elever över 70 frånvaron och under höstterminen 2023 var antalet 3 216 elever, vilket är 670 elever färre. Förebyggande av skolfrånvaro och skolavhopp fortsatte 2023 inom SKY-projektet. Som stöd för det förebyggande arbetet har lärarna erbjudits fortbildning i att lära ut färdigheter i välbefinnande, i att identifiera ett frånvarofenomen samt i att finna pedagogiska lösningar som stärker närvaro. Dessutom togs en modell för ingripande i frånvaro och stödjande av närvaro i bruk 1.8.2023.

UNDERHÅLL AV STADENS FASTIGHETER

Staden bör hitta bättre lösningar för att hålla tidsplanerna för programmen för ombyggnad och årsreparationer av stadens lokaler. Genomförandet av programmen bör påskyndas att motsvara behovet utöver det årliga underhållet av fastighetsbeståndet.

Esbo lokaler deltar i stadens projekt för att få arbetskraft och rekrytering och introduktion av nya arbetstagare har utvecklats. Med åtgärderna säkerställs tillräckliga och permanenta personalresurser och därigenom också att underhållsarbetena framskrider enligt årsprogrammet för underhåll.

Esbo lokaler överväger att använda mer köpta tjänster för att främja arbetet inom vissa serviceenheter. Vissa reparationsarbeten kräver också planering och upphandling, vilket ofta fördröjer genomförandet. Processen för planering av underhållsarbeten utvecklas. En utmaning kan bli inbesparingar i underhållet på grund av den förhöjda kostnadsnivån och motsvarande på grund av minskning av inkomster.

Esbo lokaler utarbetar ett årligt underhållsprogram som godkänns av lokal- och bostadssektionen. Årsprogrammet godkändes tidigare än förr år 2023 så att det ska finnas mer tid för beredning av eventuella reparationsplaner och upphandling enligt upphandlingslagen. Esbo lokaler följer regelbundet upp ekonomin för underhåll och reparationer för att anslagen för reparationer ska kunna användas effektivt för att minska eftersläpningen inom reparationer. Affärsverket Esbo lokaler håller på att upphandla ett verksamhetsstyrningssystem för underhållet som också syftar till att effektivisera verksamheten.

HANTERING AV INOMHUSLUFTENS KVALITET

Affärsverket Esbo lokaler ska se till att ta till vara tiden för ombyggnader av stadens byggnader möjliggör sunda lokaler för användarna.

Affärsverket Esbo lokaler bereder ett underhållsprogram enligt anslagen. Under den senaste tiden har felreparationernas andel börjat minska. Det vore inte möjligt att öka anslagen för underhåll utan att också öka personalresurserna.

Affärsverket Esbo lokaler rapporterar om problem med inomhusluft till lokal- och bostadssektionen en gång per månad. År 2023 utfördes reparationer med anledning av problem med inomhusluft i cirka 19 objekt. Enligt Esbo lokaler har inomhusluftproblemen minskat effektivt med hjälp av en anvisning om förfarande vid problem med inomhusluft som godkänts av lokal- och bostadssektionen. Esbo lokaler samarbetar också på hela stadens nivå för att upprätthålla god inomhusluft i objekten. Informationen är också aktuell och pressmeddelandena publiceras på

webbplatsen esbo.fi. Esbo lokaler fortsätter att samarbeta med andra städer i kommunernas nätverk för inomhusluft och deltar i ett projekt för sunda lokaler.

KIINTEISTÖ OY ESPOON KOULU- JA PÄIVÄKOTITILAT

Revisionsnämnden rekommenderar en uppdaterad mellanutvärdering av Kiinteistö Oy Espoon koulu- ja päiväkotitilats projektmodell, som jämförs med projekt som staden genomför inom sin egen balansräkning.

Enligt Esbo lokaler har staden i sin strategi bestämt att staden ska skaffa lokaler och genomföra lokalprojekt på olika sätt. Vid beredningen har man tidigare jämfört kostnader för olika slags genomförande, till exempel livscykelmodell, entreprenören planerar och bygger, offentlig-privat samverkan och hyresprojekt i offentlig-privat samverkan. År 2024 är det vid behov möjligt att upphandla en jämförelse av olika slags genomförande.

Bilduppgifter, källförteckning och länkar

Helsidesbilderna

Sidan 3: Gamla kommunalgården Bild: Virpi Ala-aho

Sidan 14: Vy över Esbo centrum

Bild: Elena Savina

Sidan 37: Vändagsskridskoåkning i Esboviken

Bild: Vessi Hämmäläinen

Sidan 54: School Action Day

Bild: Pekka Rousi

Sidan 68: Esbo centrum

Bild: Tage Sandström

Sidan 86: Idrottsparkens metrostation

Bild: M. Partanen

Sidan 96: Vy över Kavelängen i Gäddvik

Bild: Juuli Lehtinen

Källor och länkar

Beredningen av utvärderingsberättelsen bygger på material som presenterats på revisionsnämndens och dess sektioners möten. Dessutom har uppgifterna kontrollerats hos tjänsteinnehavare och i tjänsteinnehavarbeslut samt i mötesprotokoll från stadens organ. Här följer länkar till organens protokoll samt andra centrala handlingar och källor som använts vid beredningen av utvärderingsberättelsen.

Esbo stadskoncern

Eetvarti – kvartalspublikation (på finska) www.espoo.fi/fi/eetvarti-neljannesvuosijulkaisu

Enter Espoo Oy: www.enterespoo.fi

Esbo Catering Ab: esbo.fi/valkommen-till-esbo-catering

Esbo bostäder Ab: www.espoonasunnot.fi

Espoon esteettömyysohjelman loppuraportti: https://static.es-poo.fi/cdn/ff/kHc4XYGY6CZ7_Ni2giDoNLqUKvvtIKjIWDxpgL-XHmY/1635157364/public/2021-10/Esteett%C3%B6myysohjelman%20loppuraportti%202017_2020.pdf

Espoon Esteettömän rakentamisen ohje: https://static.es-poo.fi/cdn/ff/2P6Hgpakni5NqUOfvXat4AEo3K1wMsdkSd8DTP07ZAQ/1635157177/public/2021-10/Espoon%20esteett%C3%B6m%C3%A4n%20rakentamisen%20ohje_0.pdf

Esbos klimatvakt ilmastovahti.espoo.fi/sv

Espoon kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025: www.espoo.fi/fi/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen-espoossa#hyvinvointikertomus-ja-suunnitelma-39958

Espoon kaupungin kestävä energi ja ilmastoinn toimintasuunnitelma, (SECAP): https://static.es-poo.fi/cdn/ff/W1yZleWvPrxI8K56XLQkhfeycbwTEqyT2P66r-FBOU/1624263512/public/2021-06/SECAP-raportti_Espoon%20kaupunki_23.10.2019.pdf

Esbo stads sidor om hållbar utveckling: esbo.fi/hallbar-utveckling

Espoon kaupungin konserniohje: https://static.espoo.fi/cdn/ff/ED5rplApuCjW61acNBm0tKSABLOwW9_aqD7IAN-f0k/1677154497/public/2023-02/Espoon%20kaupungin%20konserniohje%2030.1.2023.PDF

Utbudet av aktiviteter med låg tröskel i Esbo stad: esbo.fi/hitta-en-hobby

Esbo stads kulturtjänster: esbo.fi/kultur-och-fritid

Esbo stads idrottsjänster: esbo.fi/idrott-och-natur

Espoon kaupungin omistajapolitiikka: [Espoon kaupungin omistajapolitiikka 2023](http://Espoon%20kaupungin%20omistajapolitiikka%202023)

Styrelserapport över Esbo stads fondplaceringar 2023

Esbo stads register över bindningar <https://asiointi.asiat.fi/Sidonnaisuusrekisteri/Julkaistu/Index/JnGdk3dMv-KRY4NObl5yLw0eXP18jbBWo>

Esbo stads stadsgesamling www.esbo.fi/esbo-stad/beslutsfattande/stadsgesamling

Esbo stads statistik och utredningar (på finska) <https://www.espoo.fi/fi/espoo-kaupunki/tutkimus-ja-tilastot>

Frågor som gäller inomhusluften i stadens lokaler <https://www.espoo.fi/sv/fragor-som-galler-inomhusluften-i-stadens-lokaler>

Esbo stads webbplats www.esbo.fi

Esbo stads Voluntary Local Review-rapport (på finska) <https://www.espoo.fi/fi/espoo-kaupunki/kestava-kehitys/kesta-van-kehityksen-tavoitteet/espoo-kaupungin-vlr-raportti>

Esbo stads miljövård: esbo.fi/boende-och-byggande/miljovard

Espoon konserniraportti 2023 ja kaupunginhallituksen konsernijaoston pöytäkirja 12.2.2024 § 7: <https://espoo.on-cloudos.com/kokous/20241101-3-228747.PDF>

Espoo Liikkuu: <https://www.esbo.fi/espoo-liikkuu>

Espoon lähiliikuntapaikkaohjelma 2019–2028: <https://espoo.oncloudos.com/kokous/2021366-6-71488.PDF>

Espoon pääpyöreittäen toteuttamisohjelma 2020–2029: <https://static.es-poo.fi/cdn/ff/oPDi8y9mMik8l84aUCZp3bRXXLx5G0hb2BUo4w66nw/1629275963/public/2021-08/Erillishankkeiden%20toteuttamisohjelma%20%281%29.PDF>

Strandpromenaden i Esbo: <https://www.esbo.fi/sv/idrott-motion-och-natur/motionsbanor-och-friluftsleder/strandpromenaden>

Esboregionens miljö- och hälsoskydd: www.esbo.fi/boende-och-byggande/esboregionens-miljo-och-halsoskydd

Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelma: <https://www.esbo.fi/fi/asuminen-ja-rakentaminen/ymparisto-terveys/espoo-seudun-ymparistoterveyden-maksutaksa-ja-valvontasuunnitelma>

Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi vuonna 2023: <https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20241105-6>

Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2023: <https://espoo.oncloudos.com/kokous/20241173-7-237469.PDF>

Berättelsen om Esbo esbo.fi/esbo-stad/berattelsen-om-esbo

Esbo stads budgetar 2020–2024 esbo.fi/staden-och-beslutsfattandet/ekonomi/budgeten

Revisionsnämndens utvärderingsberättelser 2020–2023 esbo.fi/staden-och-beslutsfattandet/beslutsfattande/extern-revision#utvrderingsbertelsen-7671

Espoon tarkastuslautakunnan lausunnot osavuositarkastuksista 2020–2023: <https://www.esbo.fi/fi/espoo-kau-punki/paatoksenteko/ulkoinen-tarkastus#lausunnot-osavuositarkastuksista-7673>

Boksluten 2015–2023 (på finska) esbo.fi/bokslutet

Sysselsättningsjämbarna i Esbo esbo.fi/arbeta

Sysselsättning, jobb och arbetslöshet i Esbo <https://www.esbo.fi/sv/sysselsatning-arbetstillfallen-och-arbetslos-het#personer-med-utlndsk-bakgrund-i-arbetslivet-17190>

Externa revisionen esbo.fi/staden-och-beslutsfattandet/beslutsfattande/extern-revision

Esbos äldreråd: esbo.fi/esbo-stad/beslutsfattande/delegationer-och-rad/aldreradet

Rådet för personer med funktionsnedsättning (arbetsgruppen Rakennetaan kaikille finns på den finska sidan): esbo.fi/esbo-stad/beslutsfattande/delegationer-och-rad/radet-personer-med-funktionsnedsatning

Tillgänglighet vid byggande: esbo.fi/tillganglighet-i-byggande

Henkilöstöön liittyviä seurantatietoja vuodelta 2023 ja pöytäkirja kaupunginhallitus 25.3.2024 § 59: <https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20241136-5>

Samkommunen Helsingforsregionens trafikverk: www.hsl.fi/sv

Helsingforsregionens trafikverk HRT: s forskningsverksamhet (rörlighetsundersökning): www.hsl.fi/sv/hrt/undersokningar

Helsingforsregionens liikennelaitos HSL:n tilannekuvan ja rahoitusohjelman arviointi -loppuraportti: https://hslfi.azureedge.net/globalassets/hsl/utustien-pdf-liitteet/hsln-tilannekuvan-ja-rahoitusohjelman-arviointi_loppuraportti.pdf

Helsingforsregionens miljötjänster: <https://www.hsv.fi/sv>

Främjande av hälsa och välfärd i Esbo: esbo.fi/framjande-av-halsa-och-valfard-i-esbo#vfrd-frmias-i-samarbete-36315

Ändring av förvaltningsstadgan till följd av främjande av hälsa och välfärd m.m. Fullmäktige 20.11.2023 § 132: <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20231037-3>

Kaupunki- ja kuntapalvelut Espoossa 2023: https://static.esbo.fi/cdn/ff/KpepYZTsjp_sR3ZCzKey1hB8HuySwS4H2j-hkXlJNgk/1705417699/public/2024-01/Kaupunki-%20ja-%20kuntapalvelut%20Espoossa%202023%20%285.1.2024%29_0.pdf

Stig för fostran och motion i Esbo: <https://www.esbo.fi/sv/artiklar/stig-fostran-och-motion-i-esbo>

Kotiseudun ulkoilupuolustamisohjelma 2021–2030: <https://espoo.oncloudos.com/kokous/2020188-5-9749.PDF>

Kulttuuri Espoo 2030 -ohjelma: https://static.esbo.fi/cdn/ff/DMYAxPePcFK1aSMH53imvYtilB0zi_KsP1lh-HpCqgEM/1650631166/public/2022-04/KulttuuriEspoo%202030_FI_p%C3%A4ivitetty%202022.pdf

Kulturkedjan: <https://www.esbo.fi/sv/kultur-och-fritid/kulturkedjan>

Kulttuurin turvallisemman tilan periaatteet: <https://www.kulttuuriakaikille.fi/tietoa-meista-turvallisemman-tilan-periaatteet>

Åtgärder inom naturskydd 2021–2030: <https://www.esbo.fi/sv/atgarder-inom-naturskydd-2021-2030>

Webbsidan för projektet Natursmart Esbo: <https://www.esbo.fi/sv/boende-och-byggande/natursmart-esbo>

Länsimetro Oy: www.lansimetro.fi/sv

Data om välfärden i västra Nyland: <https://www.esbo.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/ett-innovativt-esbo/pagaende-utveckling#data-om-vlfrden-i-vstra-nyland-43409>

Navigatorhuset: esbo.fi/unga/navigatorhuset

Tredje delårsrapporten 2023, Fullmäktige 11.12.2023 § 148: <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20231043-9>

Andra delårsrapporten 11.9.2023 § 99: <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2023969-5>

Pyöräilyn edistämishjelma 2013–2024: https://static.es-poo.fi/cdn/ff/OzEHVL5d23AoPr2wGU1zRuRspGa0vE_JdfZq9GJ2U/1630052856/public/2021-08/Py%C3%B6r%C3%A4ilyn%20edist%C3%A4mishjelma%202013-2024%2C%20ei%20saavutettava.pdf

Samarbetsavtal mellan Esbo stad och Grankulla stad om bildande av ett sysselsättningsområde och ett gemensamt organ, Fullmäktige 117 § 23.10.2023: <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20231005-13>

Raportti Espoon hyvinvointisuunnittelun toteuttamisesta 2023: <https://espoo.oncloudos.com/kokous/20241136-7-235206.PDF>
Utredning om iakttagelserna i utvärderingsberättelsen för 2022 (på finska), fullmäktige 11.9.2023 § 99 <https://espoo.oncloudos.com/kokous/2023968-5-208524.PDF>
Suomenkielisen perusopetuksen arviointiraportti 2023 ja Kasvun ja oppimisen toimialan lautakunnan pöytäkirja, 26.3.2024 § 65: <https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20241155-5>
Godkännande av det uppdaterade produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad, Fullmäktige 13.6.2022 § 80: <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022676-8>
Forskning och statistik: <https://www.espoo.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/forskning-och-statistik>
Sunda lokaler 2028 <https://tilatjaterveys.fi/sv/forstasidan>
Toimintaympäristön tila: <https://www.espoo.fi/fi/toimintaympariston-tila-espoossa>
Säkerhet: <https://www.espoo.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/sakerhet>
Sysselsättning Esbo [esbo.fi/arbetsliv/sysselsattning-esbo](https://www.esbo.fi/arbetsliv/sysselsattning-esbo)
Idrott och natur (och rekreativisioner): <https://www.espoo.fi/sv/idrott-och-natur>
Naturens hus Villa Elfvik: <https://www.espoo.fi/sv/naturens-hus-villa-elfvik>

Bakgrundsinformation och mer information

Regionförvaltningsverket <https://avi.fi/sv/hem>
Öppna statistikdatabaser i Helsingforsregionen: <https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesariat/>
Finlandsmodellen för hobbyverksamhet: <https://harrastamisensuomenmalli.fi/sv/information-pa-svenska>
<https://www.espoo.fi/sv/hitta-en-hobby>
Välfärdsledningen i kommunen <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen>
Invalidiliitto ry, Esteettömyys: <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>
Kaupunkiakatemiayhteistyö: <https://urbanacademy.fi>
Budget och ekonomiplan för kommuner och samkommuner, Kommunförbundet 2022: <https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2023/2246-budget-och-ekonomiplan-kommuner-och-samkommuner>
Handbok om ledning av kommunens beredskap, Kommunförbundet 2020: <https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2020/2082-handbok-om-ledning-av-kommunens-beredskap>
MAL-sopimuksen seuranta, HSL:n verkkosivut: <https://www.hsl.fi/hsl/mal>
Nationell undersökning om utomlandsföddas hälsa, välfärd och tjänster (MoniSuomi): <https://thl.fi/sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/nationell-undersokning-riktad-till-personer-fodda-utomlands-om-halsa-valfard-och-tjanster-monisuomi>
Olycksutredningscentralen: Y2023-01 Tillfällig ställningsbro som rasade i Hagalund i Esbo 11.5.2023: <https://www.turvallisuustutkinta.fi/sv/index/tutkintaselostukset/ovrigaolyckor/tutkintaselostuksetvuosittain/2024/tillfalligstallningsbrosomrasadeihagalundiesbo11.5.2023.html>
Polisens operativa miljö och statistik: <https://polisi.fi/sv/operativ-miljo-och-statistik>
PUHTI-hanke: <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/palvelujarjestelman-ulkopuolella-kertyva-tieto-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtamisen-kaytoon-puhti>
Huvudstadsregionens stadstrafik Ab: <https://kaupunkiliikenne.fi/sv>
Reformen av arbets- och närings tjänsterna 2024 <https://tem.fi/sv/reformen-av-arbets-och-narings-tjansterna-2024>
Institutet för hälsa och välfärd <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv>
Undersökningen Hälsosamma Finland: <https://thl.fi/sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/undersokningen-halsosamma-finland>
Institutet för hälsa och välfärd, resultaten av enkäten Hälsa i skolan: <https://thl.fi/sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/enkaten-halsa-i-skolan/resultat-av-enkaten-halsa-i-skolan>
Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry <https://www.tela.fi/sv/>
Arbets- och näringsministeriet <http://www.tem.fi/sv>
Kommunförbundet med sysselsättning <https://tem.fi/sv/sysselsattningsforsoken>
FN:s program för hållbar utveckling Agenda 2030 <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda2030>

Lagar

Kommunallagen (410/2015)
Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (604/2022)
Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012)
Lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),
Lag om ordnande av social- och hälsovård (612/2021)
Lag om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023)
Lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020)
Lag om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023)
Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)
Ungdomslag (1285/2016)
Lag om elev- och studerandevård (2013/1287)
Läropliktslagen (1214/2020)
Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010)
Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet (241/2017)
Lagen om småbarnspedagogik (540/2018)

ESBO STAD
EXTERNA REVISIONEN

Stadsrevisor, OFR Virpi Ala-aho
tfn 046 877 2801

www.esbo.fi/esbo-stad/beslutsfattande/extern-revision

PÄRMBILD

Suomen Ilmakuva Oy

ISBN (på webben) 978-952-7511-16-9